

Analyse af arbejdstid blandt social- og sundhedspersonale på ældreområdet

Social- og Indenrigsministeriets Benchmarkingenhed
30/03/2020

Indholdsfortegnelse

1. Hovedkonklusioner.....	2
Hovedresultater.....	2
Rapportens struktur.....	4
2. Indledning og baggrund	6
3. Barrierer for at øge arbejdstid	10
3.1 Barrierer set fra et medarbejderperspektiv	10
3.2 Barrierer fra et arbejdsgiverperspektiv	14
3.3 De fleste kommuner har ikke en strategi for at øge arbejdstiden, men har fokus på fleksibilitet	17
4. Indikationer på mulige potentialer for at øge beskæftigelsesgraden	21
4.1 En del af de deltidsansatte ønsker flere timer nu eller på sigt	21
4.2 Viden om muligheder og ønsker til mere tid	24
4.3 Barrierer der kan begrænse et muligt potentiale	26
5. Rekruttering	28
5.1 Rekrutteringssituationen er allerede udfordret i dag.....	28
5.2 Rekrutteringen fokuserer på fleksibilitet frem for øget arbejdstid.....	29
5.3 Jobopslagsanalyse	31
6. Kommunernes arbejde med at øge arbejdstiden	34
6.1 Kommunerne arbejder kun i begrænset omfang med at øge arbejdstiden	34
6.2 Lederne oplever kun i mindre grad, at initiativerne virker	36
6.3 Fremtidige initiativer er også mere generelle	38
6.4 Eksempler: Initiativer for at øge arbejdstiden for eksisterende medarbejdere	38
6.5 Eksempler: Initiativer for at øge arbejdstid gennem rekruttering.....	44
7. Metode	47
7.1 Desk research	47
7.2 Jobopslagsanalyse	48
7.3 Kommune-, institutions- og medarbejdersurveys	48
7.4 Casebesøg	52
8. Litteraturliste	54
9. Bilag: Spørgeskemaer fra de tre surveys.....	55

1. Hovedkonklusioner

Antallet af plejkrævende ældre har været og vil i de kommende år fortsat være stigende. Det indebærer et stadigt større behov for social- og sundhedshjælpere og -assistenter i ældreplejen i kommunerne. Allerede nu er der mangel på både social- og sundhedsassistenter og -hjælpere, som fremover forventes yderligere forværret, fordi hver fjerde social- og sundhedsmedarbejder er over 55 år og derfor forventes at forlade arbejdsmarkedet indenfor en overskuelig fremtid. Desuden arbejder langt størstedelen af social- og sundhedspersonalet på deltid, hvilket betyder, at der er en lavere beskæftigelsesgrad blandt denne personalegruppe sammenlignet med andre professioner.

Social- og Indenrigsministeriets Benchmarkingenhed har på den baggrund bedt **Epinion** om at gennemføre en analyse af kommunalt ansatte social- og sundhedshjælpere og -assistenter arbejdstid på det kommunale ældreområde. Formålet er at kortlægge udbredelsen af de barrierer, der kan være for at øge beskæftigelsesgraden blandt social- og sundhedshjælpere og -assistenter på det kommunale ældreområde. Samtidig skal undersøgelsen afdække praksis ved rekruttering og den aktuelle rekrutteringssituation for social- og sundhedspersonale i kommunerne ved hjælp af en jobopslagsanalyse. Endelig skal undersøgelsen identificere eksempler på kommunale initiativer, som har til hensigt at øge beskæftigelsesgraden for social- og sundhedspersonale.

Hovedresultater

Analysens resultater peger overordnet på, at det er en meget kompleks opgave at øge beskæftigelsesgraden ved at øge den ugentlige arbejdstid for deltidsansat social- og sundhedspersonale på det kommunale ældreområde. Det skyldes i høj grad, at de barrierer, der er identificeret og beskrevet i tidligere studier og undersøgelser, har vist sig at være udbredte på det kommunale ældreområde.

De primære fund i undersøgelsen præsenteres kortfattet her og uddybes efterfølgende i løbet af rapporten. I hovedkonklusionen præsenteres resultaterne i samme rækkefølge, som de fremgår af rapportens struktur.

Hvilke barrierer er de største?

Blandt **medarbejderne** er følgende barrierer identificeret som værende de tungestvejende i forhold til at øge beskæftigelsesgraden:

- Ønsket om flere timer eller fuldtid er generelt ikke udbredt blandt de deltidsansatte - de fleste medarbejdere er glade for at være på deltid (82 pct.).
- Arbejdets karakter er en barriere for at øge timetallet. Fx angiver 78 pct. deltidsansatte, at de foretrækker deltid grundet arbejdsbelastningen.
- Ønsket om tid til familieliv, fritid og fleksibilitet er ligeledes en tungtvejende barriere. 77 pct. angiver blandt andet familieliv som årsag til deltid.
- Endelig oplever næsten en tredjedel, 30 pct., af medarbejderne, at der ikke er mulighed for at øge timetallet på arbejdspladsen, hvis man ønsker det, mens 31 pct. ikke ved, om det er en mulighed.

Blandt **arbejdsgiverne** (institutionsledere og ældrechefer) er følgende barrierer identificeret som værende de tungestvejende i forhold til at øge beskæftigelsesgraden:

- Den primære barriere for arbejdsgiverne er, at de ikke oplever, at deres medarbejdere har et ønske om at få flere timer. 79 pct. af ældrecheferne og 64 pct. af institutionslederne oplever medarbejdernes manglende ønske om flere timer som den største barriere for at øge beskæftigelsesgraden.
- Derudover er organisatoriske barrierer i forhold til at planlægge vikardækning (59 pct.) og arbejdsopgaver (53 pct.) udtalte. For arbejdsgiveren er det en udfordring, hvis de har for mange fuldtidsansatte, da der i så fald er færre personer at fordele arbejdsopgaverne på og til at dække ind i spidsbelastningsperioder og som vikarer.
- Langt de fleste kommuner giver udtryk for at have en strategisk tilgang til social- og sundhedsmedarbejdernes arbejdstid, som skal sikre **fleksibilitet** i medarbejderens ansættelse frem for et bestemt timetal (eller fuldtid). Både blandt institutionsledere og ældrechefer angiver 80 pct., at de har en tilgang, der skal sikre medarbejderen mulighed for fleksibilitet. Kun 29 pct. ældrechefer og 17 pct. institutionsledere svarer, at de foretrækker flest mulige fuldtidsansatte social- og sundhedsmedarbejdere i kommunen. Ønsket om fleksibilitet handler om at tilbyde attraktive arbejdsvilkår i form af fleksibilitet for at fastholde eksisterende medarbejdere samt for at kunne rekruttere potentielle nye medarbejdere.

Er der indikationer på mulige potentialer for at øge beskæftigelsesgraden?

Udover ovenstående barrierer belyser undersøgelsen også mulige **potentialer** for at øge beskæftigelsesgraden blandt social- og sundhedspersonale i kommunerne. Potentialet er vanskeligt at fastlægge nøjagtigt på baggrund af denne undersøgelse. Ikke desto mindre peger analysen på, at der eksisterer et muligt potentiale, idet 34 pct. af de deltidsansatte medarbejdere ikke selv aktivt har valgt at arbejde på deltid, og at 28 pct. af de deltidsansatte medarbejdere gerne vil øge deres faste ugentlige timetal - enten med det samme (15 pct.) eller på sigt (13 pct.). Den primære årsag til disse medarbejders ønske om flere timer er at forbedre deres økonomiske råderum (80 pct. af dem, som ønsker at øge ugentligt timetal).

Omvendt ses dog også, at en mindre del af de deltidsansatte medarbejdere, 9 pct., gerne vil yderligere ned i tid, ligesom 11 pct. af de fuldtidsansatte også ønsker at gå ned i tid, hvilket må formodes at reducere det samlede potentiale.

Hvis potentialet – uanset størrelse – skal realiseres, kræver det under alle omstændigheder, at arbejdsgiverne ved, at der eksisterer et potentiale blandt medarbejderne, ligesom medarbejdere, der ønsker flere timer, skal vide, at der er mulighed for at komme op i tid. Undersøgelsen peger på, at det muligvis ikke er tilfældet. Således ses en diskrepans mellem arbejdsgivere og medarbejders oplevelser af ønsker, idet arbejdsgiverne generelt har en opfattelse af, at medarbejderne ikke ønsker at øge deres timetal, mens en stor del af medarbejderne til gengæld ikke oplever, at der er mulighed for at gå op i tid på arbejdspladsen, selv hvis man ønsker det.

Et muligt potentiale blandt medarbejderne skal således overkomme barrierer i forhold til at medarbejderne skal give udtryk for deres ønsker, lederne skal aktivt opsøge medarbejdernes ønsker, og herefter skal ønsket kunne efterkommes i vagtplanlægningen med hensyn til opgavesammensætningen på arbejdspladsen. Der skal således overkommes barrierer både fra medarbejder- og arbejdsgiverside, før et muligt potentiale kan udledes.

Hvordan er rekrutteringssituationen?

Lederne i kommunerne oplever allerede nu **rekrutteringsudfordringer** på ældreområdet, særligt i forhold til social- og sundhedsassistenter. 84 pct. af lederne i hjemmeplejen og 80 pct. på plejehjem

oplever rekrutteringsudfordringer, når de mangler assistenter, mens det samme gør sig gældende for 51 pct. (hjemmepleje) og 31 pct. (plejehjem) i forhold til social- og sundhedshjælpere.

I oprettelsen af stillingsopslag er omkring hver tiende slået op på fuldtid. Det gælder både for både social og sundhedshjælpere (hhv. 9 pct. i hjemmeplejen og 8 pct. for plejeboliger) og for social- og sundhedsassistenter (hhv. 11 pct. i hjemmeplejen og 10 pct. for plejeboliger). Flest institutionsledere angiver, at de fortrinsvis gør brug af **fleksible stillingsopslag**, hvor det konkrete timetal ikke på forhånd er fastlagt. Det gælder særligt i hjemmeplejen, hvor 54 pct. angiver fortrinsvis at benytte fleksibelt opslag til hjælpere og 57 pct. til assistenter (mod hhv. 26 og 29 pct. på plejeboligområdet). På plejeboligområdet er der en tendens til i højere grad fortrinsvist at benytte sig af deltidsopslag, hvilket 49 pct. gør til hjælper-opslag og 48 pct. til assistent-opslag.

Jobopslagsanalysen, som er udført i forbindelse med denne undersøgelse, bekræfter, at anvendelsen af jobopslag på deltid er udbredt på tværs af social- og sundhedsassistenter og -hjælpere og på tværs af hjemmepleje og plejebolig (mellem 70 og 85 pct.). De fleksible opslag (her fuldtid eller deltid) synes at være mest udbredte blandt social- og sundhedsassistenter i hjemmeplejen, hvor de optager næsten en fjerdedel (23 pct.) af de samlede opslag. Inden for alle grupper er andelen af fuldtid eller deltidsopslag større end andelen af de rene fuldtidsstillingsopslag.

Eksempler på hvordan kommunerne arbejder med at øge arbejdstiden

Undersøgelsen har videre haft til formål at identificere og undersøge allerede iværksatte initiativer på det kommunale ældreområde, som har været virksomme i forhold til at øge beskæftigelsesgraden blandt social- og sundhedspersonale.

Det har dog vist sig vanskeligt at identificere konkrete initiativer målrettet mod at øge arbejdstiden alene. Kommunernes arbejde med at øge medarbejdernes arbejdstid er derimod oftest en "sidegevinst" ved initiativer med et bredere sigte, såsom initiativer for at forbedre arbejdsmiljø, mindske sygefravær, styrke rekruttering og øge fastholdelse. Kun få kommuner har igangsat konkrete initiativer målrettet mod at øge arbejdstiden, og disse er ofte endnu ikke implementeret i en grad, hvor kommunerne faktisk kan vurdere, om de virker.

Rapportens struktur

Rapporten er inddelt i syv kapitler, som beskrevet nedenfor:

Kapitel 1 er ovenstående sammenfatning på undersøgelsens hovedkonklusioner.

Kapitel 2 er undersøgelsens indledning.

Kapitel 3 handler om barrierer forbundet med at øge medarbejdernes arbejdstid. Barriererne præsenteres særskilt, således at der først anlægges et medarbejderperspektiv efterfulgt af et arbejdsgiverperspektiv på barrierer.

Kapitel 4 præsenterer potentialet for at øge medarbejdernes arbejdstid. Dette kapitel tager udgangspunkt i det foregående kapitel om barrierer, men identificerer de steder, hvor medarbejderne og arbejdsgivernes ønsker flugter eller kan forenes.

Kapitel 5 handler om rekrutteringen af nye medarbejdere. Kapitlet indeholder også en jobopslagsanalyse, der er med til at underbygge den aktuelle rekrutteringssituation.

Kapitel 6 præsenterer en række konkrete eksempler fra de besøgte kommuner, hvor man har fokus på at øge arbejdstiden enten direkte eller indirekte.

Kapitel 7 gennemgår undersøgelsens metodiske tilgang og datagrundlag.

Kapitel 8 rummer litteraturliste.

Kapitel 9 rummer spørgeskemaerne fra de tre gennemførte surveys.

2. Indledning og baggrund

Andelen af plejkrævende ældre forventes at stige betydeligt frem mod 2040. Mest markant i årene 2022-2030, hvor der forventes at komme 16.000 flere ældre årligt¹. De demografiske ændringer indebærer en ressourcemæssig belastning af den kommunale ældrepleje og dermed et stadigt større behov for social- og sundhedshjælpere og -assistenter i ældreplejen i kommunerne.

2.1 Mangel på både social- og sundhedsassistenter og -hjælpere

Arbejdsmarkedsbalancen fra Styrelsen for Arbejdsmarked og Rekruttering har siden 2017 kategoriseret social- og sundhedsassistenter som en gruppe med 'omfattende mangel på arbejdskraft' i alle dele af landet, ligesom personalegruppen figurerer på top-10 over stillingsbetegnelser med de største rekrutteringsudfordringer. Social- og sundhedshjælpere er kategoriseret som en stilling med 'mangel på arbejdskraft'.²

Ifølge FOA's egne prognoser skal hver femte 16-årig uddanne sig på en af SOSU-uddannelserne, for at kunne dække den forventede mangel i fremtiden³. Ifølge den allerede nævnte undersøgelse fra KL og FOA (2018) beretter tre ud af fire kommuner allerede i dag om, at de har store udfordringer med at rekruttere arbejdskraft indenfor ældreområdet. Forventningen blandt de deltagende kommuner i denne analyse er tilsvarende, at rekrutteringsudfordringen vil blive væsentligt større de kommende år.

En række tidligere undersøgelser har - foruden et fokus på rekruttering - fokuseret på, hvordan man kan blive bedre til at fastholde eksisterende medarbejdere. I en analyse af Social- og Indenrigsministeriets Benchmarkingenhed fremgår det eksempelvis, at sygefraværet målt i dagsværk pr. årsværk er højere for social- og sundhedspersonalet, end det er for de kommunalt ansatte generelt – og sygefraværet er uden fald siden 2012.⁴

2.2 Barrierer for at øge social- og sundhedspersonalets arbejdstid

Gennem en indledende videnskortlægning af tidligere undersøgelser mv., er der identificeret en række barrierer, som kan stå i vejen for at øge social- og sundhedspersonalets arbejdstid – uden at udbredelsen af disse barrierer nødvendigvis kan fastslås via de tidligere undersøgelser. Disse kan inddeles i barrierer for henholdsvis medarbejdere og arbejdsgivere og illustreres i nedenstående oversigt:

¹ FOA og KL (2018): Rekrutteringsudfordringer for social- og sundhedspersonale i kommunerne.

² Styrelsen for Arbejdsmarked og Rekruttering: Arbejdsmarkedsbalancen

³ Politiken (2019): FOA advarer om mangel på sosu'er.

⁴ Social- og Indenrigsministeriets Benchmarkingenhed (2018): Sygefravær blandt ansatte i kommunerne.

Figur 2.1: Barrierer for at øge social- og sundhedspersonalets arbejdstid

Barrierer for at øge social- og sundhedspersonalets arbejdstid	
Medarbejderperspektiv	Arbejdsgiverperspektiv
<ul style="list-style-type: none"> Medarbejdere foretrækker at være på deltid. I mange tilfælde er det et personligt valg grundet private forhold. 	<ul style="list-style-type: none"> Lederne tror, at medarbejderne ikke ønsker at arbejde mere.
<ul style="list-style-type: none"> Medarbejderen ønsker fleksibilitet og egen indflydelse, fx på (ekstra)vagter etc. 	<ul style="list-style-type: none"> Deltidsansatte er mere tilbøjelige til at tage ekstra vagter.
<ul style="list-style-type: none"> Det økonomiske incitament for at gå op i tid er (i nogle tilfælde) begrænset. 	<ul style="list-style-type: none"> Der er ikke økonomi til at øge arbejdstiden for medarbejderne.
<ul style="list-style-type: none"> Social- og sundhedspersonalets arbejdsopgaver er fysisk og mentalt krævende. 	<ul style="list-style-type: none"> Divergens i interesser og mål mellem toppen af organisationen/ fra politisk hold og fra institutionslederne.
<ul style="list-style-type: none"> Arbejdspreset er stort. Oplevelse af manglende tid i det hele taget, og særligt til kerneopgaverne, mindsker motivationen for at tage flere timer af det samme. 	<ul style="list-style-type: none"> Deltidsansættelser harmonerer bedre med vagtplanlægning og arbejdsopgaver fx ift. at dække spidsbelastningsperioder.
<ul style="list-style-type: none"> Mange har ønske om at gå på deltid eller ned i tid, når de nærmer sig pensionsalderen. 	<ul style="list-style-type: none"> Medarbejderens effektivitet forventes at falde i takt med øget arbejdstid.
<ul style="list-style-type: none"> Ønsket om at arbejde på deltid har betydning for, at man vælger en SOSU-uddannelse i første omgang. 	<ul style="list-style-type: none"> Nye stillinger slås oftest op på deltid eller fleksibel tid.
<ul style="list-style-type: none"> Stærk kultur og norm for at være på deltid. Der er i høj grad mulighed for at tilvælge deltid i branchen. 	<ul style="list-style-type: none"> Stærk kultur og norm for at have deltidstillinger, som fx udmøntes ved at kommuner historisk har haft mange deltidansættelser og/eller oftest opslår vakante stillinger med samme timetal.
<ul style="list-style-type: none"> Medarbejderen ønsker sjældent flere timer i ydertimer, fx fordi de ikke ønsker at arbejde flere weekender. 	<ul style="list-style-type: none"> Eventuelle tilbud om flere timer vil ofte skulle placeres i ydertimer såsom nat, aften eller i weekender.
<ul style="list-style-type: none"> Arbejdsgiveren har pligt til at tilbyde vakante timer til eksisterende medarbejdere, men det ved medarbejderen ikke altid. 	<ul style="list-style-type: none"> Arbejdsgiveren har pligt til at tilbyde vakante timer til eksisterende medarbejdere, men det ved de lokale ledere ikke altid.
<ul style="list-style-type: none"> Nogle medarbejdere forventer, at der ikke er mulighed for at få flere faste timer på deres arbejdsplads. 	<ul style="list-style-type: none"> Det er oftest medarbejderne - ikke arbejdsgiveren - der bestemmer timetallet pga. stærk konkurrence om arbejdskraft.
<ul style="list-style-type: none"> Faget omtales ofte negativt og som krævende i medier mv. 	<ul style="list-style-type: none"> Faget omtales ofte negativt og som krævende i medier mv.

Note: Tabel bygger på indledende videnskortlægning og hypotesegenerering, som senere har dannet grundlag for undersøgelsens surveys og interviewguides. Barriererne er oplyst i vilkårlig rækkefølge. De mest anvendte kilder findes i litteraturlisten kap. 8.

For medarbejderne er der især tale om private årsager, men af andre barrierer kan nævnes skæve mødetider, arbejde aften og nat samt en kultur for deltid som barrierer for at øge arbejdstiden. De eksisterende undersøgelser har i høj grad også fokus på psykisk arbejdsmiljø, arbejdsbelastning og indholdet i arbejdsopgaver i forhold til motivation.

På arbejdsgiversiden er det snarere barrierer i form af organisering og planlægning af arbejdsopgaver, økonomi samt kulturelle og ledelsesmæssige barrierer, der er tale om, for eksempel at stillinger traditionelt slås op på det timetal, der er ledigt (fx Aarhus Universitet 2012, VIVE 2016).

2.3 Undersøgelsens hovedspørgsmål og formål

Social- og Indenrigsministeriets Benchmarkingenhed har på den baggrund bedt Epinion om at gennemføre en analyse af kommunalt ansatte social- og sundhedshjælpere og -assistenter arbejdstid. Formålet er, mere specifikt, at afdække udbredelsen af allerede kendte barrierer for at øge social- og sundhedshjælpere og -assistenter arbejdstid, samt identificere det mulige potentiale for at imødegå disse barrierer.

Denne undersøgelse har et isoleret fokus på **kommunalt ansatte social- og sundhedshjælpere og -assistenter på ældreområdet**, hvorimod tidligere undersøgelser (fx Rambøll 2018, KL og FOA 2018) også inddrager andre faggrupper, sektorer og serviceområder.

Undersøgelsen har et metodisk set-up med inputs fra både forvaltningsniveauet i form af ældrechefer, ledere på institutionsniveau (fortrinsvis i hjemmeplejen og i plejeboliger) og medarbejderne selv. Undersøgelsen belyser således, modsat flere af de tidligere analyser, samme felt fra flere forskellige aktørperspektiver og kan således belyse forventninger og holdninger hos både arbejdsgiver- og arbejdstagersiden.

Undersøgelsen har samlet set fire formål:

1. At afdække udbredelsen af de barrierer ældrechefer, institutionsledere og medarbejdere oplever, der kan være for at øge beskæftigelsesgraden blandt social- og sundhedshjælpere og -assistenter på det kommunale ældreområde.
2. At belyse indikationer på mulige potentialer for at øge arbejdstiden blandt social- og sundhedshjælpere og -assistenter.
3. At afdække hvordan arbejdstid i dag optræder i kommunale jobopslag efter social- og sundhedshjælpere og -assistenter.
4. At identificere eksempler på kommunale initiativer, som har til hensigt at øge beskæftigelsesgraden for social- og sundhedspersonalet.

2.4 Undersøgelsens metode og datagrundlag

Denne undersøgelse er baseret på en omfattende dataindsamling bestående af en række både kvalitative og kvantitative metoder. Data er indsamlet i november 2019 til januar 2020. Kort fortalt bygger undersøgelsen på følgende datakilder:

Figur 2.2: Undersøgelsens datakilder

Desk research: Gennemgang af litteratur, forskning og tidligere analyser. Herunder opstilling af hypoteser til udvikling af spørgeskemaer og interviewguides.

Jobopslagsanalyse: Scraping og analyse af jobopslag fra jobnet.dk af alle jobopslag i perioden 25. november 2019 til 3. januar. I alt 1.188 opslag fra kommunale aktører indgår i analysen.

Spørgeskemaundersøgelse:

- Kommuner (ældrechefer eller lign.): 63 besvarelser
- Institutioner (institutionsledere): 330 besvarelser fordelt på 66 kommuner
- Medarbejdere: 1.279 besvarelser fra otte udvalgte kommuner

Casebesøg: Der er gennemført interviews med ældrechef (eller lign.), institutionsledere og (fælles)tillidsrepræsentanter i ti kommuner fordelt over hele Danmark.

Dataindsamlingerne, datakilderne og de metodiske valg er yderligere beskrevet i kapitel 7 om undersøgelsens metode.

3. Barrierer for at øge arbejdstid

I alle tre surveys og i caseinterviewene i udvalgte kommuner er der fokus på, hvilke eventuelle barrierer, der opleves at stå i vejen for at øge social- og sundhedspersonalets arbejdstid. Først præsenteres de barrierer, medarbejderne oplever, dernæst barriererne for arbejdsgiveren.

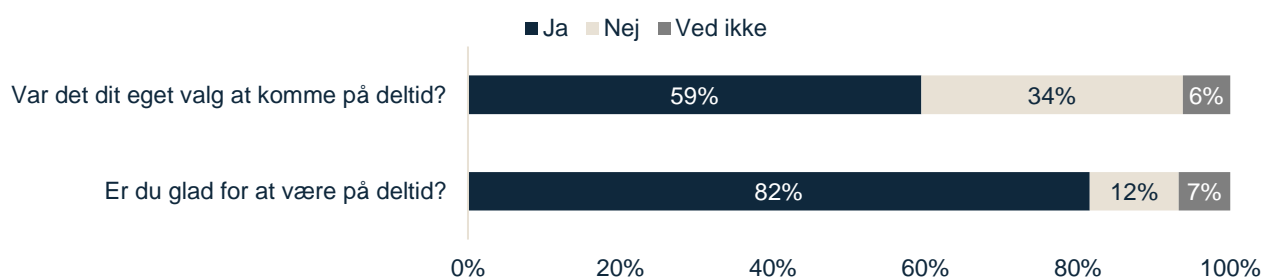
3.1 Barrierer set fra et medarbejderperspektiv

Indledningsvist beskrives de deltidsansatte medarbejders holdning til deres nuværende ansættelse med henblik på at kortlægge, hvorvidt der faktisk er et ønske om at arbejde flere timer.

3.1.1 De fleste deltidsansatte er tilfredse med at være på deltid

Figur 3.1 nedenfor viser resultaterne af to spørgsmål stillet til deltidsansatte om deres tilfredshed med at være på deltid, og hvorvidt det er deres eget valg at være på deltid.

Figur 3.1: Medarbejdersurvey – Medarbejdernes tilfredshed med deres nuværende deltidsansættelse

Note: Figuren viser fordelinger for spørgsmålene: "Hvordan kom du på deltid i din nuværende stilling?" og "Er du glad for at være på deltid?" For at kunne visualisere spørgsmålene i en samlet figur, er formuleringen af første spørgsmål ændret. Se den oprindelige spørgsmålsformulering i bilaget, kap. 9. N=770.

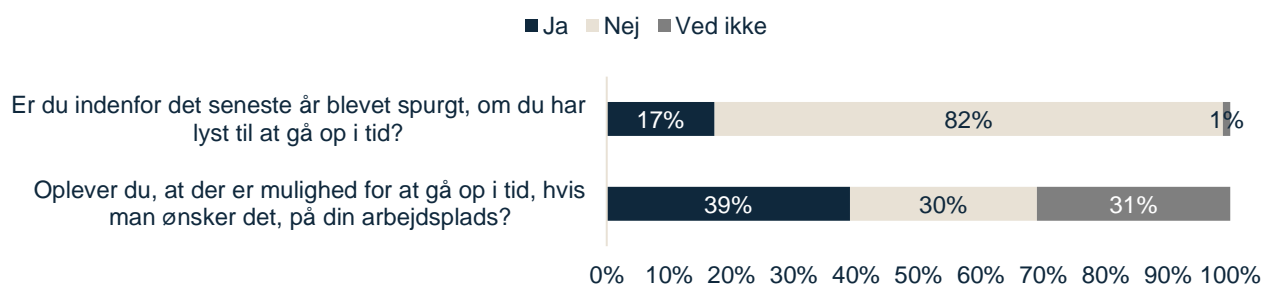
Figur 3.1 viser helt overordnet, at 59 pct. af medarbejderne selv har valgt at arbejde på deltid. 34 pct. af de deltidsansatte har dog opfattelsen af, at det ikke er efter eget ønske, at de i deres nuværende stilling arbejder på deltid. Videre ses, at størstedelen af de deltidsansatte medarbejdere (82 pct.) tilkendegiver at være glade for at arbejde på deltid. Det tyder også på, at selvom en relativt stor andel (34 pct.) ikke selv har oplevelsen af aktivt at have tilvalgt deltid, så er der nogle, der er tilfredse med det timetal uanset. Omvendt er 12 pct. ikke tilfredse med at være på deltid. Det gælder både for social- og sundhedshjælpere og -assistenter, ligesom det gælder både i hjemmeplejen og plejeboliger. 7 pct. af de deltidsansatte har endvidere svaret, at de ikke ved, om de er tilfredse eller ej med at arbejde på deltid.

Erfaringerne fra tidligere undersøgelser og fra Puljen til bedre Bemanding er, at kun et begrænset antal medarbejdere tager imod eventuelle tilbud om at øge arbejdstiden (Rambøll 2018, SUM 2018). Langt størstedelen af de deltidsansatte er, jf. figur 3.1, da også glade for at være på deltid, hvilket i sig selv er en barriere for at øge det faste ugentlige timetal.

3.1.2 Medarbejderne kender ikke til muligheden for at få flere timer

Som en naturlig udløber af et ønske om at øge sin arbejdstid, er det for medarbejderen relevant at vide, hvorvidt det faktisk er en mulighed at få flere timer på arbejdspladsen. Siden 2008 har arbejdsgiver haft pligt til at tilbyde ledige timer til deltidsansatte, før de udbydes eksternt.⁵ Fra et medarbejderperspektiv kan det være en barriere, hvis man ikke kender hertil eller af andre årsager har opfattelsen af, at det ikke er en mulighed at gå op i tid. I **medarbejdersurveyen** er medarbejderne derfor blevet spurgt om, hvorvidt de oplever at have mulighed for at gå op i tid, hvis de ønsker det.

Figur 3.2: Medarbejdersurvey – Medarbejdernes oplevelse af muligheden for at kunne gå op i tid

Note: Figuren viser fordelinger for spørgsmålene: "Er du indenfor det seneste år blevet spurgt, om du har lyst til at gå op i tid?" og "Oplever du, at der er mulighed for at gå op i tid, hvis man ønsker det, på din arbejdsplads?". N=770.

Resultaterne viser, at medarbejderne kun i begrænset omfang oplever, at det overhovedet er muligt for dem at gå op i tid. Kun 17 pct. af medarbejderne på deltid angiver, at de inden for det seneste år er blevet spurgt, om de vil gå op i tid, mens 82 pct. tilkendegiver ikke at være blevet spurgt, om de har lyst til at gå op i tid.

Under halvdelen af alle medarbejdere (39 pct.) oplever desuden, at der er mulighed for at komme op i tid på arbejdspladsen, hvis man ønsker det. Det fordeler sig sådan, at knap halvdelen (49 pct.) af medarbejderne i hjemmeplejen oplever, at det er muligt at komme op i tid, mens det er langt færre (32 pct.) på plejeboligområdet. Endelig er der 30 pct. af medarbejderne, som slet ikke mener, der er mulighed for at gå op i tid, og 31 pct. der ikke ved, om det er muligt.

På baggrund af ovenstående synes der at være opbakning til hypotesen om den manglende forventning om at kunne få flere timer. Dertil viser besvarelsene fra medarbejderne, at de ikke har oplevelsen af, at de kontinuerligt taler arbejdstid med deres arbejdsgiver. Det tyder på, at der er et potentiale for, at arbejdsgiveren tydeligere eller mere systematisk taler om arbejdstid med medarbejderne (for arbejdsgiverperspektiv herpå henvises til afsnit 3.2.1).

3.1.3 En række barrierer gør sig gældende blandt deltidsansatte medarbejdere

I **medarbejdersurveyen** er medarbejderne blevet bedt om at forholde sig til en række på forhånd definerede begrundelser for at være på deltid, som er baseret på den indledende videnskortlægning af tidligere undersøgelsers resultater. Da disse er begrundelser for at vælge deltid frem for fuldtid, kan de også betragtes som barrierer for at øge timetallet blandt deltidsmedarbejdere.

⁵ KL/KTO (2008): Aftale om deltidsansattes adgang til et højere timetal.

Figuren nedenfor viser fordelingerne af, hvor vigtige begrundelserne hver især er for at de deltidsansatte medarbejdere er på deltid.

Figur 3.3: Medarbejdersurvey – Deltidsansattes begrundelser for at være på deltid

Note: Figuren viser fordelingerne for spørgsmålet: *Hvor vigtige er følgende ting i forhold til, at du er på deltid eller overvejer at gå på deltid?* Det bemærkes, at udsagnene i figuren er bedømt på en grad-skala med fem punkter (fra "I meget høj grad" til "Slet ikke"), men skalaen er her omkodet til en tre-skala af visuelle hensyn. Figuren viser kun resultaterne fra deltidsansatte. N=770.

Resultaterne af figur 3.3 uddybes i de særskilte afsnit nedenfor, som hver især knytter sig til barriererne beskrevet i kapitel 2.

Indledningsvist ses der ingen systematiske eller entydige forskelle mellem henholdsvis social- og sundhedshjælpere og -assistenter i forhold til begrundelserne for at være på deltid. Tilsvarende ses ingen forskelle på medarbejdere fra henholdsvis hjemmepleje- og plejeboligområdet.

Spørgsmålet i figuren ovenfor er også stillet til de fuldtidsansatte medarbejdere, der overvejer at gå ned i tid indenfor de næste to år (N=50). I forhold til de deltidsansatte begrundes de fuldtidsansatte endnu højere grad deres overvejelser om deltid med deres eget helbred, ønske om mere fritid samt nedtrapning inden pension. Der er en signifikant større andel af de fuldtidsansatte, der overvejer at gå ned i tid, som lægger disse begrundelser til grund for deres overvejelser om deltid, sammenlignet med de medarbejdere, der allerede er på deltid.

Flest medarbejdere peger på arbejdsbelastning som begrundelse for deltid

Figur 3.3 viser, at den mest udbredte begrundelse blandt medarbejderne i medarbejdersurveyen (som er på deltid) er "arbejdsbelastning" (78 pct.). Tilsvarende angiver 75 pct. "ønske om mere overskud når jeg er på arbejdspladsen" som en begrundelse for at være på deltid. I samme bold-

gade ses, at næsten to tredjedele (63 pct.) angiver egne helbredsmæssige årsager som begrundelse. Tilsvarende peger 63 pct. på arbejdsmiljøet som værende en vigtig eller meget vigtig begrundelse for at være på deltid.

Samlet set tyder det altså på, at arbejdets karakter og indhold, ifølge medarbejderne selv, er en af de vigtigste årsager til, at en stor del af medarbejderne er på deltid eller overvejer det. Dette giver opbakning til hypotesen om, at arbejdspresset for medarbejderne er stort, og at der er tale om et både fysisk og psykisk krævende erhverv. Denne gruppe af medarbejdere begrundes med andre ord deres deltidsansættelse med, at de ikke ønsker flere timer i deres nuværende arbejdsmiljø.

Denne undersøgelse finder således stor opbakning til den eksisterende forskning, der i vid udstrækning peger på, at især den fysiske og psykiske belastning forbundet med arbejdet er en barriere for, at disse medarbejdere på sigt vil ønske at øge deres timetal (se fx Rambøll 2018, VIVE 2010).

Private forhold ligger til grund for deltidsansættelse

I figur 3.3 ses ligeledes, at de mere personlige og private begrundelser, som vedrører familiearbejdslivsbalance og fritid, er udbredte. Det gælder særligt ønsket om mere tid til familieliv (77 pct.), men også ønsket om mere fritid (65 pct.), hensynet til ægtefælles arbejdstid (46 pct.) og sygdom i den nærmeste familie (32 pct.). Hensynet til familie- og fritidsliv er således en af de primære årsager til deltid blandt social- og sundhedspersonalet og dermed også en af de store barrierer for at øge timetallet blandt medarbejderne.

Videnskortlægningen peger på, at der allerede i valget af en social- og sundhedsuddannelse ligger en overvejelse om balancen mellem privatliv og arbejdsliv. Når der i branchen er så gunstige muligheder for at arbejde på deltid, tiltrækker den karrierevej derfor også personer, som ønsker at prioritere familieliv over fuldtidsarbejde.

I forlængelse deraf gælder det, at pasningsinstitutioners åbningstider er angivet som en begrundelse for at arbejde på deltid for 19 pct. af medarbejderne. Blandt de deltidsansatte medarbejdere som har hjemmeboende børn, er pasningsinstitutionernes åbningstider dog en vigtig begrundelse blandt hele 91 pct., hvilket bakker op om hypotesen om, at mange af hensyn til familielivet ønsker deltidsansættelse.

Når det kommer til hensynet til familieliv, er det ligeledes nødvendigt at nævne weekendarbejdet, som de fleste social- og sundhedsmedarbejdere har, og som er blevet fremhævet i flere **interviews med casekommuner**. Medarbejderne arbejder oftest hver anden weekend og ønsker i udgangspunktet ikke at arbejde flere weekender. Udsigten til mere weekendarbejde udgør dermed også en stor barriere for at medarbejdere kunne ønske sig flere timer. I forlængelse heraf fremhæves også i flere caseinterview, at skiftende arbejdstider mellem dag-, aften- og nattevagter også kan være en barriere for at tage flere timer, fordi det kan være sværere at forene privatliv og arbejdsliv med skiftende arbejdstider.

I tillæg til de mere livsfase-specifikke begrundelser for de yngre medarbejdere med børn ovenfor, ses også en tydelig tendens til at personer, der nærmer sig pensionsalderen, angiver nedtrapning inden pension som en vigtig begrundelse for deltid. Næsten halvdelen (47 pct.) af de deltidsansatte i alderen 51-60 år, og 55 pct. af de deltidsansatte over 60 år begrundes deres deltidsansættelse hermed.

3.1.4 Ønske om fleksibilitet i ansættelsen

Lige så vel som en deltidsansættelse giver en større fleksibilitet i forhold til at forene familieliv og arbejdsliv, viser figur 3.3 også, at 44 pct. af de deltidsansatte begrundet deres valg om deltid med et ønske om at sikre fleksibilitet til at tage ekstra arbejde, når det passer medarbejderen selv. Fleksibilitet i arbejdstiden fylder således også meget for en stor del af medarbejderne, der måske egentlig gerne vil arbejde mere, men som også ønsker en fleksibilitet i forhold til, hvornår de ekstra timer skal placeres.

For denne gruppe af medarbejdere kan man derfor forestille sig, at det vil være mere attraktivt at tage ekstra vagter løbende, frem for at have flere faste ugentlige timer.

3.1.5 Negativ omtale af faget er medvirkende til deltidskultur

En barriere, der er identificeret gennem adskillige **interviews** med ældrechefer, institutionsledelse og tillidsrepræsentanter i casekommunerne er, at der synes at være en kontinuerlig og overvejende negativ italesættelse af faget både internt i faget og eksternt i eksempelvis medier eller i forbindelse med uddannelsesvalg. Den negative diskurs internt omfatter blandt andet en vedblivende italesættelse af arbejdsbelastningen i faget, hvilket også bidrager til at opretholde og reproducere arbejdsbelastningen som en barriere for øget arbejdstid. I interviewene fremgår det i tillæg hertil, at sådan negativ omtale ikke skaber motivation hos medarbejderen for at arbejde flere timer i det samme miljø. Tværtimod kan den negative omtale snarere være medvirkende til, at deltid anses som normalen - eller måske ligefrem som en nødvendighed for at kunne klare at være i jobbet. En negativ italesættelse af faget bidrager altså også til at skabe en kultur for deltidsansættelser.

3.1.6 Opsummering af medarbejderperspektivet

Opsummerende er den største barriere set fra medarbejdernes perspektiv således, at langt størstedelen af de deltidsansatte medarbejdere (82 pct.) er tilfredse med at være på deltid. Årsagerne til at være på deltid angives blandt andet at være arbejdets karakter og indhold, ønske om en bedre familie-arbejdslivsbalance, ønske om mere fritid eller bedre muligheder for fleksibilitet til at tage ekstra arbejde, når det passer medarbejderen selv. **Medarbejdersurveyen** peger således på et udtalt ønske om fleksibilitet blandt deltidsansatte medarbejdere – både i forskellige livsfaser, men også helt ned på det konkrete plan fra uge til uge.

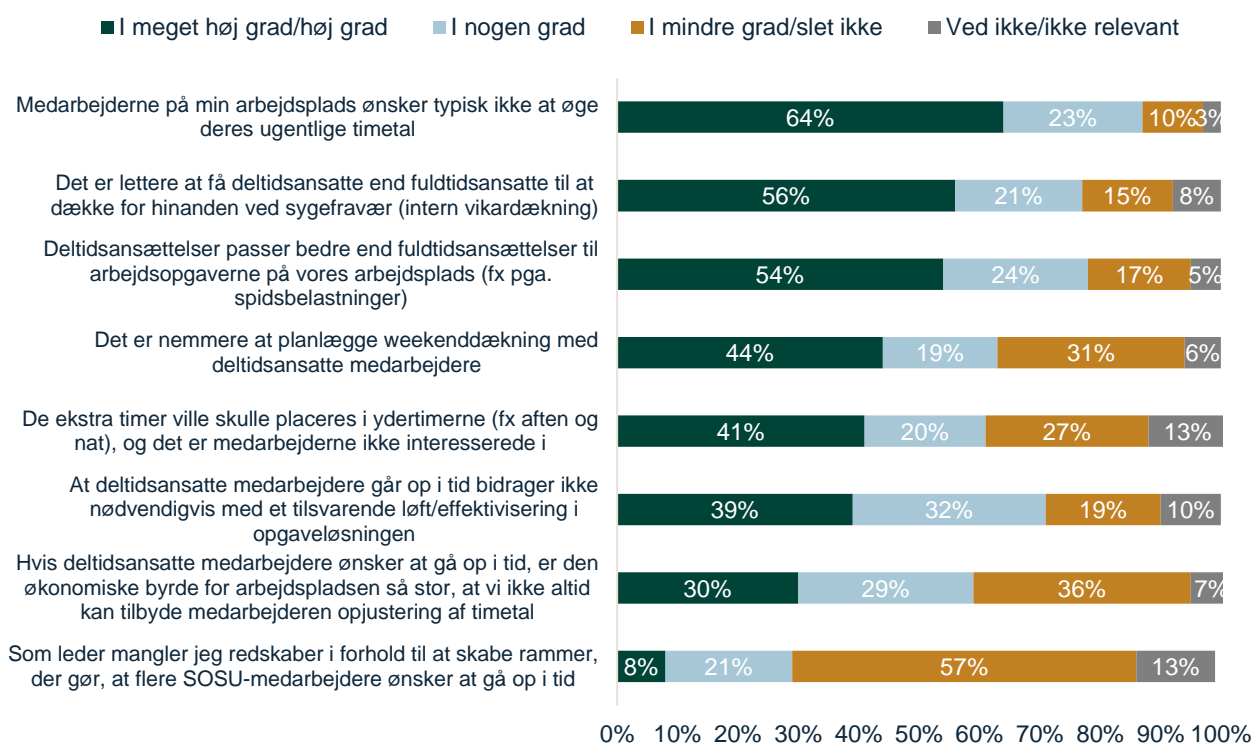
Dertil finder denne undersøgelse opbakning til hypoteserne om, at ikke alle medarbejdere har oplevelsen af, at der i det hele taget er mulighed for at øge sin arbejdstid. Cirka en tredjedel af de deltidsansatte medarbejdere har ikke selv valgt at arbejde på deltid, ligesom 12 pct. har svaret, at de ikke er glade for at være deltidsansatte. Samtidig oplever kun få medarbejdere, at de faktisk bliver spurgt kontinuerligt, om de kunne tænke sig at gå op i tid. 39 pct. af medarbejderne har dog en oplevelse af, at der er mulighed for at gå op i tid, hvis man ønsker det.

3.2 Barrierer fra et arbejdsgiverperspektiv

Hvor ovenstående afsnit præsenterede de barrierer for at øge arbejdstiden, som opleves af medarbejderne, belyser dette afsnit barriererne set fra et arbejdsgiverperspektiv.

I institutionssurveyen er institutionslederne blevet spurgt direkte til, hvilke barrierer de mener, er mest udtalte i relation til at øge medarbejdernes timetal. De udvalgte barrierer stammer også på arbejdsgiversiden fra videnskortlægningen af tidligere undersøgelses resultater. Arbejdsgivernes begrundelser ses i figur 3.4 nedenfor.

Figur 3.4: Institutionssurvey – Ledernes vurdering af barrierer for at få medarbejdere til at øge timetallet på arbejdspladsen

Note: Figuren viser fordelingerne for spørgsmålet: *I hvilken grad virker følgende forhold som barrierer for at få medarbejdere til at øget timetallet på din arbejdsplads?* Det bemærkes, at udsagnene i figuren er bedømt på en grad-skala med fem punkter (fra "I meget høj grad" til "Slet ikke"), men skalaen er her omkodet til en tre-skala af visuelle hensyn. De oprindelige spørgsmål kan ses i bilaget, kap. 9. N=330.

3.2.1 Lederne mener, at deres medarbejdere ikke ønsker flere timer

Resultaterne i figur 3.4 viser, at den mest udbredte barriere ifølge institutionslederne er, at deres medarbejdere *ikke* ønsker at gå op i tid. Således svarer næsten to tredjedele (64 pct.) af institutionslederne, at medarbejdernes manglende ønske om at gå op i tid i meget høj grad eller høj grad udgør en barriere for at øge beskæftigelsesgraden.

Samme opfattelse gør sig gældende blandt ældrecheferne, hvor denne barriere – at medarbejderne ikke ønsker at gå op i tid – også er den mest udbredte. Således svarer hele 79 pct. af ældrecheferne, som har besvaret **surveyen til ældrechefer**, at social- og sundhedspersonalet, efter deres opfattelse, ikke ønsker at gå op i tid. I surveyen til ældrechefer er der desuden spurgt åbent (friktekstbesvarelser) til, hvad der udgør den største barriere i forhold til at få personalet til at gå op i tid. De åbne besvarelser fra ældrecheferne bekræfter i vidt omfang konklusionerne fra ovenfor, nemlig at andelen af deltidsansatte i vidt omfang drives af medarbejdernes egne ønsker om at være på deltid. I **caseinterviewene** giver ældrechefer og institutionsledere desuden udtryk for, at deres opfattelse af medarbejdernes ønsker til arbejdstid kan bakkes op af rundspørger om arbejdstid foretaget blandt social- og sundhedspersonalet (disse uddybes i kapitel 4.2.1).

Der er således bred opbakning til hypotesen om, at en barriere er, at lederne ikke tror deres medarbejdere ønsker at arbejde flere timer.

3.2.2 Kommunerne oplever en række organisatoriske og planlægningsmæssige barrierer

En stor del af institutionsledere og ældrechefer svarer også, at der er en række barrierer, der retter sig mod organisatoriske og planlægningsmæssige barrierer. Denne undersøgelse finder dermed opbakning til hypoteserne om, at arbejdsgiverne mener, det er lettere at planlægge vagtplaner og arbejdsopgaver med en stor andel af deltidsansatte. De enkelte barrierer uddybes nedenfor.

Mere end halvdelen af institutionslederne (56 pct.) har svaret, at det i meget høj grad eller høj grad er lettere at få deltidsansatte til at vikardække ved sygefravær og lignende. Sagt med andre ord, opnås en større planlægningsmæssig fleksibilitet med deltidsansatte end med fuldtidsansatte.

54 pct. peger derudover på, at det i meget høj grad eller høj grad også kan være en barriere, at deltidsansættelser i nogle tilfælde harmonerer bedre med arbejdsopgaverne på området end fuldtidsansættelser, eksempelvis grundet spidsbelastninger. Et eksempel på dette kan hentes i hjemmeplejen, hvor der ofte er spidsbelastninger tidligt på dagen, hvor alle borgere skal hjælpes op og have morgenmad, mens der er færre borgerbesøg om eftermiddagen. Derfor vil eventuel øget arbejdstid skulle placeres et andet sted end om eftermiddagen. Selvom eksemplet er hentet i hjemmeplejen, viser resultaterne af **surveyen til institutionsledere** og **caseinterviewene**, at denne barriere er udbredt i relation til både hjemmepleje- og plejeboligområdet.

I relation til deltidsansættelsers planlægningsmæssige fleksibilitet peger 44 pct. også på, at deltidsansættelser letter planlægningen af weekenddækning. Det fremhæves af flere ledere i **interviewene**, at vagtplanlægningen er nemmere at få til at gå op, når der er flere hoveder med færre timer, end når der er færre hoveder med flere timer. I dette tilfælde ville medarbejderne ofte skulle have flere weekendvagter, end hvad de ellers er vant til (hvilket for mange ikke anses som attraktivt). I forlængelse heraf er en yderligere barriere, der bekræftes af 41 pct. af institutionslederne, at de ekstra timer, som en medarbejder ville få i forbindelse med et øget timetal, som regel vil skulle lægges i ydertimerne (herunder i weekender, men også aften/nat). Dette er medarbejderne, ifølge institutionslederne selv, generelt ikke særlig interesserede i.

Endeligt påpeger enkelte ældrechefer og institutionsledere på, at et øget timetal ikke er hensigtsmæssigt for alle deres medarbejdere. Nogle medarbejdere kan af forskellige årsager, såsom helbreds-mæssige, manglende overskud generelt mv., ikke arbejde flere ugentlige timer, end de gør i dag. Der er dog, foruden i enkelte af de interviewede kommuner, ikke udpræget opbakning til at effektiviteten hos medarbejderen falder, skulle de gå op i tid.

Caseinterviewene i udvalgte kommuner bekræfter i vidt omfang eksistensen af disse mere organisatoriske og planlægningsmæssige barrierer. Også her lægges vægten på, at det forhold, at deltidsansættelser letter planlægningen, at deltid i nogle tilfælde harmonerer bedre med opgaverne, og at øget arbejdstid nødvendigvis må placeres i ydertimerne, som de væsentligste barrierer.

3.2.3 Ledelsesmæssige og kulturelle barrierer gør sig også gældende

Caseinterviewene peger også på, at det er udbredt med ledelsesmæssige og kulturelle barrierer, som står i vejen for at få deltidsansatte medarbejdere op i tid. I relation til det ledelsesmæssige peges på, at indsatsen i relation til øget arbejdstid sker i en kontekst af mange konkurrerende dagsordner og som ét blandt flere delelementer i bredere indsatsen for rekruttering og fastholdelse. I relation

til det kulturelle omtales flere steder en egentlig "deltidskultur", eller at kommunen historisk har haft mange deltidsansættelser. Det kan være svært at ændre, blandt andet fordi det oftest er lettest at opslå vakante stillinger med samme timetal på grund af økonomi, lettere planlægning mv.

Lige så vel som der kunne identificeres en deltidskultur hos medarbejderne, hvor det dels var socialt accepteret, forståeligt og altid en mulighed at arbejde på deltid, lever deltidskulturen også på arbejdsgiversiden, hvor ansættelser og nye stillinger af mange årsager fortsat i høj grad forbliver på deltid.

3.2.4 Økonomiske byrder fylder mindre, men italesættes løbende

Endelig peger en relativt beskednen andel af institutionslederne i **institutionssurveyen** på økonomi som en barriere for at honorere deltidsansatte medarbejderes eventuelle ønsker om at gå op i tid. Således svarer 29 pct., at den økonomiske byrde for arbejdspladsen i meget høj grad eller i høj grad er så stor, at deltidsansatte medarbejderes ønsker om at gå op i tid ikke altid kan honoreres. I de fleste casekommuner nævnes økonomiske begrænsninger dog også som en barriere for at honorere medarbejderes ønsker om mere tid. Dette synes imidlertid at være en sekundær barriere til de organisatoriske barrierer, som angår fleksibilitet, planlægning og spidsbelastningsperioder. Det betyder konkret, at det for eksempel vil være en økonomisk byrde for institutionslederen at tilbyde længere vagter til medarbejderen på tidspunkter, hvor der er mindre at lave.

3.2.5 Opsummering af arbejdsgiverperspektivet

Samlet set er den største barriere fra arbejdsgiverperspektivet, at medarbejderne – efter ældrechefer og institutionslederens opfattelse – i vidt omfang ikke ønsker at øge deres arbejdstid. Kommunerne anlægger af den grund et udtalt fokus på at være fleksible i rekruttering af nye medarbejdere og fastholdelse af eksisterende medarbejdere, med henblik på at kunne honorere medarbejdernes ønsker til arbejdstid frem for at fokusere på øget timetal. Det kan i sig selv udgøre en barriere for at få lagt tilstrækkeligt arbejde i at øge medarbejdernes timetal.

En anden væsentlig barriere for arbejdsgiveren er muligheden for at planlægge vagtplan og arbejdsopgaver. Her er en gængs opfattelse blandt både kommunale- og institutionsledere om, at det er svært at tilbyde flere timer til medarbejderne af hensyn til planlægningen af spidsbelastningsperioder og weekendarbejde, da der med flere fuldtidsansatte vil være færre til at dække de mindre attraktive vagter. Flere på fuld tid vil, ifølge flere ledere, derfor medføre mindre fleksibilitet i forhold til at lave vagtplaner, der tilgodeser medarbejderne og arbejdsopgaverne.

De økonomiske forhold udgør også en barriere i nogle tilfælde, men denne barriere ser ud til at være mindre udbredt end medarbejderønsker og planlægning.

3.3 De fleste kommuner har ikke en strategi for at øge arbejdstiden, men har fokus på fleksibilitet

Ældrechefer og institutionslederens udbredte opfattelse af, at medarbejderne ikke ønsker øget tid og af vigtigheden af fleksibilitet overfor medarbejderønsker til arbejdstid, kommer til udtryk ved, at de fleste kommuner ikke har en konkret strategi for social- og sundhedspersonalets arbejdstid.

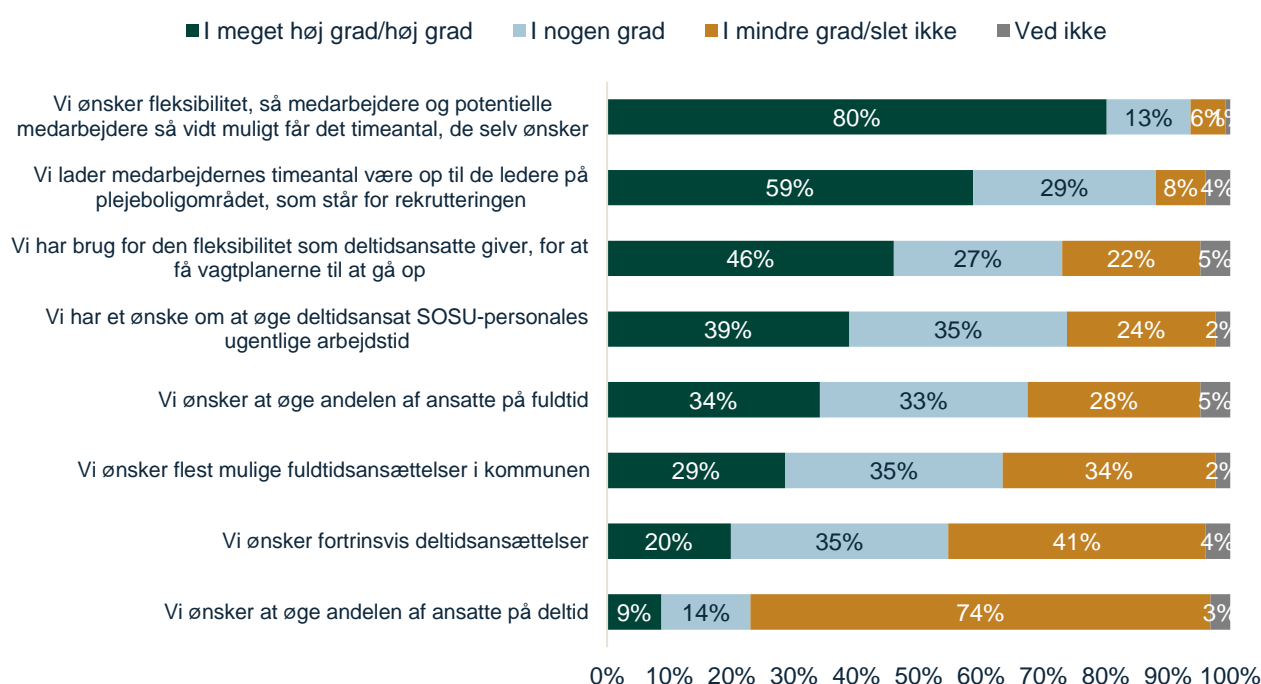
Således viser både surveybesvarelser og kvalitative interviews, at de fleste kommuner *ikke* har en konkret strategi for social- og sundhedspersonalets arbejdstid. Kun 13 ud af 63 af ældrecheferne angiver i **surveyen til ældrechefer**, at de i kommunen har en nedskrevet politik eller strategi *for at*

øge timetallet for deltidsansat social- og sundhedspersonale. Ud af disse er strategien politisk besluttet i 9 af de 13 kommuner.

Caseinterviewene i 9 udvalgte kommuner indikerer på linje hermed et overordnet fravær af en egentlig strategi for at øge deltidsansattes arbejdstid i mange kommuner. Dog påpeges det, at det er et emne, der jævnligt diskuteres både politisk og i forvaltningen. Der er også eksempler på kommuner, som de seneste år har arbejdet på langsigtede rekrutteringsstrategier og fastholdelse af eksisterende medarbejdere i forsøget på at imødekomme de fremtidige udfordringer med at få nok personale.

I figuren nedenfor præsenteres ældrechefernes strategiske præferencer i forbindelse med ansættelser af social- og sundhedspersonale, som de har svaret i **kommunesurveyen**.

Figur 3.5: Kommunesurvey – Strategiske ønsker i relation til social- og sundhedspersonalets timeantal

Note: I surveyen til ældrechefer er ovenstående udsagn vurderet adskilt for henholdsvis hjemmepleje og plejebolig, men de to områder er sammenlagt i figuren, da ældrecheferne i vidt omfang svarer det samme for henholdsvis hjemmepleje og plejebolig. Det bemærkes desuden, at udsagnene i figuren er bedømt på en grad-skala med fem punkter (fra "I meget høj grad" til "Slet ikke"), men skalaen er her omkodet til en tre-skala af visuelle hensyn. Se de fulde spørgsmålsformuleringer i bilaget, kap. 9. N=63.

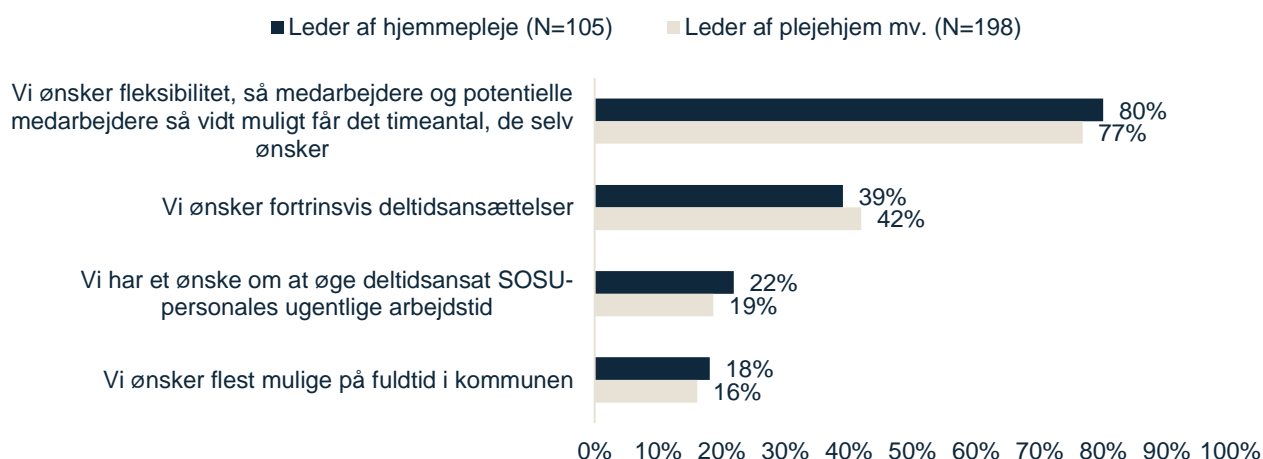
Det strategiske fokus er i flertallet af kommunerne på **fleksibilitet** i forhold til at kunne imødekomme medarbejdernes ønsker til arbejdstid. Således svarer fire ud af fem ældrechefer, at de (i høj eller meget høj grad) ønsker fleksibilitet, så medarbejdere og potentielle medarbejdere så vidt muligt får det timeantal, de selv ønsker. Selvom flertallet af kommunerne således ikke har en decideret strategi for at øge deltidsansattes arbejdstid, arbejder de fleste kommuner altså bevidst med henblik på at honorere kommende og allerede ansatte medarbejders ønsker til arbejdstid.

Dertil tyder ældrechefernes besvarelser på, at beslutningen om arbejdstiden blandt social- og sundhedspersonalet i høj grad ligger decentralt hos den enkelte lokale leder. Også blandt disse er billedet, at fleksibiliteten for medarbejderne vægtes højere end konkrete strategier om at øge arbejdstiden eller have bestemte andele af henholdsvis deltids- og fuldtidsansatte.

Som det fremgår af figur 3.5, er ønsket om at øge beskæftigelsesgraden blandt social- og sundhedspersonale ikke lige stort i alle kommuner. 43 pct. af de adspurgte ældrechefer angiver, at de i deres kommune i høj eller meget høj grad ønsker at øge arbejdstiden for deltidsansat social- og sundhedspersonale i *hjemmeplejen*, mens det samme gør sig gældende for 35 pct. i relation til *plejeboligområdet*. Tilsvarende er det også en relativt begrænset andel af kommunerne, som svarer, at de ønsker flest mulige ansættelser på fuldtid (29 pct. fordelt på hhv. 24 pct. i relation til hjemmepleje og 33 pct. i forhold til plejeboligområdet).

Figur 3.6 nedenfor viser resultater fra **surveyen til institutionsledere** på spørgsmålet om, hvilke ønsker institutionslederne har i relation til social- og sundhedspersonalets arbejdstid.

Figur 3.6: Institutionssurvey – Vurdering af strategiske ønsker i relation til SOSU-personalets ugentlige timetal

Note: Figuren viser andele af institutionsledere af hjemmepleje og plejehjem, der har svaret "i meget høj grad" eller "i høj grad", til en række udsagn om strategiske ønsker i relation til social- og sundhedspersonalets ugentlige timetal. Leder af hjemmepleje N=105, Leder af plejehjem mv. Se de fulde spørgsmålsformuleringer i bilaget, kap. 9. N=198.

Blandt institutionslederne er fleksibiliteten også det primære fokus i relation til ønsker til personalets arbejdstid. Omtrent fire ud af fem institutionsledere svarer, at medarbejdere og potentielle medarbejders ønsker til arbejdstid så vidt muligt søges honoreret. Surveyen til institutionslederne bekræfter således ældrechefernes svar.

Figur 3.6 viser videre, at 39 pct. i hjemmeplejen og 42 pct. på plejeboligområdet fortrinsvis ønsker deltidsansættelser. Blandt institutionslederne har cirka en femtedel et ønske om at øge deltidsansattes ugentlige arbejdstid. Dog er det kun relativt beskedne 17 pct. af institutionslederne (fordelt på 18 pct. i hjemmeplejen og 16 pct. på plejeboligområdet), som ønsker flest mulig medarbejdere på fuldtid.

At flest primært retter fokus mod fleksibilitet, i forhold til at kunne imødekomme nye og eksisterende medarbejders ønske til arbejdstid, underbygges også i vidt omfang i samtlige af de **kvalitative interview i casekommunerne**. Her lyder det samstemmende, at der først og fremmest sigtes efter at have gode medarbejdere med de rette kompetencer ansat, og at fleksibilitet er et vigtigt middel til at nå dette mål.

Det sker ud fra en udbredt opfattelse hos både ældrechefer og institutionsledere af, at en meget stor del af medarbejderne i vidt omfang efterspørger deltid og/eller en høj grad af fleksibilitet i form af variabel arbejdstid, fx i relation til skiftende arbejdstider fra uge til uge. På tværs af de udvalgte

casekommuner gives således udtryk for, at fleksibilitet og imødekommelse af medarbejdernes ønsker til arbejdstid er en forudsætning for at kunne rekruttere og fastholde (gode) medarbejdere.

Fleksibiliteten opnås ved hjælp af en lang række tiltag, som ofte er specifikt tilpasset den enkelte medarbejders behov, fx:

- Den konkurrencemæssige situation mellem kommunerne om medarbejdere er allerede sådan, at medarbejderen kan stille krav til sin arbejdstid i ansættelsesprocessen. Institutionslederne oplever, at de i rekrutteringsøjemed må indgå i en forhandling med ansøgeren og dermed være fleksible i forhold til arbejdstid.
- Dels ved at imødekomme medarbejdere og ansøgere ønsker til ugentlig arbejdstid for både medarbejdere (og ansøgere), som ønsker at gå op i tid og medarbejdere, som vil ned i tid. Dette sker dog – især for eksisterende medarbejdere – under hensyntagen til den økonomiske ramme og mulighederne for at få eventuel opjustering af tid til at passe med opgaverne.
- Dels sker det ved at lave deltidsansættelser, hvor der åbnes op for eller decideret kalkuleres med merarbejde. Enkelte kommuner fortæller i den forbindelse, at man bevidst ansætter medarbejdere på deltid, for eksempel 30-32 timer ugentligt. Det sker i samråd med medarbejderen, med sigte på, at medarbejderen kan tage merarbejde, så det gennemsnitlige ugentlige timetal er fuldtid snarere end deltid. I disse kommuner berettes, at det giver medarbejderen stor indflydelse på, hvornår merarbejdet kan placeres, fordi man kan sige ja eller nej til merarbejdet. For medarbejdere med børn eller ægtefæller med skiftende arbejdstider giver det en udvidet grad af fleksibilitet i forhold til at få arbejde og familieliv til at hænge sammen. For kommunen har denne form for deltidsansættelse ifølge institutionslederne den fordel, at det letter planlægningen. De oplever blandt andet, at det bliver nemmere at få disse medarbejdere til at tage ekstra vagter ved sygdom og lignende. Ifølge flere ledere har sådan intern vikardækning tilmed den fordel, at den er billigere og med højere kvalitet end ekstern vikardækning.
- Dels ved, at kommunerne – og deres institutioner – arbejder med en lang række af fleksible løsninger, som betyder, at man kan imødekomme specifikke medarbejders særlige ønsker. Det kan blandt andet være færre eller flere weekendvagter end normen, særligt tilpassede skift mellem vagtlag, delte ansættelser på tværs af arbejdssteder eller vagtlag mv.

” En af mulighederne er jo at tage ekstra timer, hvilket der jo er rig mulighed for i vores fag. Så det kan godt være, at man er ansat på 30 timer, men der er jo så mulighed for at tage ekstra timer - det koster jo ikke overarbejdsbetaling inden for fuldtidsnormen. Min påstand vil være, at i denne branche, der kan du få alle de timer, du ønsker - hos os dog ikke udover 37 timer. (Institutionsleder i plejebolig)

” Vi er altid åben for dialog. Vi har ikke en strategi, men det er også en strategi at være åben og fleksibel. Både i forhold til arbejdstid og arbejdsopgaver. Vi binder de to ting sammen, så vi taler altid om de to ting sammen. Hvad er det, du laver, når du er her? Hvis du går op i tid, hvad skal du så lave? Det er fleksibilitet, fordi medarbejderne er forskellige steder i deres liv, og de skal selvfølgelig kunne leve af deres arbejde. Det er deres vurdering. Nogle har brug for i en periode at gå op i tid, og nogle har brug for i en periode at gå ned i tid. Nogle har også brug for i en periode at tage en masse aftenvagter. Vi er meget fleksible. Det er også en fleksibilitet, vi får igen, når vi har et behov som arbejdsplads for både bemanning og faglighed. (Institutionsleder)

Der findes dog få casekommuner, som faktisk har iværksat helt konkrete initiativer med henblik på at øge arbejdstiden for deltidsansat social- og sundhedspersonale. For en nærmere beskrivelse af

eksempler på kommunernes tiltag i relation til fleksibilitet og arbejdstid henvises til eksemplerne i kapitel 6.

Sammenfattende er pointen først og fremmest, at kommunerne i vidt omfang er opmærksomme på deres fastholdelses- og rekrutteringsudfordringer, og at øget arbejdstid kan være ét blandt flere midler til at imødekomme disse udfordringer. Både surveys og caseinterviews peger dog på, at fleksibiliteten har førsteprioritet, idet ældrechefer og institutionsledere er drevet af en opfattelse af, at fleksibilitet er afgørende for at tiltrække og fastholde medarbejdere. Det er med andre ord en barriere, at et øget timetal kun er et sekundært ønske for kommunerne, idet man først og fremmest forsøger at honorere den fleksibilitet, som både ældrechefer og institutionsledere oplever, at medarbejderne efterspørger.

4. Indikationer på mulige potentialer for at øge beskæftigelsesgraden

En afgørende faktor for, om det overhovedet kan lade sig gøre at øge beskæftigelsesgraden blandt social- og sundhedspersonale er, at der er et uudnyttet potentiale, som kan realiseres. For det første skal der med andre ord være nogle medarbejdere, der ønsker at øge deres timetal. For det andet skal disse medarbejdere have viden om, at arbejdspladsen giver mulighed for det, og lederne skal samtidig vide, at der faktisk er en efterspørgsel efter flere timer. For det tredje skal der være mulighed for at honorere ønsker om flere timer, for eksempel i relation til planlægning af opgaver og økonomisk ramme. Potentialet, og mulighederne for at udnytte det, illustreres i nedenstående oversigt:

Indeværende kapitel følger ovenstående figurs kronologi. Kapitlet starter således med at gå i dybden med medarbejderønsket til arbejdstid.

4.1 En del af de deltidsansatte ønsker flere timer nu eller på sigt

Medarbejderne er i **medarbejdersurveyen** blevet spurgt til deres ønsker til arbejdstid indenfor de næste to år. Det spørgsmål er en indikator for, hvor mange der går med overvejelser eller ønsker om at ændre deres arbejdstid fremover.

I kapitel 3 blev det beskrevet, at 59 pct. af medarbejderne selv har valgt at være på deltid og endvidere, at 82 pct. er tilfredse med deres nuværende timetal. På den anden side angiver 34 pct., at det ikke var deres eget valg at arbejde på deltid, og at 12 pct. ikke er tilfredse med at arbejde på deltid.

Figur 4.1 og 4.2 nedenfor viser resultatet af to spørgsmål, som direkte omhandler medarbejdernes ønsker til deres arbejdstid, henholdsvis deltidsansattes ønske om at gå *op* i tid og fuldtidsansattes ønske om at gå *ned* i tid.

Besvarelsene viser overordnet, at størstedelen af de adspurgte ikke har lyst til at gå ned eller op i tid inden for de næste to år. Samtidigt er der dog indikationer på et muligt potentiale blandt deltidsansat social- og sundhedspersonale for at øge arbejdstiden. Af flere årsager er det dog svært at udregne præcist, hvor stort det faktiske potentiale er.

Figur 4.1: Medarbejdersurvey – Deltidsansattes overvejelser om at gå op eller ned i tid inden for de næste to år

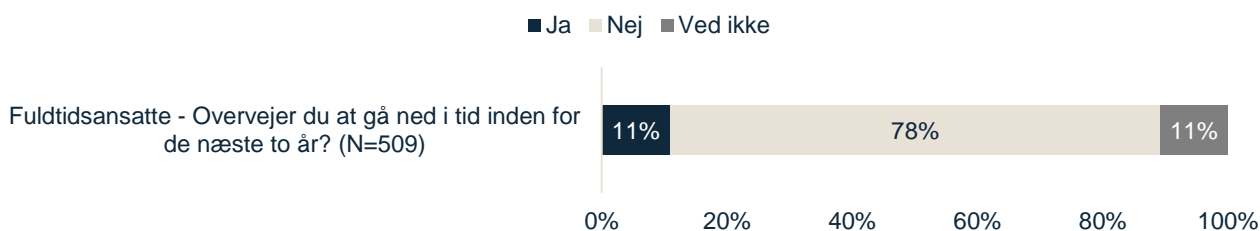
Note: Figuren viser fordelinger for spørgsmålet: "Kunne du – inden for de næste to år – tænke dig at få flere faste timer om ugen end nu?". N=770.

I figur 4.1 angiver samlet set 28 pct. deltidsansatte, at de kunne tænke sig flere faste timer om ugen. Disse fordeler sig på 15 pct. af de deltidsansatte, som gerne vil have flere timer med det samme, mens 13 pct. gerne på sigt vil have flere faste timer.

Blandt de medarbejdere, der tilkendegiver, at de ønsker flere faste ugentlige timer, er der signifikant flere mellem 24 og 50 år, der gerne vil have flere timer i forhold til medarbejdere over 50 år. Andelen blandt medarbejdere under 23 år er også høj (40 pct.), men baserer sig på et spinkelt datagrundlag, og der kan således ikke identificeres signifikante forskelle fra de andre aldersgrupper.

Videre ses i figur 4.2 resultatet af spørgsmålet til fuldtidsansatte om, hvorvidt de overvejer at gå ned i tid.

Figur 4.2: Medarbejdersurvey – Fuldtidsansattes overvejelser om at gå ned i tid inden for de næste to år

Note: Figuren viser fordelinger for spørgsmålet: "Overvejer du at gå ned i tid inden for de næste to år?". N=509.

Blandt de fuldtidsansatte er der 11 pct., der overvejer at gå ned i tid inden for to år – fordelt på 5 pct. blandt hjælpere og 17 pct. blandt assistenter. Der er ingen signifikante forskelle i forhold til hverken alder eller antal hjemmeboende børn, hvilket muligvis skyldes det lave antal besvarelser i kategorien.

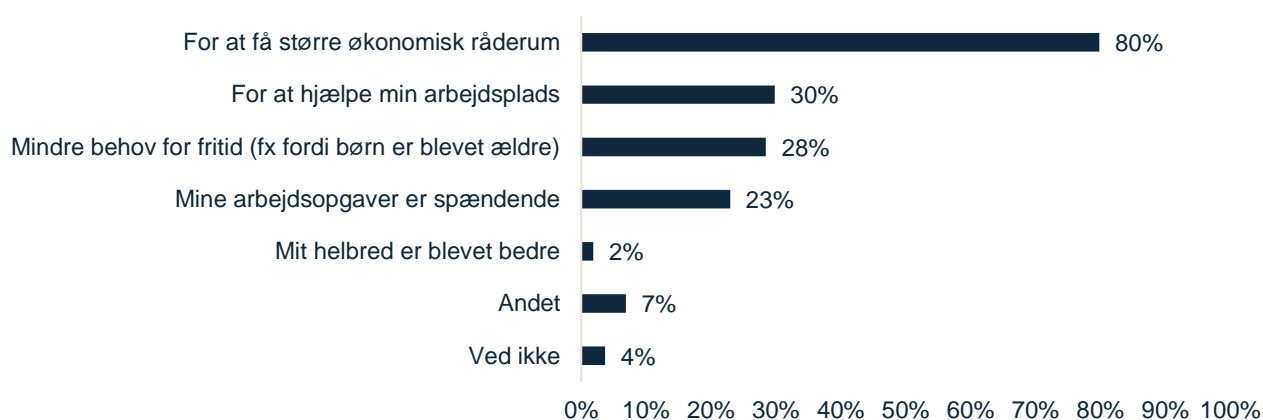
Samlet set tyder resultaterne i de to ovenstående figurer på, at der kunne være et muligt potentiale for at øge arbejdstiden blandt de ansatte i form af de 28 pct., som svarer, at de gerne vil op i tid. Her er det dog væsentligt at være opmærksom på, at næsten halvdelen af disse vil op i tid "på sigt", hvilket udgør et relativt usikkert potentiale. Desuden er det vigtigt at holde for øje, at visse barrierer må overkommes, før det mulige potentiale kan udleves.

Samtidig bemærkes, at de fuldtidsansatte, der gerne vil ned i tid, trækker i den modsatte retning og således er med til at reducere det samlede mulige potentiale for at øge arbejdstiden. Det er dog vigtigt at holde sig for øje, at deltidsansatte udgør den relativt største andel af de ansatte, hvorfor andelen af deltidsansatte, som ønsker at gå op i tid, er antalmæssigt noget større end andelen af fuldtidsansatte, som vil ned i tid. Dog er der også 9 pct. af de deltidsansatte, der ytrer ønske om at gå yderligere ned i timer, som dermed også bør indgå i beregningen af det mulige potentiale.

4.1.1 Større økonomisk råderum er den primære årsag til at ønske flere timer

Som tidligere nævnt (figur 4.1), er der godt en fjerdedel af de deltidsansatte medarbejdere, som i medarbejdersurveyen svarer, at de gerne vil øge deres faste ugentlige timetal med det samme (15 pct.) eller på sigt (13 pct.). Disse i alt 28 pct. af de deltidsansatte medarbejdere er videre spurgt, hvorfor de ønsker at gå op i tid. Resultatet ses i figur 4.3. nedenfor:

Figur 4.3: Medarbejdersurvey – Deltidsansattes begrundelser for ønske om flere faste timer

Note: Figuren viser andele af deltidsansatte, der har svaret "ja" til en række bevæggrunde for, hvorfor de ønsker at have flere faste timer. Figuren er baseret på besvarelser fra deltidsansatte, der tidligere i surveyen har svaret "ja" til, at de har et ønske om flere faste timer inden for de næste to år. De fulde spørgsmålsformuleringer kan ses i bilaget, kap. 9. N=218.

Som det ses af figuren ovenfor, angiver langt de fleste medarbejdere et større økonomisk råderum som den primære årsag til at ønske et højere timetal (80 pct.). Dette kan både ses i forhold til den månedlige udbetalte løn og i forhold til pensionsopsparingen. Jævnfør kapitel 2 peger tidligere undersøgelser også på, at manglende økonomisk incitament kan være en barriere for medarbejdernes ønske om at arbejde flere timer. Når 80 pct. af de deltidsansatte umiddelbart kunne motiveres af at få et større økonomisk råderum, tyder det på, at i hvert fald nogle medarbejdere vil have et ønske om at arbejde flere timer, hvis det økonomiske incitament er tilstrækkeligt. De deltidsansatte er desuden blevet spurgt direkte til, i hvilken grad mere i løn, som følge af øget arbejdstid, kunne være motiverende i forhold til at øge sit timetal. Her angiver 58 pct. af de deltidsansatte medarbejdere, at øget løn i høj eller meget høj grad ville kunne motivere dem til at øge deres faste ugentlige timetal.

Udover det økonomiske råderum fremhæver 30 pct. af medarbejderne også, at de gerne vil tage flere ugentlige timer for at hjælpe deres arbejdsplads. Samtidig tilkendegiver 28 pct., at de gerne vil have flere timer, da de har mindre behov for fritid, mens 23 pct. finder deres arbejdsopgaver så spændende, at de gerne vil bruge flere timer på arbejdspladsen.

Ligeledes er de medarbejdere, som er på fuldtid, men tidligere har været på deltid, blevet bedt om at angive årsagen til, at de gik på fuldtid. Også her angives økonomisk råderum som den mest udbredte årsag (51 pct.). Dette resultat stemmer overens med en undersøgelse fra Aarhus Universitet (2012), hvor størstedelen af medarbejdere og ledere tror mest på økonomiske incitament, til at

nedbringe antallet af deltidsansatte på sundhedsområdet (undersøgelsen handler dog om regionalt ansatte).

4.2 Viden om muligheder og ønsker til mere tid

Som nævnt indledningsvist i dette kapitel, er det en forudsætning for at realisere et muligt potentiale for flere timer, at lederne ved, at der eksisterer en efterspørgsel blandt medarbejderne, og at medarbejdere med et ønske om flere timer har viden om, at arbejdspladsen giver mulighed for det.

4.2.1 Ønsket om flere timer er (måske) mere udbredt, end lederne tror

I forhold til ledernes kendskab til efterspørgslen blandt medarbejderne tyder **surveyen blandt institutionslederne** på, at der muligvis er et vist potentiale, som institutionslederne ikke er opmærksomme på. Således er institutionslederne blevet spurgt, hvorvidt deltidsbeskæftigelse typisk er noget, social- og sundhedspersonalet selv ønsker. Hertil svarer 91 pct. af institutionslederne, at det typisk er medarbejdernes eget ønske at være på deltid. Blandt ældrecheferne i **kommunesurveyen** svarer 79 pct. desuden, at den største barriere for at øge arbejdstiden er, at medarbejderne ikke ønsker at gå op i tid.

Langt de fleste ældrechefer og institutionsledere angiver, at deres medarbejdere ikke ønsker at arbejde flere timer, mens medarbejderne langt hen ad vejen også tilkendegiver, at de ikke ønsker at arbejde mere. Ikke desto mindre er der dog indikationer på et muligt potentiale blandt de førnævnte 28 pct. af de deltidsansatte, som kunne ønske sig at gå op i tid nu eller på sigt. Det bevidner vigtigheden af, at arbejdsgiveren er bekendt med alle medarbejders aktuelle ønsker til arbejdstid.

Som tidligere beskrevet, har flere kommuner inden for de seneste år, ofte i forbindelse med *Pulje til Bedre Bemanding* eller med støtte fra FOA, foretaget rundspørger med det formål at identificere, hvor mange medarbejdere, der har ønske om at gå på fuldtid eller få opjusteret deres nuværende ugentlige timetal. Helt lavpraktisk er rundspørgen mange steder foregået ved, at der er sendt et digitalt spørgeskema ud pr. mail til alle medarbejdere.

Erfaringen med disse spørgeskemabaserede rundspørger er ifølge ældrechefer, institutionsledere og i et vist omfang også tillidsrepræsentanter imidlertid, at kun et begrænset antal medarbejdere som regel giver udtryk for at ville op i tid. Otte af de interviewede kommuner giver udtryk for at have lavet en sådan rundspørge, men i seks kommuner var der kun meget få, der ønskede at komme op i tid. I de to kommuner, der oplevede mest positive tilbagemeldinger, ønskede 20-25 medarbejdere et øget timetal (svarene til omkring 2-3 pct. af det samlede antal social- og sundhedsansatte i kommunen). Det ses fra **caseinterviewene**, at disse undersøgelses resultater er med til at manifestere opfattelsen blandt arbejdsgiverne af, at medarbejderne ikke ønsker at øge deres arbejdstid. Værd at bemærke er det dog også, at det har været en udfordring at få et tilfredsstillende antal besvarelser fra medarbejderne i spørgeskemaundersøgelserne. Det er et problem, hvis undersøgelsen ikke har været repræsentativ for den samlede gruppe af medarbejdere, da man således ikke kender det samlede udfordringsbillede eller potentiale. Resultatet kunne derfor have set anderledes ud, hvis svarprocenten havde været højere, eller man havde spurgt anderledes. Omvendt kan en lav svarprocent også være udtryk for, at medarbejderne er tilfredse med deres nuværende arbejdstid og ikke har følt behov for at give udtryk for utilfredshed.

De fleste institutionsledere beretter i caseinterviewene om, at de i tillæg til spørgeskemaet helt generelt oplever at have en god føling med deres medarbejders ønsker til arbejdstid, herunder om

medarbejderen er i en situation hvor det kan give mening at tilbyde flere timer. Dog viser besvarelserne fra medarbejderne, at de ikke i alle tilfælde har samme opfattelse (jf. figur 3.4).

4.2.2 Diskrepans mellem ledere og medarbejdere om muligheden for at få flere timer

Forskellen i opfattelser kan således indikere et muligt potentiale for øget arbejdstid blandt deltidsansatte medarbejdere. Spørgsmålet er så, jævnfør modellen i begyndelsen af dette kapitel, hvorvidt der reelt er mulighed for flere timer, og om medarbejderne oplever, at muligheden eksisterer, hvis man som medarbejder ønsker det?

Helt overordnet er der også her identificeret en diskrepans mellem de deltidsansatte medarbejders oplevelse af muligheden for at få flere timer på deres arbejdsplads overfor arbejdsgiverne, der langt hen ad vejen mener, at de imødekommer medarbejdernes ønsker om flere timer.

72 pct. af institutionslederne angiver i **institutionssurveyen**, at de typisk spørger eksisterende deltidsansatte, om de vil op i tid, når der opstår ledige timer (fx ved opsigelse eller ved at tilføre ekstra timer), og 77 pct. svarer, at de er enige eller helt enige i, at de imødekommer medarbejders ønsker om et øget timetal uden diskussion. I **caseinterviewene** giver institutionslederne til en vis grad også udtryk for, at de har en jævnlig dialog med medarbejderne og en finger på pulsen i forhold til, hvor mange medarbejdere, der ønsker at arbejde flere timer.

I **medarbejdersurveyen** svarer 82 pct. af de deltidsansatte dog omvendt, at de ikke er blevet spurgt, om de har lyst til at gå op i tid det seneste år, og 30 pct. af de deltidsansatte medarbejdere svarer, at de ikke tror, der er mulighed for at gå op i tid på deres arbejdsplads. Lige så mange svarer hertil, at de ikke ved, om det er en mulighed. Tillidsrepræsentanterne peger i flere caseinterviews netop på, at medarbejderne ikke ved, at der er mulighed for at gå op i tid. Der er lavet robusthedsanalyser af svarene hos de institutionsledere og ældrechefer fra de otte kommuner med medarbejderbesvarelser og de resterende ledere og chefer. Her er ikke identificeret nævneværdige forskelle, men et lavt antal besvarelser må tages in mente.

Samlet set tyder resultaterne fra de tre surveys på, at oplevelsen af *muligheden* for at honorere ønsker om øget arbejdstid varierer betydeligt mellem medarbejdere og ledere. Pointen understøttes i øvrigt af en tidligere undersøgelse fra Team Arbejdsliv (2013), hvor det netop beskrives, hvordan social- og sundhedspersonalet ikke altid har en oplevelse af, at det er muligt at få flere timer. I denne undersøgelse forklares det med, at der på arbejdspladsen generelt tales meget om ressourcer og økonomi. Denne pointe kan også genfindes i denne undersøgelses **caseinterview** i udvalgte kommuner, hvor kommunikation om budgetter, økonomi og besparelser kan give indtryk af, at der ikke er økonomisk råderum til at øge timetallet blandt medarbejderne. Kommunikation om økonomi og ressourcer kan således føre til misforståede hensyn. Løbende kommunikation om arbejdstid er således essentiel for, at der er en fælles forståelse om mulighederne omkring arbejdstid. Indsats, der omhandler en mere systematisk kommunikation omkring arbejdstid, eksempelvis årlige samtaler herom, kan derfor synes relevante i forhold til at øge arbejdstiden. Konkrete eksempler herpå findes i kapitel 6.

Hvis der skal realiseres et muligt potentiale for at øge medarbejdernes arbejdstid, må der være en gensidig forståelse af muligheden for at få flere timer på arbejdspladsen. Således har den lokale ledelse et ansvar for at sikre sig, at medarbejderne er bekendte med de aktuelle muligheder. Omvendt skal medarbejderne være bevidste om deres ansvar for selv at udtrykke klart overfor deres lokale leder, hvilke ønsker de har til deres arbejdstid - hvad end det er gennem spørgeskemaundersøgelser, medarbejderudviklingssamtaler (MUS) eller i det daglige.

4.3 Barrierer der kan begrænse et muligt potentiale

Hvis der er et ønske fra medarbejderen om at få flere timer, er der altså først en barriere hos arbejdsgiveren, der skal kende til dette ønske. Skal ønsket reelt udmunde i flere timer er det dog også nødvendigt, at det praktisk kan lade sig gøre, at medarbejderen får flere timer. Her er den primære barriere, at meget af det arbejde social- og sundhedspersonale udfører er præget af spidsbelastningsperioder, og det derfor sjældent giver mening at have for mange medarbejdere til at arbejde fx fra 8-16, da det ville betyde for mange ansatte i visse timer, og måske for få på andre tidspunkter. De ekstra timer en deltidsansat vil skulle have, vil derfor ofte skulle placeres i ydertimerne (fx aften, nat og weekend), hvilket kan være mindre attraktivt for de fleste medarbejdere.

4.3.1 Ekstra timer kan ikke altid placeres der, hvor medarbejderen ønsker det

Samlet set viser analysen, at der kan være langt fra medarbejdernes ønsker om flere timer til en realisering af dette. I forhold til den konkrete udmøntning af ønsket om flere timer, er det især mere organisatoriske og planlægningsmæssige barrierer, der kan være en udfordring. Som tidligere beskrevet (i kapitel 3) kan sådanne barrierer for eksempel være, at flere timer må placeres i ydertimer, hvilket omvendt ikke er det, medarbejderne efterspørger, eller at planlægningsmæssige hensyn i nogle tilfælde bedre mødes med deltidsansættelser mv. Der er for eksempel bred enighed om, at det ikke er en motiverende faktor, hvis ekstra faste ugentlige timer placeres i weekender.

” Det er som regel muligt at tilbyde noget, men det er ikke altid attraktivt [for medarbejderen]. Fx hvis man skal have de flere timer et andet sted eller i andre timer på døgnet. Ønske, mulighed, implementering - og der er mange, der falder fra i den proces.” (HR-ansvarlig)

” Vi oplever, at nogle af de nye, der kommer ud, egentlig gerne vil på fuldtid, men de ved, at det ikke kan lade sig gøre kun at få dagvagter. Det kræver, at man tager blandede vagter, hvis man skal på fuldtid”. (Souschef i forvaltningen)

” Vi overvejede samtidig internt i kommunen ulemperne ved, at medarbejdere gik op i tid – fx at de måske hurtigere ville blive nedslidte. Derfor handlede det også om, at det kun var dem, der havde lyst, der skulle op i tid – dette ville til gengæld sikre en højere kvalitet, når det i højere grad var de samme, uddannede medarbejdere, der var flere timer på arbejdspladsen.” (Ældrechef)

Analysens resultater peger således på, at det er en kompleks planlægningsopgave at få enderne til at mødes, når medarbejderens ønsker skal gå op med de tidligere beskrevne barrierer såsom kommunens økonomiske råderum, arbejdsopgaver og planlægning af vagtplaner. Komplexiteten i at overkomme disse barrierer stiger yderligere ved det faktum, at den efterspurgte fleksibilitet i forhold til arbejdstid både gælder i forhold til forskellige (livs)faser, men også helt ned på uge- eller dagsbasis, hvor medarbejderne kan have varierende behov fra uge til uge. Der er med andre ord langt fra et medarbejderønske om flere timer til realiseringen af dette potentiale, hvormed medarbejderne faktisk går op i tid. Mellemregningen består af de allerede beskrevne barrierer (jf. kapitel 3), som indeværende kapitel har vist en vis divergens mellem de oplevede barrierer og dermed potentialer for hhv. medarbejdere og arbejdsgivere. At opgaven med at øge arbejdstiden er kompleks illustreres af, at kun få kommuner svarer, at de er lykkedes med at øge medarbejdernes arbejdstid. Det er således under 10 pct. af kommunerne, som svarer, at de med de iværksatte initiativer (i høj eller meget høj grad) er lykkedes med at få deltidsansat personale til at gå op i tid.

Ikke desto mindre peger flere af caseinterviewene på, at kommunerne forsøger at få ønsket om flere timer til at gå op med opgaverne, blandt andet ved at inddrage medarbejderne i planlægningen

af de ekstra timer. Flere ældrechefer, institutionsledere og tillidsrepræsentanter beretter i caseinterviewene om succes med at 'tænke ud af boksen' i forhold til planlægningen af arbejdstid. Det kan være ved at møde tidligere ind, overlap i vagtlag, flytte opgaver mv. (se kapitel 6 for flere eksempler).

4.3.2 Potentialet påvirkes af bijob og vikartimer

Afslutningsvis bemærkes, at en del medarbejdere finder andre måder at få flere timer – enten ved at tage ekstra timer i kommunen, hvor de arbejder, eller ved at "bijobbe" hos en anden arbejdsgiver end i kommunen, hvor de har deres hovedbeskæftigelse, for eksempel hos en nabokommune, et vikarbureau eller en privat leverandør.

I **medarbejdersurveyen** angiver 11 pct., at de har mere end ét job, og altså således reelt arbejder flere timer, end deres ansættelseskontrakt tilkendegiver. Herudover svarer 36 pct., at de i gennemsnit har minimum én times betalt mer- eller overarbejde om ugen på deres faste arbejdsplads og derfor også reelt arbejder mere end deres kontrakt tilsiger. Det er særligt social- og sundhedsassistenterne, der tager mer- eller overarbejde. Denne gruppe medarbejdere lægger således flere timer ugentligt, end det umiddelbart fremgår af deres faste ugentlige timetal. For både spørgsmålet om bijob og mer- eller overarbejde er der signifikant flere respondenter med bijob/overarbejde, der ønsker sig flere timer, end der er blandt medarbejderne, der ikke angiver at arbejde mere end deres kontrakt tilsiger.

I **caseinterviewene** fortæller flere lokale ledere og tillidsrepræsentanter, at de oplever, at incitamentet for at tage et ekstra job, for eksempel i en anden kommune eller i et eksternt vikarbureau, primært udgøres af en højere løn, mere fleksibilitet i forhold til antallet af timer og tidspunktet for timerne. En leder fortæller også, at nogle medarbejdere anser bijobbet som en måde at få nye faglige inputs på.

For kommunerne, hvor disse medarbejdere har deres hovedbeskæftigelse, findes der således her et muligt potentiale, hvis de bijobbende medarbejdere kan overtales til i stedet at lægge timerne hos hovedarbejdsgiveren. Det er dog samtidig væsentligt at bemærke, at dette *ikke* vil bidrage til et *samfundsmæssigt* potentiale, fordi disse medarbejdere formentlig allerede har en høj beskæftigelsesgrad, hvis timerne i deres hovedbeskæftigelse og deres bibeskæftigelse lægges sammen.

Samlet set tyder analyserne på, at der blandt det deltidsansatte social- og sundhedspersonale er en mindre gruppe, der gerne vil have flere faste ugentlige timer, end de har på nuværende tidspunkt. Det er dog ikke muligt at fastslå det nøjagtige potentiale. Kapitlets primære formål er at belyse, at hvis/når dette potentiale er til stede, er det i sig selv alene ikke nok til at øge beskæftigelsesgraden. Jævnfør figuren i starten af afsnittet er det både afgørende, at 1) ledelsen skal kende til ønsket om flere timer og 2) de ekstra timer skal kunne passes til opgaveløsningen som beskrevet ovenfor. Først da opnås en øget beskæftigelsesgrad.

5. Rekruttering

Dette kapitel belyser rekrutteringen af nye medarbejdere i kommunerne. Indledningsvis gives en beskrivelse af den aktuelle situation forstået som kommunernes oplevelse af, hvor let eller svært det er at rekruttere de efterspurgte medarbejdere. Dernæst beskrives, hvordan kommunerne konkret griber rekrutteringen af nye medarbejdere an. Dels direkte adspurgt i spørgeskemaundersøgelserne til henholdsvis ældrechefer og institutionsledere samt med kvalitative pointer fra caseinterviewene. Dels fra en jobopslagsanalyse, der viser, hvordan kommunernes faktiske adfærd i forhold til aktuelle jobopslag fra perioden november 2019 til januar 2020 ser ud.

Om rekrutteringsprocessen i kommunerne

Caseinterviewene viser, at når kommunerne skal rekruttere social- og sundhedspersonale, er det oftest de lokale ledere (fx hjemmeplejelederen og/eller områdeledere i hjemmeplejen og forstander og/eller afdelingsledere i plejebolig), som står for både stillingsopslag, afholdelse af samtaler og ansættelse. I nogle kommuner har man fokus på at professionalisere denne del af processen, hvorfor man har valgt at inddrage en central HR-afdeling i udformningen af stillingsopslag. Det gør man for at sikre høj kvalitet og ensartethed på tværs af opslagene på området. I alle kommunerne berettes dog, at en central HR-afdeling understøtter rekrutteringen med standardiserede skabeloner, hjælp til selve opslaget i jobportaler osv.

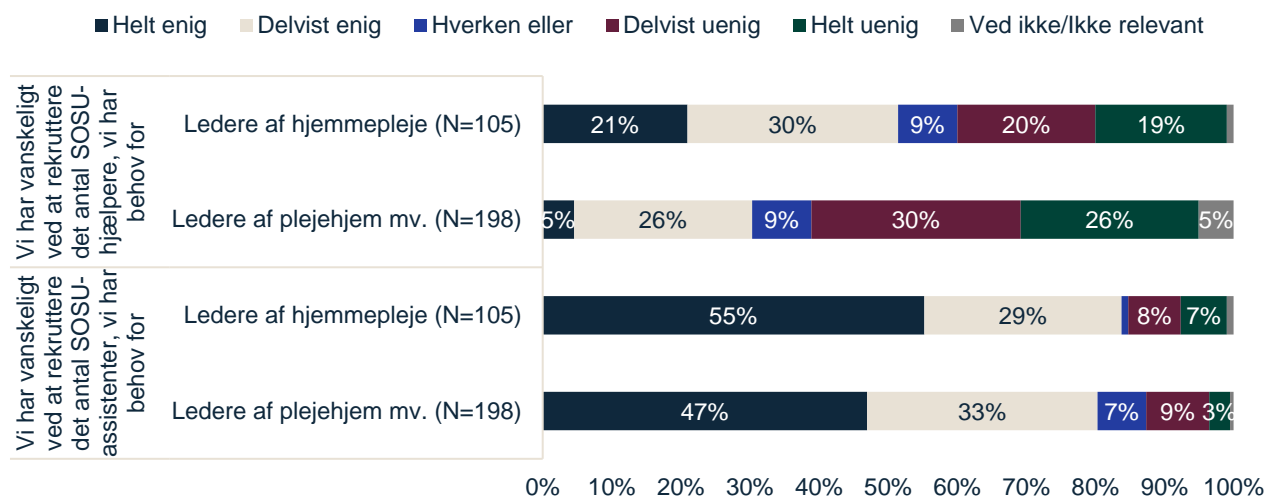
To kommuner har sendt deres lokale ledere på kursus i at rekruttere nye medarbejdere, herunder at skrive det gode jobopslag, der lægger vægt på de rette ting. I én kommune har den enkelte leder mulighed for at sende sit udkast til stillingsopslaget ind til HR-afdelingen, som herefter justerer, ensretter og offentliggør stillingsopslaget.

I en enkelt casekommune er ansat en central rekrutteringskoordinator i hjemmeplejen, som står for al rekruttering i hjemmeplejen i samarbejde med de hjemmeplejeledere, der skal rekruttere.

5.1 Rekrutteringssituationen er allerede udfordret i dag

Den demografiske udvikling kombineret med allerede eksisterende mangel på social- og sundhedspersonale forventes at udmønte sig i en stadigt mere udfordrende rekrutteringssituation for kommunerne. Surveyen blandt institutionsledere indikerer dog, at det på nuværende tidspunkt især er social- og sundhedsassistenter, der opleves vanskeligheder med at rekruttere (se figur 5.1 nedenfor). Det samme billede genkendes i ældrechefernes besvarelser samt fra casekommunerne, hvor der er bred enighed om, at udfordringerne er størst i forbindelse med rekruttering af social- og sundhedsassistenter. Det skal ses i lyset af, at kommunerne i højere grad efterspørger social- og sundhedsassistenternes kompetencer i dag, blandt andet fordi plejeopgaverne bliver mere og mere komplekse og specialiserede.

Figur 5.1: Institutionssurvey – Rekrutteringsvanskeligheder for SOSU-assistenters og SOSU-hjælpere opdelt på ledere af hjemmepleje og ledere af plejehjem mv.

Note: Figuren viser fordelinger for henholdsvis ledere af hjemmepleje og plejehjem for udsagnene: "Vi har vanskeligt ved at rekruttere det antal SOSU-hjælpere, vi har behov for." og "Vi har vanskeligt ved at rekruttere det antal SOSU-assistenters, vi har behov for". Respondenter, der har svaret, at de er ledere af både hjemmepleje og plejehjem (N=15) samt respondenter, der kun har svaret, at de er leder af anden institutionstype (N=10) er frasorteret i figuren. Ledere af hjemmepleje N=105, Ledere af plejehjem N=195.

Som figur 5.1 også viser, er det dog ikke alle institutionsledere, der endnu oplever udtalte rekrutteringsudfordringer. Caseinterviewene fandt sågar et eksempel på en enkelt mindre kommune, som oplever ligefrem at have uopfordrede ansøgninger liggende fra potentielt personale. Der er ingen signifikante forskelle mellem institutionsledere fra forskellige regioners oplevelse af rekrutteringsvanskeligheder for hverken social- og sundhedshjælpere eller -assistenter. Der er således ikke fundet systematiske forskelle mellem regionerne.

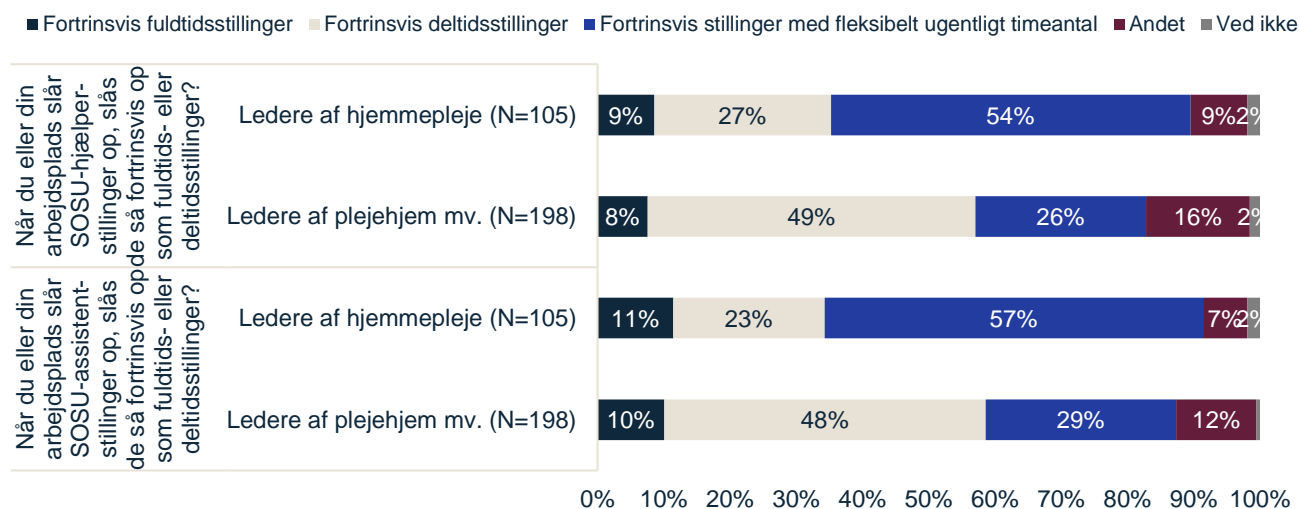
Overordnet set tyder resultaterne på, at der allerede på nuværende tidspunkt er vanskeligheder forbundet med rekruttering af social- og sundhedspersonale, og ifølge caseinterviewene kan kommunerne også mærke, at udfordringen vokser og formentligt vil blive ved med det i de kommende år. Det betyder også, at ansøgerne kommer til at stå i en stadig stærkere position, hvor de i højere grad kan stille krav til for eksempel vagtplan og arbejdstid end tidligere – krav som kommunerne kan være nødt til at honorere for at få det kvalificerede personale, de gerne vil have.

5.2 Rekrutteringen fokuserer på fleksibilitet frem for øget arbejdstid

Rekrutteringen af nye medarbejdere kan ses som en oplagt mulighed for at sikre en øget beskæftigelsesgrad ved for eksempel at slå alle stillinger op med udgangspunkt i fuldtid eller et højere timetal end hidtil. På den måde vil man langsomt kunne øge beskæftigelsesgraden og muligvis ændre den herskende deltidskultur.

Figur 5.2 nedenfor viser resultatet fra **surveyen til institutionslederne** af spørgsmålet om, hvorvidt lederne fortrinsvis slår deres stillinger op på deltid, fuldtid eller med fleksibelt timetal.

Figur 5.2: Institutionssurvey – Vurdering af typiske stillingsopslag for SOSU-assistent og SOSU-hjælpere opdelt på ledere af hjemmepleje og ledere af plejehjem mv.

Note: Figuren viser fordelinger for henholdsvis ledere af hjemmepleje og plejehjem for spørgsmålene: "Når du eller din arbejdsplads slår SOSU-hjælperstillinger op, slås de så fortrinsvis op som fuldtids- eller deltidsstillinger?" og "Når du eller din arbejdsplads slår SOSU-assistentstillinger op, slås de så fortrinsvis op som fuldtids- eller deltidsstillinger?". Respondenter, der har svaret, at de er leder af både hjemmepleje og plejehjem (N=15) samt respondenter, der kun har svaret, at de er leder af anden institutionstype (N=10), er frasorteret i figuren. Ledere af hjemmepleje N=105, Ledere af plejehjem N=195.

Kun ca. 10 pct. af institutionslederne svarer, at de *fortrinsvis* slår nye stillinger op som fuldtid. I langt højere grad slår de deltidsstillinger op samt stillinger med et fleksibelt ugentligt timetal, som kan aftales ved ansættelse. Umiddelbart er der ikke forskel på opslagene til henholdsvis social- og sundhedshjælpere og -assistenter, men mellem plejehjemsledere og hjemmeplejeledere varierer stillingstyperne en del. I hjemmeplejen gøres der således større brug af et fleksibelt timetal i stillingsopslagene, mens man på plejehjem i betydeligt højere grad benytter sig af deltidsstillinger.

Lederne er derudover blevet bedt om at uddybe, hvorfor de primært slår stillinger op på deltid. Her begrundes valget med, at det er den stillingstype, der opleves efterspørgsel efter blandt ansøgere, at man er nervøs for at skræmme ansøgere væk, at det er nødvendigt med deltidspersonale for at få planlægningen til at gå op, samt at det er en økonomisk betinget beslutning.

Tidligere, for eksempel i Team Arbejdslivs kulturanalyse (2013), fandt man ingen eksempler på kommuner, der havde fastsat deciderede mål om fuldtidsansættelser. I caseinterviewene fra indeværende undersøgelse er der dog to kommuner, som har en fast politik om altid eller næsten altid at slå stillinger op på fuldtid. Her er erfaringerne, at der ikke nødvendigvis er sammenhæng mellem, at en stilling slås op som fuldtid og så faktisk at ende med en fuldtidsansættelse. Det skyldes, at man altid indgår i en dialog med ansøgeren om arbejdstiden.

Caseinterviewene viser således på tværs af alle udvalgte kommuner, at timetallet stort set altid kan diskuteres og aftales individuelt til ansættelsessamtalen. Dertil viser de, at kommunerne oplever, at de må strække sig i forhold til timetal for at kunne rekruttere kompetente medarbejdere.

” Jeg havde en til samtale i mandags. Aftenvagter er normalt 30 timer. Hun ville så arbejde 28, og så er det jo det, ikke også. Hun var uddannet og engageret. Så kom der dagvagt, der gerne ville have 37, og det kunne jeg tilbyde ham. Og han ville gerne i aftenvagt, så det passede ind. Tænke lidt ud af boksen for at få vagtplan til at gå op. Vil jo gerne have dem, så vi må strække os. Hvad vil du gerne have? (Institutionsleder i hjemmeplejen)

” Timetal er til forhandling. Man må forhandle sig frem til, hvad der kan lade sig gøre. Vi er i en situation, hvor vi skal være elastiske, for der hænger ikke ansøgere på træerne. (Institutionsleder)

” Vores personale står mega stærkt, og vi bliver nødt til at gå på kompromis også med den model der kører i huset for at få kabalen til at gå op. [...] Men de fleste er da til at snakke med. Men de står stærkt - og de ved det. (Institutionsleder Hjemmeplejen)

” Alle stillinger skal slås op som fuldtid! Men det betyder ikke, at alle bliver ansat på fuldtid. Hvis den dygtigste vil have deltid, får de det. Det er vigtigt signal, at kulturen ikke er deltid. (Personalechef)

Rekrutteringen af nye medarbejdere er i forlængelse heraf præget af vaner. I flere caseinterviews tyder det på, at den høje andel af eksisterende deltidsstillinger har en tendens til at være ”selvoprettholdende” i rekrutteringen, fordi det er lettest for lederne at opslå vakante stillinger med samme timetal som den tidligere stilling. Dermed undgår lederen – i hvert fald i første omgang – at skulle tage stilling til, om et yderligere antal timer kan rummes inden for den økonomiske ramme. Det er i øvrigt en pointe, der bakkes op af KL Momentums undersøgelse (2018), hvor der netop peges på, at en kulturændring er nødvendig, så det i stedet bliver en vane at sætte spørgsmålstegn ved, om stillingsopslaget skal dække det samme antal timer som hidtil, eller om der er et andet aktuelt behov.

Samlet set tyder resultaterne på, at der ved rekrutteringen i mindre grad er fokus på at få rekrutteret personale på fuldtid eller et bestemt timetal, og i højere grad på at være fleksible i forhold til ansøgerens ønsker med henblik på at sikre, at man kan tiltrække gode medarbejdere med de rigtige kompetencer.

5.3 Jobopslagsanalyse

Som led i analysen af kommunernes efterspørgsel efter arbejdskraft er der desuden foretaget en analyse af alle jobopslag, som har været tilgængelige via Jobnet i perioden 25. november 2019 til 3. januar 2020. I det følgende fokuseres på de 1.188 opslag fra kommunale aktører for stillingskategorierne ”social- og sundhedsassistent” samt ”social- og sundhedshjælper”, som optræder i undersøgelsesperioden.

I denne analyse tages udgangspunkt i en indholdskodning⁶ af jobopslagene. Først og fremmest er de 133 jobopslag, der i opslagsteksten angives til at være timeansættelser eller vikariater, frasorteret. Herved sikres det bedst mulige grundlag for sammenligning af opslag.

I de resterende 1.055 jobopslag defineres arbejdstiden ud fra den angivelse af arbejdstid, der optræder i opslagsteksten. Her gælder følgende regler for kategorisering af jobopslagene:

1. *Fuldtid* er defineret som stillinger, der kan være på 37 timer, eller hvor jobbeskrivelsen indeholder ordlyden ”er fuldtid” eller ”er fuld tid”, samtidig med at stillingen ikke indeholder ”er deltid” eller ”er del tid” i beskrivelsen.
2. *Deltid* er defineret som stillinger, hvor arbejdstiden er angivet, men hvor den *ikke* kan være på 37 timer, eller hvor jobbeskrivelsen indeholder ordlyden ”er deltid” eller ”er del tid”, samtidig med at stillingen ikke indeholder ”er fuldtid” eller ”er fuld tid” i beskrivelsen.

⁶ Hvert jobopslag er også systemregistreret i tidskategorierne ”fuldtid” eller ”deltid”. Denne registrering er dog fejlbehæftet, da registreringen kun er sket for nogle opslag og ydermere ofte konflikter med indholdet i selve jobopslagsteksten. Vi baserer derfor analysen på en indholdskodning af opslagsteksterne frem for disse systemregistreringer.

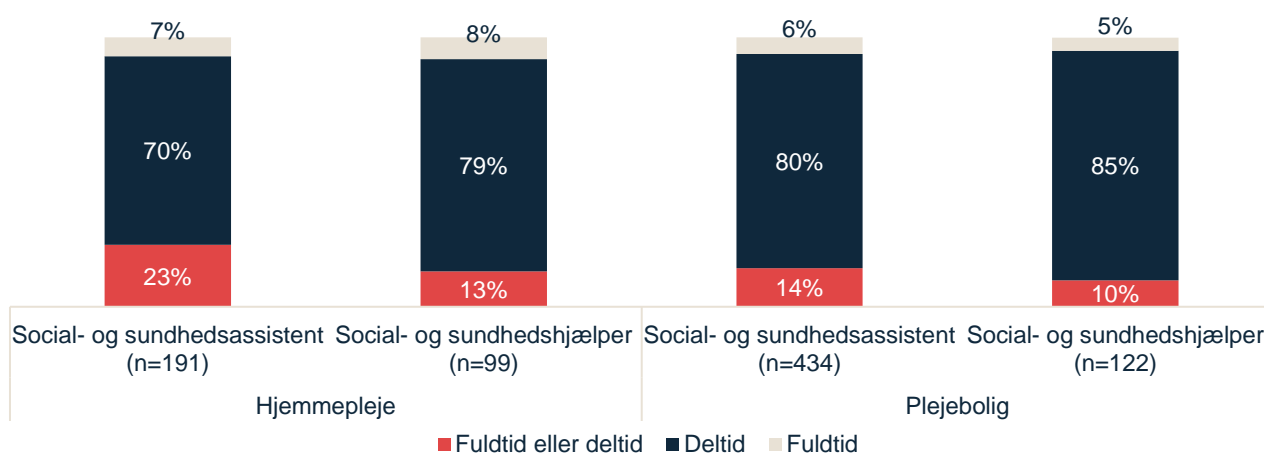
3. *Fuldtid eller deltid* angiver stillinger, der både angiver et timetal under 37 timer og et timetal på 37 timer eller derover. Det kan eksempelvis være i form af et angivet tidsinterval "32-37 timer" eller i form af to forskellige timetal "arbejdstiden kan være 32 timer, men du kan også vælge at arbejde 37 timer". Ydermere er kategorien bestemt ud fra, om et jobopslag indeholder en af 26 vendinger, der beskriver fleksibilitet i arbejdstiden.

Ovenstående tre regler er hierarkiske. Kriteriet for 'fuldtid' eller 'deltid' gælder over både fuldtidskriteriet og deltidskriteriet. Eksempelvis vil opslag, der både opfylder fuldtidskriteriet og kriteriet for 'fuldtid eller deltid', kodes som 'fuldtid eller deltid'.

Det er ikke muligt at kode alle 1.055 opslag ud fra disse tre kriterier. Det skyldes, at en del af opslagene hverken nævner specifikke timetal eller anden tidsangivelse i selve opslagsteksten. Årsagen til dette kan både være forglemmelse, aktivt fravalg eller tro på, at ansøgere orienterer sig efter systemregistreringen. For at sikre stringens og undgå støj i analysen udgår de 170 opslag, der ikke kan kodes efter de ovenstående tre kriterier. De resterende 885 opslag danner grundlag for den følgende analyse.

Figur 5.3 viser andelen af henholdsvis fuldtids-, deltids- og fuldtid eller deltidsstillinger fordelt på arbejdssted og stilling. Figuren bekræfter, at anvendelsen af opslag på deltid er udbredt på tværs af social- og sundhedsassistenter og -hjælpere og på tværs af hjemmepleje og plejebolig. De fleksible opslag ('fuldtid eller deltid') synes at være mest udbredte blandt social- og sundhedsassistenter i hjemmeplejen, hvor de optager næsten en fjerdedel (23 pct.) af de samlede opslag. Inden for alle grupper er andelen af fuldtid eller deltidsopslag større end andelen af de rene fuldtidsopslag. Fuldtidsstillingerne udgør 7 pct. for social- og sundhedsassistenter i hjemmeplejen og 6 pct. i plejeboliger. For social- og sundhedshjælpere udgør fuldtidsstillinger 8 pct. af opslagene i hjemmeplejen og 5 pct. på plejeboligområdet.

Figur 5.3: Andel opslåede stillinger opgjort efter arbejdssted og stilling

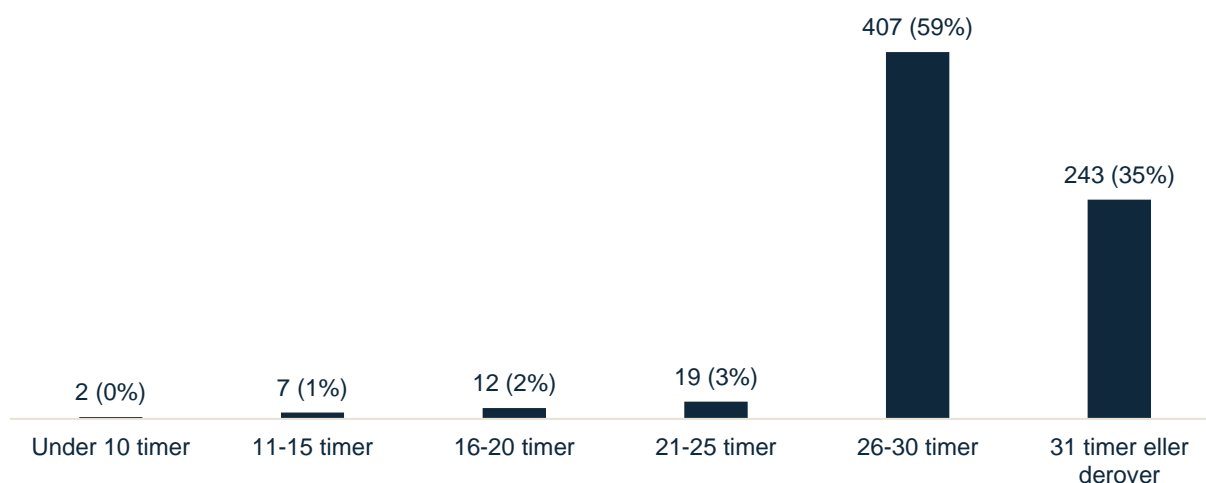

Note: Analyse af jobopslag fra Jobnet fra perioden 25. november 2019 til 3. januar 2020. Angivelse af arbejdssted er kodet ud fra teksten i jobopslagene, mens stillingskategorien er angivet kategoriseret i forbindelse med oprettelsen af jobopslaget. 39 jobopslag udelades, da der ikke fremgår et arbejdssted af opslaget.

I forhold til stillingerne, som er opslåede til at være på deltid, viser analyserne, at det gennemsnitlige ugentlige timetal, der efterspørges, er 29,9 timer for stillinger i plejeboliger og 29,7 timer for stillinger i hjemmeplejen. Der er kun 3 pct. af stillingerne, som slås op med henblik på at dække 20 timer om ugen eller derunder, hvilket understøtter, at en stor del af deltidsstillingerne er med et relativt højt timetal.

Figur 5.4 nedenfor viser de opslåede deltidsstillinger fordelt på timeintervaller.

Figur 5.4: Andel opslåede stillinger på deltid opgjort efter timetal

Note: Analyse af jobopslag fra Jobnet fra perioden 25. november 2019 til 3. januar 2020. Angivelse af timetal er kodet ud fra teksten i jobopslagene, som er identificeret til at være på deltid (n=690). Hvor timetallet er angivet med et interval, har vi anvendt gennemsnittet.

Figur 5.4 viser samtidig, at næsten ni ud af ti af deltidsstillingerne (89 pct.) ønskes besat med 26 timer eller derover. Det er dog kendetegnende også for disse opslag, at der i høj grad lægges op til fleksibilitet i forhold til timetal. Det kommer til udtryk ved, at 16 pct. af disse opslag angiver et timeinterval i opslagsteksten.

5.3.1 Andre arbejdssteder end hjemmepleje og plejebolig

Kun 39 af de 885 jobopslag, der indgår i analysen kan ikke kategoriseres som værende enten tilknyttet hjemmeplejen eller et plejehjem. Det er blandt andet stillinger tilknyttet kommunale rehabiliteringstilbud, men også i forhold til administrative opgaver. Undersøgelsen indikerer, at der for disse grupper er en relativt større andel af stillingerne, som slås op på fuldtid.

5.3.2 Geografiske sammenhænge

Analysen viser samtidig en vis lokal variation i andelen af jobopslag på fuldtid, som spænder mellem 3,2 pct. fuldtidsstillinger i Region Syddanmark til 9,7 pct. i Region Midtjylland. Ser man på den kommunale variation viser analysen, at der generelt efterspørges flere fuldtidsstillinger i kommuner med høje indbyggertal og kommuner med en høj urbaniseringsgrad. I fortolkningen heraf er det dog vigtigt at huske, at analysen for mange kommuner er baseret på et begrænset antal jobopslag.

5.3.3 Forbehold omkring datagrundlaget

At arbejde med jobopslag som data omkring den aktuelle arbejdsmarkedsefterspørgsel giver gode indikationer på kommunernes rekrutteringsarbejde, men der er samtidig visse forbehold i anvendelsen af disse data. Blandt andet åbner en stor andel af jobopslagene op for en dialog om timetal, hvilket gør det vanskeligt at beregne gennemsnitlige timetal i deltidsjobopslag. Det kan dog omvendt være et mere realistisk billede af kommunernes rekrutteringsstrategi omkring at give medarbejderne fleksibilitet til medbestemmelse af arbejdstiden.

6. Kommunernes arbejde med at øge arbejdstiden

Formålet med dette kapitel er for det første at beskrive, hvilke initiativer kommunerne har iværksat med henblik på at øge den ugentlige arbejdstid for social- og sundhedspersonalet i kommunerne. Kapitlet indledes med en beskrivelse af resultater fra henholdsvis kommune- og institutionsledersurveys, som begge rummer en række spørgsmål om ældrechefer og institutionslederes oplevelse af, hvor meget og gennem hvilke initiativer, der bliver arbejdet med at øge arbejdstiden. For det andet rummer kapitlet en række eksempler på konkrete initiativer med henblik på at øge arbejdstiden, som er identificeret i de ti udvalgte kommuner, hvor der er gennemført caseinterview.

Den primære konklusion er, at kommunerne fra denne undersøgelse som hovedregel *ikke* har særskilt fokus på initiativer med et *direkte* formål om at øge social- og sundhedspersonalets arbejdstid. Som allerede beskrevet er fokus i langt højere grad på fleksibilitet, arbejdsvilkår og arbejdsmiljøet generelt med det formål at *fastholde* eksisterende medarbejdere og at stå stærkt i forhold til at *rekruttere* nye medarbejdere. Øget arbejdstid vil således nærmere være en "sidegevinst" af de nedenfor beskrevne initiativer, end det vil være en del af det primære formål med aktiviteterne, ud fra en tese om, at deres medarbejdere på sigt kan ønske sig at arbejde mere, hvis ovenstående faktorer er i større overensstemmelse med medarbejdernes ønsker og behov.

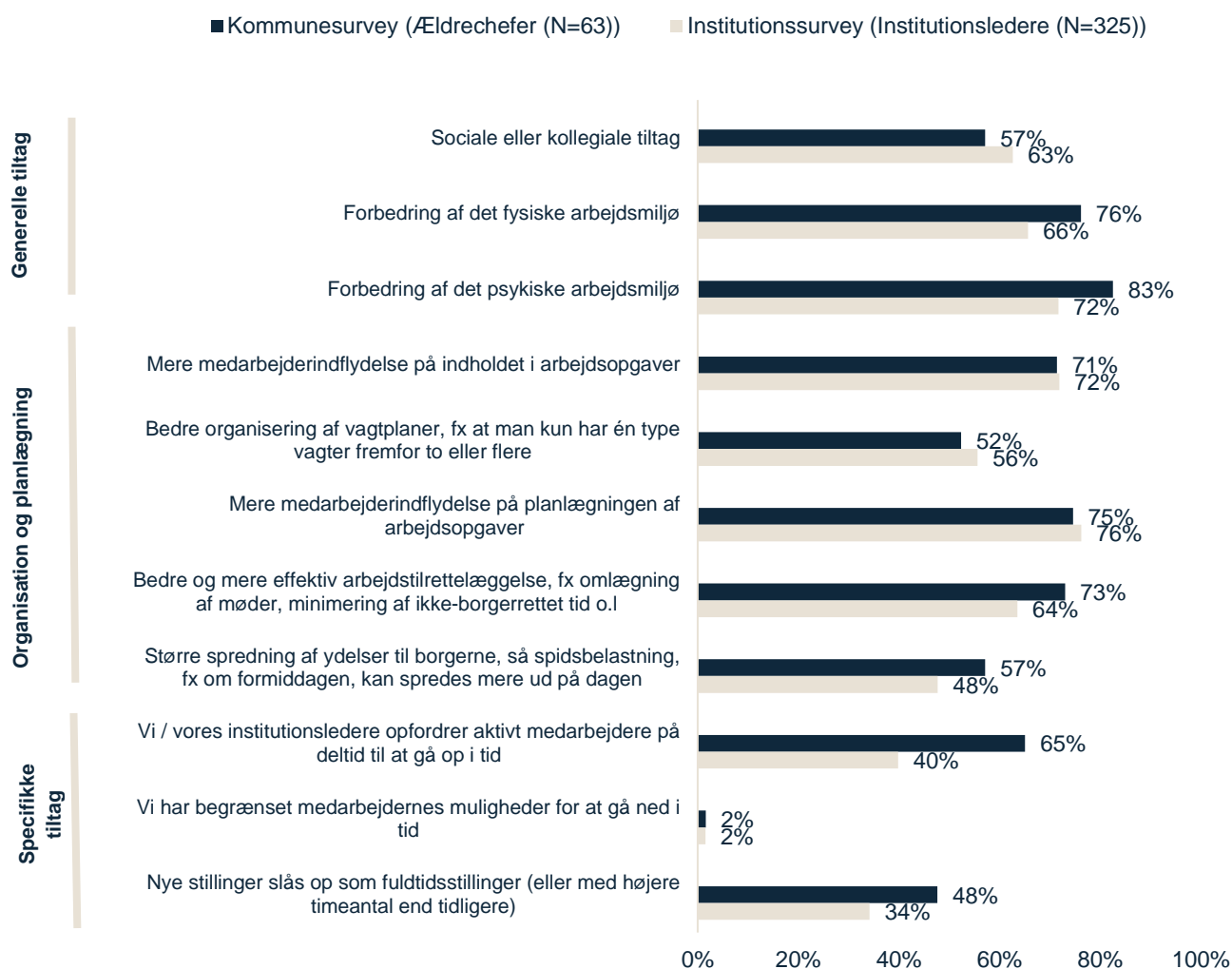
Opsummerende viser dette kapitel, at en stor andel af kommunerne arbejder med tiltag, der søger at forbedre arbejdsmiljø og arbejdsvilkår generelt, men samtidig at det har været en udfordring at identificere konkrete eksempler på kommuner, der har færdigimplementeret tiltag for at øge social- og sundhedspersonalets arbejdstid.

6.1 Kommunerne arbejder kun i begrænset omfang med at øge arbejdstiden

Både ældrechefer og institutionsledere er i henholdsvis **kommunesurveyen** og **institutionssurveyen** blevet spurgt direkte ind til, hvilke initiativer de har iværksat inden for de seneste tre år *med henblik på at øge* deltidsansat social- og sundhedspersonales arbejdstid. De kommunale og lokale leders svar herpå fremgår af figur 6.1 nedenfor.

De forskellige initiativer, der er spurgt ind til i de to surveys, har forskellig bredde i hvor målrettet det specifikt er til at øge arbejdstid alene. De er derfor efterfølgende blevet kategoriseret i tre forskellige overordnede kategorier: generelle tiltag i forhold til trivsel og arbejdsmiljø, organisation og planlægningsmæssige tiltag, samt specifikke tiltag i forhold til øget arbejdstid. De forskellige kategorier har til hensigt at vise, hvilke initiativer der er direkte målrettet at øge arbejdstid og hvilke hvor øget arbejdstid indirekte opnås som en "sidegevinst" til andre erklærede mål.

Figur 6.1: Kommunesurvey og institutionssurvey – Initiativer iværksat i kommunen og på arbejdspladsen for at få social- og sundhedspersonale på deltid til at gå op i tid

Note: Figuren viser andele af henholdsvis ældrechefer og institutionsledere, der har svaret "ja" til, at der i kommunen eller på arbejdspladsen inden for de seneste tre år er iværksat initiativer til at få social- og sundhedspersonale på deltid til at gå op i tid. Ældrechefer N=63, Institutionsledere N=325.

Det fremgår af figur 6.1, at de deltagende kommuner især har iværksat tiltag for at få social- og sundhedspersonalet til at gå op i tid, som vedrører medarbejdernes (fysiske eller psykiske) arbejdsmiljø, arbejdstilrettelæggelse samt medarbejderinddragelse i planlægningen og arbejdsopgaver inden for de seneste tre år. Det fremgår også af figur 6.1, at de mere specifikke tiltag rettet konkret mod øget arbejdstid såsom aktivt at opfordre medarbejdere på deltid til at gå op i tid, at nye stillinger slås op som fuldtidsstillinger og at begrænse muligheden for at gå ned i tid, er lidt mindre udbredte.

Det er samtidig værd at bemærke, at det kun er 2 pct. af kommunerne, som decideret har begrænset medarbejdernes mulighed for at gå ned i tid. Igen afspejler resultatet således kommunernes udbredte ønske om at være fleksible overfor medarbejdernes ønsker til arbejdstiden.

Resultaterne af **kommunesurveyen** viser, at i stort set alle kommuner, der har iværksat initiativer, retter disse sig både mod social- og sundhedsassistenter og -hjælpere, ligesom initiativerne både

omfatter hjemmepleje og plejeboligområdet. Samtidig omfatter initiativerne såvel nyansættelser som allerede ansatte medarbejdere.

6.1.1 Arbejdstid indgår i en bredere kontekst snarere end som særskilt fokusområde

Resultaterne viser også, at man i mindre grad arbejder isoleret med initiativer, der alene søger at øge arbejdstiden for social- og sundhedspersonalet, men snarere inkorporerer øget arbejdstid som et ekstra outcome i bredere kontekst af projekter og målsætninger.

I **kommunesurveyen** og **institutionssurveyen** bliver ældrechefer og institutionsledere adspurgt direkte til en række forskellige initiativer iværksat *til at få social- og sundhedspersonalet på deltid til at gå op i tid*. Givet de uddybende besvarelser i de to surveys, tyder det dog på, at ældrechefer og institutionsledere snarere ser arbejdet med arbejdstid i en større kontekst end som et særligt adskilt fokusområde. Som allerede beskrevet er der generelt et stort fokus på at skabe bedre arbejdsmiljø og -vilkår, for at øge den generelle trivsel på arbejdspladsen, med det formål at forbedre fastholdelses- og rekrutteringsmuligheder.

Ældrechefer og institutionsledere ser i høj grad – og ikke overraskende - arbejdet med at forbedre trivsel på arbejdspladsen som en forudsætning for at skabe incitament hos medarbejderen til at arbejde flere timer. Som citaterne nedenfor belyser, vil det sige, at der på tværs af mange kommuner arbejdes med en lang række af de initiativer, som er vist i figur 6.1, men at det altså ikke nødvendigvis er med det direkte, isolerede formål at øge arbejdstiden hos medarbejderne:

” Vi har bestemt arbejdet med ovenstående initiativer, men ikke med afsæt i at få medarbejdere fra deltid til fuldtid. Dette er ikke et mål i sig selv for os, medmindre vi har medarbejdere, der ønsker at komme op i tid. (Åbent svar fra institutionssurvey)

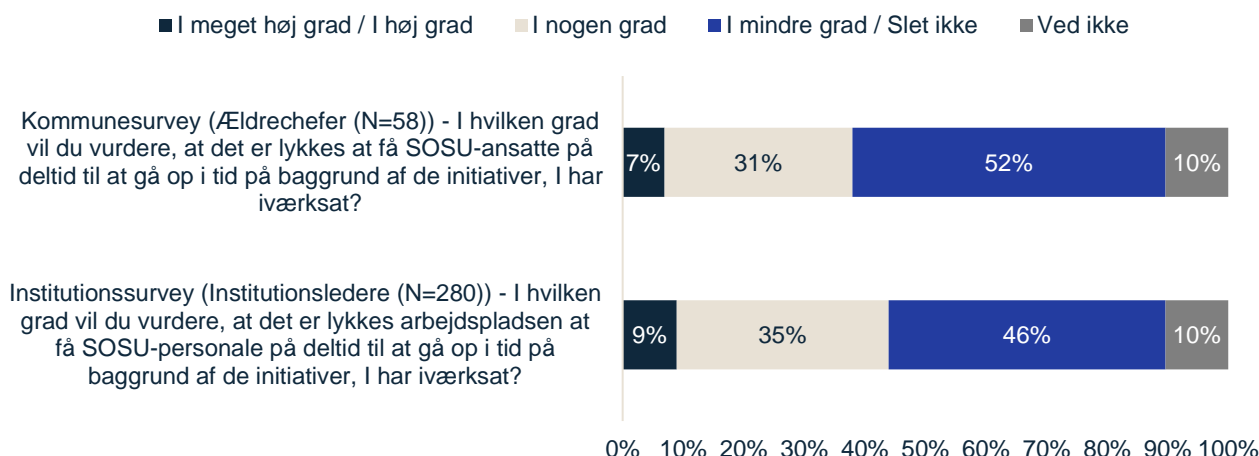
” Initiativerne har ikke haft til sigte at få folk op i tid, men snarere at øge trivsel og derigennem har nogle ønsket at komme op i tid. (Åbent svar fra institutionssurvey)

Åbne besvarelser fra de to surveys og caseinterviewene viser, at forventningen er, at bedre generel trivsel på arbejdspladsen medfører, at medarbejderne på sigt kunne ønske sig flere timer. Øget arbejdstid er således en ”sidegevinst”, der på sigt udløses gennem arbejdet med andre problematikker snarere end et særskilt fokusområde.

6.2 Lederne oplever kun i mindre grad, at initiativerne virker

Både ældrechefer og institutionsledere er videre blevet bedt om at vurdere, hvorvidt de valgte initiativer i figur 6.1 er lykkedes *i forhold til at få deltidsansat personale til at gå op i tid*. Figur 6.2 nedenfor viser, at kun en relativt begrænset andel af ældrechefer og institutionsledere vurderer, at de med initiativerne er lykkedes med at få deltidsansatte til at gå op i tid.

Figur 6.2: Kommunesurvey og Institutionssurvey – Vurdering af succes med at få SOSU-ansatte på deltid til at gå op i tid

Note: Figuren viser fordelinger for spørgsmålene: "I hvilken grad vil du vurdere, at det er lykkedes arbejdspladsen at få SOSU-personale på deltid til at gå op i tid på baggrund af de initiativer, I har iværksat?" og "I hvilken grad vil du vurdere, at det er lykkedes at få SOSU-ansatte på deltid til at gå op i tid på baggrund af de initiativer, I har iværksat?". Figuren er sammensat af spørgsmål fra både institutionssurvey og kommunesurvey. Ældrechefer N=58, Institutionsledere N=280. Se spørgsmålsformuleringer i bilaget, kap. 9.

Figur 6.2 viser, at kun 7 pct. af ældrecheferne vurderer, at kommunen er lykkedes med at få deltidsansatte til at gå op i tid, imens 9 pct. af institutionslederne svarer det samme. Cirka en tredjedel af både ældrechefer og institutionsledere vurderer, at det i nogen grad er lykkedes, mens omkring halvdelen har svaret, at det enten i mindre grad eller slet ikke er lykkedes at få social- og sundhedspersonalet til at gå op i tid som følge af initiativerne.

Tre ud af de fire kommuner, der har svaret, at de vurderer, at de igangsatte initiativer er lykkedes, har deltaget som casekommune. I den fjerde kommune er der foretaget et kort interview med ældrechefen, som viser, at kommunen har lavet en rundspørge blandt medarbejdere i forbindelse med Puljen til Bedre Bemanding, og at de medarbejdere, der ønskede at justere deres arbejdstid, fik mulighed for det. Samtidig slår kommunen i videst muligt omfang stillinger op på fuldtid.

Der er i tillæg hertil foretaget en analyse af sammenhængen mellem de initiativer, som ældrechefer og institutionsledere har peget på i figur 6.1 og deres vurdering af, hvorvidt initiativerne er lykkedes i figur 6.2. Der tegner sig ikke et klart, substantielt mønster i forhold til hvilke initiativer, der er anvendt i de kommuner, som vurderer, at initiativerne er lykkedes, og de, der vurderer, at initiativerne ikke er lykkedes. Som en sekundær pointe ses det, at der på tværs af alle de forskellige initiativer, generelt er enighed mellem ældrechefer og institutionsledere om, hvilke initiativer, der er iværksat, og hvilke, der virker.

I og med initiativerne er iværksat med en bredere målsætning end alene at øge medarbejdernes arbejdstid, er det svært at lave slutningen mellem et konkret initiativ, og hvorvidt det har fået flere deltidsansatte til at gå op i tid.

6.3 Fremtidige initiativer er også mere generelle

I **institutionssurveyen** er institutionslederne til sidst blevet spurgt ind til, hvorvidt arbejdspladsen har planlagt at igangsætte nye initiativer med henblik på at få deltidsansatte til at gå op i tid i den nærmeste fremtid. Det svarer 19 pct. af institutionslederne bekræftende på. De mest udbredte planlagte initiativer blandt disse institutioner er:

- At indgå en dialog med medarbejderne om mulighederne for at gå op i tid, for eksempel med øget generel italesættelse, medarbejdermøder, i MUS-samtaler, spørgeskemaer/rundspørge om ønsket timetal m.m.
- Øget bemandingspulje via initiativer såsom "Puljen til Bedre Bemanding" og "Op i tid".
- Initiativer rettet mod et bedre arbejdsmiljø og større tilfredshed med arbejdspladsen blandt medarbejderne.
- Få eksisterende medarbejdere til at gå op i tid i stedet for at rekruttere nye medarbejdere.
- Arbejde på at have et overvejende fokus på fuldtidsansættelse i rekrutteringsproces og jobopslag.

Også de fremtidige planer har således karakter af at være relativt overordnede.

6.4 Eksempler: Initiativer for at øge arbejdstiden for eksisterende medarbejdere

Dette afsnit bevæger sig videre fra de mere deskriptive resultater fra de to surveys til mere konkrete eksempler på arbejdet med arbejdstid identificeret blandt de udvalgte casekommuner.

Som led i analysen er gennemført en række caseinterview i udvalgte kommuner, som har øget andelen af fuldtidsansatte eller øget beskæftigelsesgraden blandt kommunens deltidsansatte fra 2016-2019. I disse kommuner er fundet en række initiativer, som søger at øge medarbejdernes arbejdstid og imødegå barriererne for dette. Også i casekommunerne er der som hovedregel tale om initiativer, der ikke kun sigter mod øget arbejdstid, men som samtidig har et bredere sigte i relation til en generel forbedring af kommunernes rekruttering og fastholdelse. Af den årsag har det været vanskeligt at identificere eksempler på initiativer rettet mod at øge arbejdstiden konkret.

Som allerede beskrevet, foregår initiativerne i relation til arbejdstid som en "sidegevinst" under den bredere indsats og under hensyntagen til andre mål, der ofte opfattes som vigtigere, eksempelvis generel tiltrækning og fastholdelse af de dygtigste medarbejdere via attraktive og fleksible job, generelle tiltag om øget fleksibilitet over for borgerne med videre. Samtidig skal medarbejderens ønske gå op med opgaver, økonomi, vagtplaner og lederens individuelle opfattelse af, om pågældende medarbejder bør sættes op i tid. Det vanskeliggør samtidig en målrettet monitorering af, om indsatserne har en effekt.

Derfor har hovedparten af casekommunerne ikke en sikkerhed for, at deres initiativer for at øge arbejdstiden er årsagen til deres relativt høje beskæftigelsesgrad eller udviklingen i denne. Årsagen kan således også være kontekstuelt eller historisk betinget.

6.4.1 Arbejdsmiljø og sygefravær

Flest (henholdsvis 83 pct. af ældrecheferne og 72 pct. af institutionslederne) tilkendegiver, at de arbejder med det psykiske arbejdsmiljø. Den eksisterende forskning bakker op om, at det psykiske arbejdsmiljø er afgørende for trivsel og den samlede tilfredshed med og fastholdelse på arbejdspladsen (se fx VIVE 2010⁷). Det psykiske arbejdsmiljø dækker over en bred vifte af sammenhængende udfordringer og problematikker. VIVE (2010) finder blandt andet, at der er en klar sammenhæng mellem den måde arbejdet ledes og organiseres på samt de fysiske rammer og arbejdsvilkår for medarbejdernes oplevelse af arbejdspladsens psykiske arbejdsmiljø. Det er dermed meget naturligt, at det psykiske arbejdsmiljø er et stort opmærksomhedspunkt for kommunerne.

I forlængelse heraf arbejdes der bredt med at nedbringe sygefravær. Initiativer rettet mod at nedbringe sygefravær anses i høj grad også som en indsats, der skal medvirke til, at der er nok hænder i branchen i fremtiden.

Eksemplerne på sådanne overordnede initiativer om arbejdsmiljø og sygefravær blandt casekommunerne inkluderer blandt andet:

- Kommuner, der søger at forbedre det psykiske arbejdsmiljø og nedbringe sygefravær ved at tilbyde samtaler med en psykolog (Frederikshavn Kommune) eller en udsendt socialrådgiver i arbejdstiden (Herning Kommune). Bevæggrunden herfor er, at medarbejdere kan have personlige og/eller sociale udfordringer, som man kan forebygge eller gribe ind overfor tidligt, så de ikke i samme grad påvirker medarbejderens arbejdsliv. I de konkrete eksempler besøger psykologer eller socialrådgivere den enkelte arbejdsplads på faste dage (fx ugentligt). Her kan medarbejdere, der ønsker det, komme og tale om psykiske eller sociale udfordringer, de oplever i deres arbejds- eller privatliv (stress, privatøkonomi, søvn mv.).
- I Frederikshavn Kommune har man startet projektet "Vi bevæger os" med det formål at yde psykisk og fysisk støtte til medarbejderne. Her er ansat en psykolog, som særligt understøtter medarbejderne i forhold til stress og angst, og som har til opgave at klæde lederne på til bedre at kunne håndtere sådanne problemstillinger. Derudover er der ansat en fysioterapeut, som særligt understøtter i forhold til at forebygge slid og skader. Projektet har kørt et år indtil nu, og tilbagemeldingerne har været overvejende positive, ligesom projektets foreløbige evaluering viser et fald i det kortvarige sygefravær.
- Et andet konkret eksempel på arbejdet med sygefravær er Herning Kommune, som har indført en app, "Teameffekt". Her skal medarbejderne markere, om de har haft en god eller dårlig dag ved at markere dagen som enten rød, gul eller grøn. Lederen får dermed et overblik over hvilke medarbejdere, der har flere røde dage i træk. På den måde kan lederen følge op på medarbejdere, der ikke ser ud til at trives. App'en afprøves på plejecentrene, hvor plejecenterlederne har medarbejdere i tre hold (dag, aften og nat), som det kan være svært at nå rundt til. Erfaringer viser indtil videre, at alene det at vurdere sin arbejdsdag gør, at medarbejderne kan lægge nogle ting bag sig og gå mere afklarede hjem.

6.4.2 Kortlægning af potentialet for flere timer

En forudsætning for at kunne honorere medarbejdernes eventuelle ønske om at arbejde flere timer er, at arbejdsgiveren kender til den specifikke medarbejders ønsker til vedkommendes arbejdstid.

⁷ VIVE (2010): Social og sundhedsansattes veje på arbejdsmarkedet.

En hyppigt anvendt metode til at arbejde med arbejdstid i kommunerne er at skabe et overblik over den nuværende situation med interne undersøgelser af, hvor mange medarbejdere, der faktisk ønsker faktisk at arbejde mere, hvor mange der ønsker at arbejde mindre, og hvor og hvordan timerne skal fordeles tids- og stedmæssigt. Det helt praktiske forløb og resultaterne heraf er allerede beskrevet tidligere.

Boks 1: Middelfart undersøger medarbejderønsker til arbejdstid

I forbindelse med Puljen til Bedre Bemanding har tillidsrepræsentanter i Middelfart Kommune gennemført en rundspørge via spørgeskema blandt social- og sundhedspersonalet i kommunen. Formålet var blandt andet at kortlægge, hvor mange der ønskede en anden arbejdstid end den nuværende – herunder hvor mange der ønskede at arbejde flere ugentlige timer eller på fuldtid. I den forbindelse var der sat penge af fra Puljen til Bedre Bemanding til de medarbejdere, der måtte ønske at øge deres ugentlige arbejdstid. I Middelfart har man, foruden en rundspørge, også iværksat to andre undersøgelser med henblik på at få bedre kendskab til medarbejdernes ønsker til arbejdsvilkår, herunder arbejdstid. Undersøgelsesernes formål er ikke et eksplicit ønske om at øge arbejdstiden, men derimod at få mere viden om, hvordan man kan fastholde eksisterende medarbejdere og stå bedre i rekrutteringen af nye medarbejdere. Undersøgelserne er kvalitative i form af interviews med eksisterende medarbejdere. Undersøgelsen gennemføres af HR-afdelingen.

1. Den ene undersøgelse omhandler rekruttering – hvordan får man flere til at søge arbejde i kommunen. Her er eksisterende medarbejdere blevet spurgt til, hvad de ser som hhv. fordele og ulemper ved at arbejde i netop deres kommune sammenlignet med andre kommuner.
2. Den anden undersøgelse foretages blandt de medarbejdere, der vælger at forlade kommunen med det formål at blive klogere på, hvorfor nogle vælger at finde arbejde andetsteds.

Selvom formålet med de ekstra to undersøgelser er rettet mod hhv. rekruttering og fastholdelse, har det ifølge de interviewede den afledte effekt, at undersøgelserne også giver et mere generelt billede af, hvad de eksisterende medarbejdere trives med - og hvad de kunne ønske sig anderledes ift. arbejdsvilkår generelt, herunder også ift. arbejdstid.

6.4.3 Løbende dialog om arbejdstid

De interne undersøgelser om medarbejdernes ønsker til arbejdstid giver et overordnet billede af andelen af medarbejdere, der har ønsker til arbejdstid. Der er naturligt en løbende dialog mellem leder og medarbejder i de enkelte afdelinger, men interviewene viser også, at nogle kommuner arbejder mere systematisk med en løbende dialog om arbejdstid.

Nedenfor præsenteres et eksempel fra Herning Kommune, hvor man påtænker at arbejde mere med livsfasesamtaler mellem institutionsleder og social- og sundhedsassistenter og -hjælpere. Livsfasesamtaler er løbende samtaler om sammenhængen mellem arbejdsliv og privatliv dér, hvor medarbejderen er i livet nu. Tanken bag disse samtaler er, at lederen løbende får overblik over medarbejderens aktuelle ønske til arbejdstid. Ledelsen får dermed bedre mulighed for mere fleksibelt at op- og nedjustere medarbejderens arbejdstid tilpasset situationen i privatlivet.

Boks 2: Herning Kommune taler om arbejdstid og livsfaser

I Herning Kommune arbejder man på at udbrede et koncept om livsfasesamtaler mellem arbejdsgiver og arbejdstager i ældreplejen. Konceptet er, at man i de årlige medarbejderudviklingssamtaler (MUS) foruden at tale om motivation, kompetencer osv. også taler om medarbejderens livsfaser. Hvor er de henne i deres liv (fx ift. familie), hvorfor kommer de på arbejde, og hvad tilfører det af værdi i deres liv?

Lederne fortæller, at det i høj grad handler om at være opmærksom på, hvordan medarbejderen har det uden for arbejdspladsen også – og hvad man som arbejdsplads kan gøre for at skabe en god balance mellem arbejdsliv og privatliv.

Det kan være at give mere fri i en periode – men det kan omvendt også være, at medarbejderen kan få en fast ekstra vagt i måneden eller få lov at møde på et andet tidspunkt – og derigennem øge sin arbejdstid.

6.4.4 Italesættelse af udfordringen – og strategi for fremtiden

Det anbefales for eksempel i Viden til Flere (2014) og Rambøll (2018) at udvikle lokale handleplaner eller strategier for, hvordan udfordringen med manglende hænder i fremtiden gribes an. Både i kommunesurvey og blandt de udvalgte kommuner til caseinterviews er det kun hver femte, der har en nedskreven strategi. Nedenfor præsenteres to eksempler på nedskrevne strategier fra henholdsvis Ikast-Brande Kommune og Helsingør Kommune.

Boks 3: Ikast-Brande Kommune laver ny strategi for rekruttering og 'Den Gode Arbejdsplads' på sundhed og ældreområdet

Ikast-Brande Kommune har på baggrund af de kommunale fremskrivninger om fremtidig manglende arbejdskraft og udsigten til flere ældre, iværksat arbejdet med en ny langsigtet strategi for rekruttering og "Den Gode Arbejdsplads" gældende fra 2020. Strategien er således ikke fuldt implementeret eller forankret i dag. Når den alligevel er taget med som inspiration, er det fordi strategien er en måde, hvorpå kommunen forsøger at italesætte, at der er fokus på, ønske om og mulighed for, at medarbejdere kan arbejde mere, skulle de ønske det.

Den nye strategi gælder specifikt på Ældre- og Sundhedsområdet og er en helhedsorienteret strategi med en række forskellige indsatser, som skal være med til at skabe 'den gode arbejdsplads', og dermed gøre kommunen mere attraktiv overfor potentielle nye medarbejdere i rekrutteringsøjemed.

Strategien består af en række forskellige fokusområder, såsom at skabe attraktive praktikpladsforløb for SOSU-studerende, seniorstillinger, branding, kompetenceudvikling mv. Særligt relevant for denne undersøgelse er det, at der blandt de forskellige fokusområder også er et tema om arbejdstid. Her skal der være større fokus på at få flere ansatte på fuldtid eller flere timer, på arbejdsplanlægning og på fleksibilitet, arbejdstid og arbejdsindhold som en del af kulturen.

Det skal være mere attraktivt at arbejde flere timer. Det skal foregå ved at give mulighed for mere fleksibilitet og individuel planlægning af arbejdstid både i hverdage og i weekender – der skal ifølge strategien tænkes ud af boksen. Det skal blandt andet ske ved:

- Mere lokal dialog om arbejdstid og effektiv arbejdstilrettelæggelse
- Fleksibel arbejdstid
- Udbetaling af merarbejde i stedet for afspadsring
- Flere unge på fuldtid
- Indhente inspiration til arbejdsplanlægningen udefra

Ikast-Brandes strategi er nedskrevet i et katalog og er netop trådt i kraft fra starten af 2020 til og med 2023.

Boks 4: Helsingør Kommune har inkluderet fleksibel arbejdstid i deres strategiske plan for fastholdelse og rekruttering

Også Helsingør Kommune har udarbejdet en politisk vedtaget "strategisk plan for rekruttering og fastholdelse af medarbejdere" i Center for Sundhed og Omsorg. Som i Ikast-Brande er der tale om en strategi, der fokuserer bredere end blot arbejdstid. Således rummer strategien fem strategiske spor for rekruttering og fastholdelse, hhv. 1) forbedre kommunens omdømme som arbejdsplads; 2) målrettet rekruttering; 3) rekruttering til grunduddannelser; 4) forbedre medarbejdernes trivsel og arbejdsmiljø; og 5) fleksibilitet i arbejdstiden.

Spor 5 om fleksibel arbejdstid tager udgangspunkt i, at fleksibel arbejdstid bidrager til at fastholde medarbejdere, fordi arbejdstiden i højere grad kan tilpasses den enkeltes familie- og privatliv. Konkret udmøntes den fleksible arbejdstid blandt andet ved, at driftsenhederne i Center for Sundhed og Omsorg aktivt deler erfaringer med at give medarbejderne mest mulig indflydelse på vagtplanlægningen. I 2020 planlægger man desuden implementeringen af et helt nyt vagtplanlægningssystem, som understøtter, at medarbejderne i højere grad selv planlægger deres vagtplan - understøttet af at systemet blokerer dersom overenskomster og tjenestetidsregler ikke overholdes.

Hertil kommer, at Helsingør har oprettet interne vikarkorps for medarbejdere, der ønsker høj grad af fleksibilitet. Således er etableret et internt vikarkorps i hjemmeplejen, en døgnenhed har oprettet eget - og i løbet af 2020 planlægges med et tværgående internt vikarkorps på tværs af døgndækkede enheder. Gennem disse vikarkorps tilbydes en særlig grad af fleksibilitet i arbejdslivet.

Den strategiske plan rummer ikke en eksplicit formulering af, at man via fleksibel arbejdstid ønsker at øge arbejdstiden. Snarere er formålet fastholdelse og rekruttering. Ikke desto mindre har Helsingør Kommune en bevidsthed om, at de medarbejdere, som ønsker det, via fleksibiliteten kan få honoreret mere arbejdstid, og at et godt arbejdsmiljø er en forudsætning for, at flest mulige medarbejdere ønsker mere tid.

Helsingør Kommune beretter desuden, at der i Center-MED eksisterer en fælles forståelse hos a- og b-siden om, at eventuelle besparelser så vidt muligt ikke udmøntes via nedsat arbejdstid. Dels fordi man ønsker stillinger, som sikrer et ordentligt indtægtsgrundlag for medarbejderne, dels fordi man har brug for timerne.

6.4.5 Medarbejderindflydelse på planlægning af arbejdstid og arbejdsopgaver

Med et mere overordnet sigte på at fastholde medarbejdere og skabe mere fleksibilitet i arbejdslivet generelt arbejder nogle kommuner med øget medarbejderindflydelse i planlægning af arbejdstid og indhold i arbejdsopgaver.

En hovedkonklusion i undersøgelsen her er, at medarbejdere både ønsker og får fleksibilitet i forhold til deres arbejdstid. Vi ved, at medindflydelse på vagtplanlægningen har en positiv effekt på medarbejderens stressniveau (VIVE 2016), på villigheden til at arbejde uden for dagtimerne (VIVE 2013) samt at øget medarbejderindflydelse anbefales som et element i at ændre 'deltidskulturen' (Team Arbejdsliv/Viden til Flere 2014).

Figur 6.1 oven for viser, at 3 ud af 4 ældrechefer og institutionsledere svarer, at de arbejder med at øge medarbejderindflydelse, mens cirka halvdelen arbejder med at organisere vagtplanen bedre. Der er fra casekommunerne eksempler på kommuner, der har ledelsesmæssigt fokus på at inddrage medarbejdere i vagtplanlægningen for eksempel med 'husmøder', hvor medarbejderne kan diskutere den kommende vagtplan. Et andet sted har man ansat flere planlæggere i en central vagtplanlægningsenhed, som er uddannet indenfor området og er i tæt dialog med medarbejderne. Medarbejderinddragelse i vagtplanlægningen er også integreret i Helsingør Kommunes strategiske plan for fastholdelse og rekruttering (beskrevet i boksen ovenfor). I Frederikshavn Kommune forsøger man sig med en helt ny type vagtplanlægning (se boks 5 nedenfor).

Som afledt effekt forventer disse kommuner at en bedre vagtplanlægning på sigt vil kunne afføde, at nogle medarbejdere har overskud til at tage flere vagter enten fast eller løbende.

Boks 5: Frederikshavn inddrager medarbejderne i vagtplanlægningen

I Frederikshavn Kommune anvendes midler fra Puljen til Bedre Bemanding blandt andet til at igangsætte og drive projekt Vagtplan 2.0. Den nye måde at vagtplanlægge på forløber i flere faser, hvor fire uger planlægges ad gangen. Hertil anvendes et nyt, brugervenligt IT-system.

Den lokale ledelse starter med at sætte de strategiske rammer for vagtplanen. Her tager de fx højde for ændrede borgerbehov, ferie mv. Intentionen er, at den strategiske planlægning giver lederen et større manøvrerum ift. mere agilt at kunne tilpasse de aktuelle arbejdsopgaver med den præsent bemanding. Herefter følger nedenstående faser:

- *Ønskefasen* – 14 dage hvor medarbejderen vælger ønsker til arbejdstid og afvikling af frihed med afsæt i de definerede rammer.
- *Puslefasen* – 14 dage hvor der planlægges og flyttes rundt i vagtplanerne.
- *Godkendelse* – lederen godkender planen og flytter evt. lidt rundt.

Der er lagt op til, at det er medarbejderne selv, der skal pusle og på den måde sørge for at dække eventuelle huller i vagtplanen efter ønskefasen. Projektledelsen fortæller, at man har fået en bedre dialog om opgavevaretagelsen og deraf ser en tendens til et større fokus på kerneopgaven. Gennemsigtheden i behovet og tydeliggørelsen af udfordringerne i vagtplanlægningen kan, ifølge projektledelsen, føre til at flere medarbejdere tager en vagt i et andet vagtlag eller løbende vil tage lidt flere ekstra vagter, når de selv er inddraget i planlægningsarbejdet og har indflydelse på deres arbejdstider.

Projektet drives af medarbejdere fra kommunens sekretariat. Projektet følger en procesplan med løbende implementering på enkelte enheder. Processen for den enkelte enhed starter ved ledelsen og planlæggere og dernæst afholdes opstartsmøder, hvor de øvrige medarbejdere får en introduktion til projektet og systemet. Herefter afholdes cafeer, hvor den enkelte medarbejder får mulighed for individuel hjælp og sparring i forhold til vagtplanen og/eller systemet.

Når medarbejderne i højere grad selv står for at planlægge arbejdstider, stiller det krav til de ansvarlige om løbende at holde øje med, at vagterne holder sig indenfor overenskomsten og derudover have blik for, at medarbejderne passer på sig selv i det hele taget.

Et afledt udbytte er, at ledelsen får et 1:1 kendskab til medarbejdernes faktiske ønsker til vagter. Projektledelsen fortæller, at ønskerne flere steder afviger fra de forventninger, de på forhånd havde. Helt konkret er det blevet klart, at der er et ønske om i højere grad at møde på skæve tidspunkter og med overlap i vagtlag bl.a. for at sikre vidensdeling på tværs.

Projektet bidrager således også til at sætte borgeren i centrum, da det i højere grad bliver muligt at imødekomme borgerens individuelle behov, ønsker og vaner. Derudover kan et opgør med "plejer" og "bør" være med til at bløde op for spidsbelastninger og stille perioder, fordi opgaver fordeles mere jævnt hen over døgnet.

6.4.6 Delt arbejdssted kan give mulighed for flere timer

I interviewene med casekommunerne lyder det generelt, at det kan være svært at finde timer nok til fuldtidsansættelse i én ansættelse, fordi der er behov for, at timerne er spredt mere ud end på en typisk arbejdsuge, idet også aftener, nætter og weekender skal dækkes. Derfor nævnes det flere steder som en idé, at man i højere grad arbejder med delt arbejdssted, for at gøre det muligt for medarbejderne at komme op på et højere fast ugentligt timetal. Dette tiltag er blandt andet også foreslået i Team Arbejdslivs kulturanalyse (2014). Det vil tilgodese, at opgaverne på forskellige steder falder forskelligt på døgnet (fx aktivitetscenter og hjemmepleje). Med delt arbejdssted vil medarbej-

derens arbejdstid være delt mellem to arbejdspladser. Delt arbejdssted findes i forskellige konstellationer, for eksempel to forskellige plejehjem, et plejehjem og en hjemmeplejegruppe, et aktivitetscenter og en hjemmeplejegruppe mv.

I flere casekommuner forventer den kommunale og lokale ledelse, at delt arbejdssted er nødvendigt for at imødekomme medarbejderes ønske om flere timer. Der er dog kun et enkelt sted, der for alvor praktiserer det i dag blandt de besøgte kommuner. Det tyder således ikke på at være så udbredt et fænomen endnu.

Tiltaget vil være målrettet medarbejderne, der skal indvilge i at arbejde to steder. For nogle medarbejdere forudsiges dette at være attraktivt, idet det vil skabe en variation i arbejdsopgaverne, imens det for andre ikke forventes at være attraktivt, da de foretrækker at kende deres arbejdsplads og borgere. Tiltaget kræver også både opbakning og indsats fra institutionslederne til at samarbejde om og koordinere medarbejderens arbejdstid, ligesom modellen skal bakkes op af ledere på højere niveauer. Helt lavpraktisk kræver delt arbejdssted også, at eksempelvis vagtplanlægnings- eller lønsystemer kan håndtere to ansættelsessteder i samme kommune.

Boks 6: Lejre Kommune imødekommer fleksibilitet med delte arbejdssteder og skiftende vagtlag

I Lejre Kommune strækker man sig langt for at imødekomme medarbejderes ønsker om fleksible arbejdstider. Det kommer blandt andet til udtryk ved, at man i nogle tilfælde har lavet ansættelser, som går på tværs af vagtlag eller på tværs af to forskellige driftsenheder. Derved kan man næsten tale om to deltidsansættelser, som dog varetages af samme medarbejder, fordi denne deler sin tid mellem to forskellige enheder eller teams.

Der ses således eksempler på medarbejdere, som tilknyttes to forskellige teams i hjemmeplejen, eller som arbejder delvist i hjemmeplejen og delvist i plejecenter.

Både i plejecentre og i hjemmepleje arbejdes tillige med, at medarbejdere kan overlape dag-, aften- og nattevagter, fx som vikardækning. I hjemmeplejen har været kørt et projekt med én gruppe, som kører halvt/halvt på dag- og aftenvagt, fordi man havde medarbejdere, som udtrykte ønske om dette.

6.5 Eksempler: Initiativer for at øge arbejdstid gennem rekruttering

Nedenstående afsnit omhandler eksempler på at øge arbejdstiden, der allerede finder sted i rekrutteringen af nye medarbejdere.

Der er god grund til også at fokusere på rekruttering, hvis hensigten er at arbejde på at øge medarbejdernes arbejdstid. Tidligere undersøgelser peger på, at det er svært for medarbejderne at øge deres arbejdstid, når først de har vænnet sig til et givent timetal, for eksempel fordi privat- og fritidsliv er indrettet derefter (fx Team Arbejdsliv 2014).

Interviewene viser, at der generelt er stort fokus på rekrutteringen af nye medarbejdere samt en udpræget bekymring for fremtidens mangel på hænder i branchen. Af den grund har flere kommuner også iværksat initiativer, der retter sig mod selve rekrutteringen af nye medarbejdere (se i øvrigt kapitel 5), men også mod nyuddannede og samarbejdet med SOSU-skolerne.

Der opleves i kommunerne en skarp konkurrence om potentielle nye medarbejdere, hvorfor det giver mening at skærpe kvaliteten af stillingsopslagene for nye jobs i kommunen, så de virker attrak-

tive overfor potentielle nye medarbejdere. Interviewene peger på, at branding af kommunen, herunder udbredelse af de gode historier, er elementer, man kan arbejde med for at stå stærkere i konkurrencen om potentielle nye medarbejdere.

I Aalborg Kommune har proceduren for stillingsopslag undergået en professionalisering med det formål at øge kvaliteten af stillingsopslag på tværs af hele kommunen. Helt konkret har HR-afdelingen i forvaltningen udviklet skabeloner for, hvad et stillingsopslag skal indeholde, og hvordan de skal se ud. Det har medført en mere ensartet kvalitet og systematik i stillingsopslagene, der kommer fra kommunen.

6.5.1 Ledige stillinger slås op på fuldtid

I regionerne har man siden 2014 arbejdet med en "Fuldtidspolitik", hvor alle stillinger har skullet slås op som fuldtidsstillinger på 37 timer⁸. Dog beskriver Rambøll (2018) i en analyse, at kulturen er svær at ændre, og at man stadig ansætter på deltid, hvis den potentielle nye medarbejder ønsker det.

Boks 7: Stillingsopslag på 37 timer i Aalborg

Aalborg Kommune har en af landets højeste andele af fuldtidsansatte inden for social- og sundhedsområdet. Og her skal alle stillinger til social- og sundhedshjælper og -assistent indenfor ældre- og sundhedsområdet (i udgangspunktet) slås op på fuldtid.

"Det er vigtigt at signalere, at kulturen ikke er deltid"

Det er dog ikke alle stillinger, der ender med at blive besat på fuldtid. Det er de lokale ledere, der har ansvaret for rekrutteringen, og som afholder samtalerne. Den ugentlige arbejdstid er altid til drøftelse i den konkrete rekrutteringssituation, hvorfor man også i Aalborg kan se sig nødsaget til at gå på kompromis med den overordnede rekrutteringsstrategi for at imødekomme den specifikke kandidats ønsker.

Stillinger som aften- eller nattevagt kan dog efter konkret aftale mellem leder og tillidsrepræsentant slås op på deltid.

Aalborg Kommune oplever ikke, at stillingsopslagene på 37 timer har afgørende betydning for mængden af ansøgere.

Flere kommuner har i caseinterviewene givet udtryk for, at de er forbeholdne overfor udelukkende at slå stillinger op på fuldtid, da de frygter, at de på denne måde kommer til at skræmme potentielle ansøgere væk, hvis disse foretrækker deltid. Forventningen er således, at hvis man i én kommune slår alle stillinger op på fuldtid, vil ansøgerne søge til de omkringliggende kommuner, hvor de har mulighed for deltidsansættelse. Denne oplevelse har man dog ikke i Aalborg Kommune, hvor man ikke oplever, at antallet af ansøgere har ændret sig betydeligt.

6.5.2 Fokus på unge nyuddannede

Der er generelt et stort fokus på at uddanne flere unge til social- og sundhedshjælpere og -assistenter. Ligeledes har en række tidligere undersøgelser fokuseret på at få flere ind på SOSU-uddannelserne, lette overgangen mellem skole og praktik samt sikre, at de nyuddannede får en god start i deres første job (fx Rambøll 2018, Team Arbejdsliv 2014).

⁸ Danske Regioner (2013): Fuldtidspolitik.

I praktikperioder under uddannelse skal de studerende arbejde på fuldtid, så de har allerede ved fastansættelse erfaring med det timetal. Når et fokus på unge nyuddannede nævnes i denne kontekst, er det fordi en god opstart på arbejdslivet kan være medvirkende til, at medarbejderen forbliver på fuldtid eller i nærheden heraf.

Boks 8: Herning Kommune har fokus på unge nyuddannede medarbejdere

Nogle institutionsledere ser et potentiale i at have særligt fokus på de nyuddannede medarbejdere, da denne gruppe i højere grad opleves som havende et ønske om at arbejde fuldtid. Dels har de lige afsluttet deres uddannelse, hvor de har været i praktik på fuldtid, og dels har mange af dem endnu ikke stiftet familie. Dog fremhæver en souschef, at hun oplever, at mange nyuddannede dels ikke ved, at de kan få fuldtid, og dels, at de ikke ønsker det, når det kræver blandede vagter.

Der kan således være et potentiale i at være opmærksom på de nyuddannedes arbejdstid fra starten af ansættelsesforløbet, så man sikrer, at personer, der kan klare og har lyst til det, kan få fuldtid (eller det timetal de ønsker). En god og sikker start kan være medvirkende til at minimere praksischock.

Dette kan blandt andet ske igennem et on-boarding program, som man fx arbejder med i Herning Kommune, hvor alle nyansatte (også ikke-nyuddannede) i ældreplejen inviteres til fælles introduktion, hvor de bliver introduceret til kommunen. Desuden får de en seks timers introduktion til kommunens IT-system. På den måde sikres alle medarbejdere en fælles, ensartet opstart for at sikre en god begyndelse på ansættelsen. Med en god start på ansættelsen vil medarbejderne muligvis have større lyst til at gå op i tid, når de bliver spurgt. Derfor er det også vigtigt, at man løbende som leder har dialog med de nyuddannede medarbejdere med fokus på deres arbejdstid.

Det har vist sig vanskeligt at identificere konkrete initiativer målrettet mod at øge arbejdstiden alene. Indeværende kapitel har vist, at kommunernes arbejde med at øge medarbejdernes arbejdstid derimod oftest er en "sidegevinst" ved initiativer med et bredere sigte, såsom initiativer for at forbedre arbejdsmiljø, mindske sygefravær, rekruttering og øge fastholdelse. Kun få kommuner har igangsat arbejdet med konkrete initiativer målrettet mod at øge arbejdstiden, men disse er endnu ikke implementeret i en grad, hvor kommunerne faktisk kan vurdere, om de faktisk har effekt.

7. Metode

Undersøgelsen bygger på adskillige datakilder for at sikre et solidt datagrundlag for undersøgelsens analyser. Undersøgelsen består af følgende datakilder:

Desk research: Gennemgang af litteratur, forskning og tidligere analyser. Herunder opstilling af hypoteser til udvikling af spørgeskemaer og interviewguides.

Jobopslagsanalyse: Scraping og analyse af jobopslag fra jobnet.dk af alle jobopslag i perioden 25. november 2019 til 3. januar. I alt 1.188 opslag fra kommunale aktører indgår i analysen.

Spørgeskemaundersøgelse:

- Kommuner (ældrechefer eller lign.): 63 besvarelser
- Institutioner (institutionsledere): 330 besvarelser fordelt på 66 kommuner
- Medarbejdere: 1.279 besvarelser fra otte udvalgte kommuner

Casebesøg: Der er gennemført interviews med ældrechef (eller lign.), institutionsledere og (fælles)tillidsrepræsentanter i ti kommuner fordelt over hele Danmark.

D følgende afsnit beskriver kort de enkelte dataindsamlinger.

7.1 Desk research

Desk researchen har haft til formål at undersøge, hvad der findes af eksisterende litteratur (herunder artikler, evalueringer, rapporter, notater mv.) om 1) hvorfor så høj en andel af social- og sundhedspersonalet er på deltid, og 2) hvilke barrierer, der opleves at være for at øge timetallet for deltidsansatte på området.

I desk researchen har følgende søgetråd været anvendt. Der er lavet en generel hjemmeside og database-søgning på henholdsvis "SOSU" og "social- og sundhed". Parentesen angiver det antal hits, der fremkommer ved søgningen. Det er dog ikke ensbetydende med, at alle hits er relevant materiale i denne forbindelse.

Tabel 7.1: Søgetråd anvendt i desk research

Hjemmeside/platform mv.	Søgeord
FOA's hjemmeside	Rekrutteringsudfordringer (1 hit) SOSU &+deltid (162 hits) SOSU &+mangel Social- og sundhed
KL Momentum	SOSU (33 hits)
VIVE	SOSU & Social- og sundhed (29 hits)

EVA	SOSU, social- og sundhed (50 hits)
Danske SOSU-skoler (sosu.dk)	Deltid (0 hits)
Dansk Industri	SOSU (11 hits)
Danske Professionshøjskoler	SOSU (9 hits)
Dansk Erhverv	SOSU (11 hits)
Google Scholar	Social- og sundhedspersonale (1360 hits) Social- og sundhedspersonale deltid (98 hits) SOSU personale deltid (58 hits) SOSU-assistent deltid (24 hits) SOSU-hjælper deltid (19 hits)
Nationalt Forskningscenter for Arbejdsmiljø (NFA) (under BM)	SOSU (40 hits efter 2012)
AU Library	sosu (776 hits) "sosu deltid" (ingen resultater) "Nursing assistant part time" (14 hits)

Der er skrevet resume af 35 undersøgelser, videnskabelige artikler, rapporter eller artikler, hvoraf langt de fleste i mere eller mindre grad indgår i undersøgelsen. Desk researchen har dannet udgangspunktet for spørgeskemaer og interviewguides gennem udledning af en række hypoteser.

7.2 Jobopslagsanalyse

Jobopslagsanalysen er baseret på en analyse af alle jobopslag, som har været tilgængelige via Jobnet i perioden 25. november 2019 til 3. januar 2020. I undersøgelsesperioden har der i alt været 1.188 opslag fra kommunale aktører indenfor stillingskategorierne "social- og sundhedsassistent" samt "social- og sundhedshjælper". Til analyserne er 133 opslag frasorteret, da de i opslagsteksten blev angivet til at være timeansættelser eller vikariater. Selve analyserne er således foretaget på 1.055 jobopslag.

Jobopslagsdata er desuden beriget med baggrundsoplysninger om kommunerne med henblik på at kunne gennemføre analyser af sammenhænge mellem arbejdstid og kommunestørrelse, urbaniseringsgrad mv.

7.3 Kommune-, institutions- og medarbejdersurvey

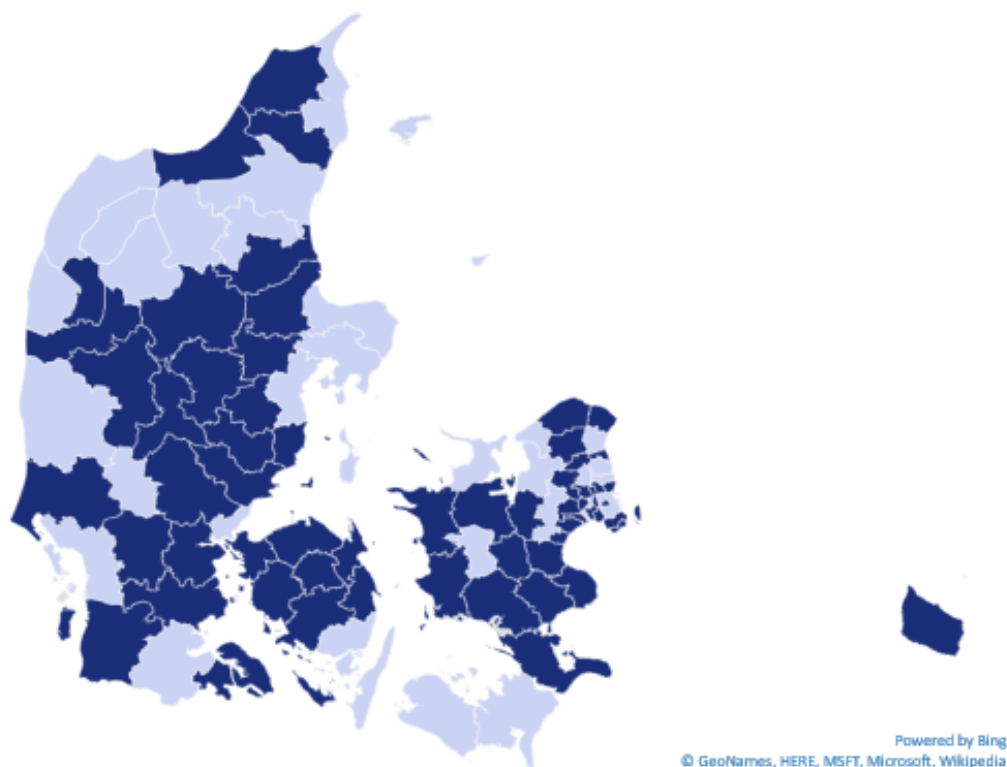
7.3.1 Kommunesurvey

Spørgeskemaundersøgelsen på kommunalt niveau er foretaget blandt ledere af ældreområdet i kommunen (fx ældrechef, sundheds- og omsorgschef el.lign.). Der er således indsamlet ét svar pr. kommune.

Respondenterne er rekrutteret via telefonopkald fra Epinions Callcenter, hvor de har fået mulighed for enten at besvare undersøgelsen telefonisk eller få tilsendt den på mail. Størstedelen af lederne har foretrukket at besvare undersøgelsen elektronisk. Der var ingen respondenter, der tilkendegav, at de ikke ønskede at deltage i undersøgelsen, men ikke alle besvarede det elektroniske link, ligesom der var visse kommuner, der aldrig blev opnået telefonisk kontakt til, på trods af minimum 10 forsøg spredt over tidspunkter og ugedage. De ældrechefer, der havde givet tilsagn om at deltage i undersøgelsen, men ikke havde afgivet besvarelse, fik løbende påmindelser om at besvare undersøgelsen.

I alt 63 ældrechefer eller tilsvarende har besvaret undersøgelsen, dvs. at 63 kommuner er repræsenteret i denne survey. Dermed er to tredjedele af alle kommuner repræsenteret med spredning på både størrelse og geografi, hvorfor resultaterne vurderes at være generaliserbare til resten af landet.

Figur 7.7.1: Deltagende kommuner i kommunesurveyen

Note: Den mørke farve markerer de kommuner, der har deltaget i kommunesurveyen (N=63).

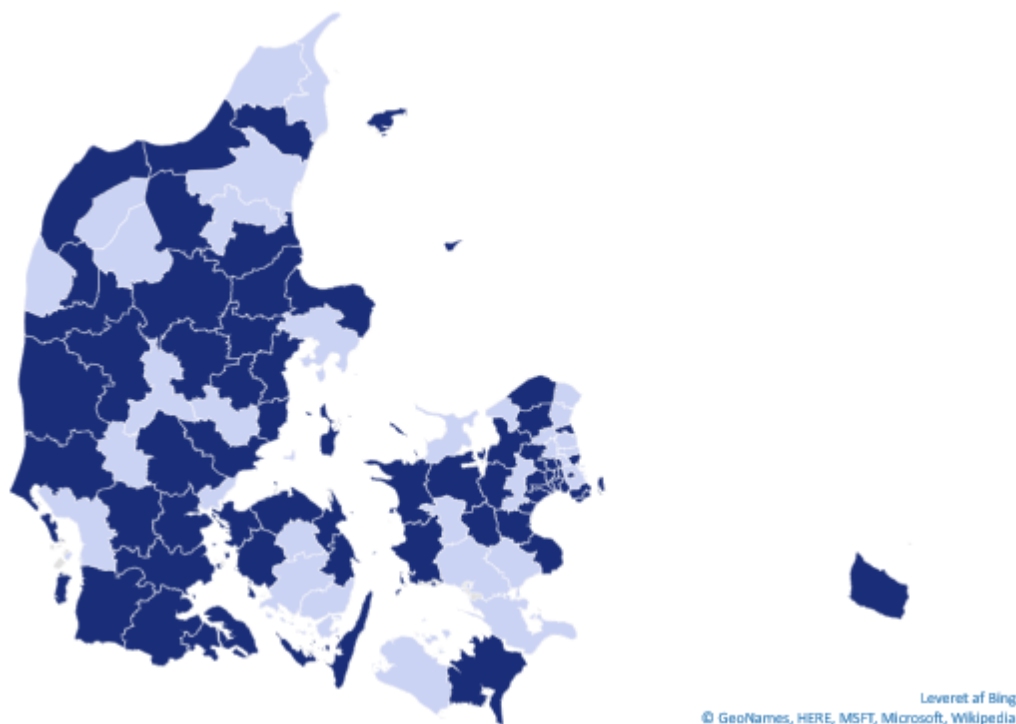
7.3.2 Institutionssurvey

Spørgeskemaundersøgelsen på institutionelt niveau er foretaget blandt institutionsledere på plejehjem og i hjemmeplejen i kommunerne. Der er således i mange kommuner indsamlet mere end én besvarelse.

Respondenterne er rekrutteret gennem kommunens ældrechef i forbindelse med de ovenfor beskrevne telefonopkald (se afsnit 7.3.1). Her blev ældrecheferne, efter de var blevet informeret om kommunesurveyen, spurgt om de ville videresende institutionssurveyen til deres institutionsledere. Herefter blev en informationsmail sendt til den opgivne kontaktperson, der efterfølgende stod for udsendelse af link til lederne. Institutionsledere i en kommune vil således godt kunne have fået og besvaret spørgeskemaet, selvom ældrechefen ikke selv fik besvaret sit online spørgeskema. Alle lederne i en kommune kunne bruge det samme link for at sikre anonymitet. Der blev løbende sendt påmindelser til kommuner, som havde givet tilsagn om at deltage, men hvor der ikke var registreret nogen besvarelser.

I alt 330 institutionsledere fra 66 forskellige kommuner har besvaret undersøgelsen. Således er ledere i to tredjedele af de danske kommuner repræsenteret, hvorfor resultaterne vurderes at være generaliserbare til resten af landet.

Figur 7.7.2: Deltagende kommuner i institutionssurvey

Note: Den mørke farve markerer de kommuner, der har deltaget i institutionssurveyen (N=330).

7.3.3 Medarbejdersurvey

Spørgeskemaundersøgelsen på medarbejderniveau er foretaget blandt social- og sundhedspersonale i otte danske kommuner. Rekrutteringen af de otte kommuner er sket ved udsendelse af en indledende informationsmail til ældrechefer i 20 udvalgte kommuner, hvoraf otte kommuner indvilligede i at deltage i undersøgelsen. De oprindeligt 20 udvalgte kommuner blev udvalgt med henblik på at sikre spredning på geografi, land/by og størrelse (indbyggertal).

Dataindsamlingen er foregået ved, at en kontaktperson fra hver kommune har udsendt et online link til spørgeskemaet til social- og sundhedspersonalet på ældreområdet. Alle medarbejdere på ældreområdet har derefter anonymt kunne besvare undersøgelsen gennem linket. Kontaktpersonerne i kommunerne er løbende blevet tilsendt opgørelser over antallet af besvarelser og blevet opfordret til at udsende påmindelser til medarbejderne, hvis antallet af besvarelser har været særligt lavt.

I alt har 1.279 medarbejdere besvaret undersøgelsen, og i tabellen nedenfor kan respondenternes fordeling på stilling, arbejdsplads, køn, alder og kommune ses. De otte kommuner, hvis social- og sundhedsmedarbejdere har deltaget i undersøgelsen, fordeler sig bredt på kommunetype (land/by), antal indbyggere og regioner (med undtagelse af Nordjylland). Det bemærkes dog, at der er indkommet et meget lavt antal besvarelser fra Frederiksberg Kommune.

Det er dog vanskeligt at vurdere den generelle repræsentativitet af det indsamlede data, fordi de tilsvarende baggrundskarakteristika for hele populationen af kommunale social- og sundhedsmedarbejdere ikke kendes. Derudover har undersøgelsen også været frivillig, hvorfor det ikke kan udelukkes, at der er nogle uobserverbare forskelle mellem de kommuner, der har valgt at deltage, og

de, der ikke har. Denne usikkerhed eksisterer ligeledes blandt medarbejderne i de otte kommuner, der har valgt at deltage i undersøgelsen, og de, der ikke har.

Resultaterne fra medarbejdersurveyen skal således tolkes med en vis varsomhed – først og fremmest med det forhold in mente, at besvarelserne kommer fra medarbejdere i otte specifikke kommuner, hvor det ikke kan udelukkes, at der er specifikke forhold, som påvirker besvarelserne, fordi de ikke nødvendigvis er gældende i andre kommuner.

Tabellen nedenfor giver et overblik over de respondenter, der har besvaret medarbejdersurveyen. Det fremgår således, hvordan respondenterne fordeler sig på hhv. stilling, arbejdsplads, køn, alder og kommune.

Tabel 7.2: Besvarelser indsamlet i medarbejdersurvey

Stilling	Antal besvarelser	Procent
Social- og sundhedshjælper	757	51%
Social- og sundhedsassistent	477	41%
Andet	45	8%
Arbejdsplads		
Plejhjem/plejebolig	657	59%
Hjemmepleje	523	37%
Andet	99	4%
Køn		
Mand	68	5%
Kvinde	1.211	95%
Alder		
23 år eller derunder	17	1%
24-30 år	79	6%
31-40 år	197	15%
41-50 år	302	24%
51-60 år	502	39%
61 år eller derover	182	14%
Kommune		
Frederiksberg	26	2%
Silkeborg	223	17%
Ballerup	197	15%
Odsherred	160	13%
Svendborg	297	23%
Halsnæs	86	7%
Norddjurs	145	11%
Hillerød	145	11%

Note: Stilling, arbejdsplads, køn og alder bygger på respondenternes egne udsagn.

7.4 Casebesøg

De enkelte casekommuner er udvalgt i samarbejde med Social- og Indenrigsministeriets Benchmarkingenhed, der har identificeret en række kommuner, som har øget andelen af fuldtidsansatte eller øget beskæftigelsesgraden blandt kommunens deltidsansatte fra 2016-2019. To cases er endvidere udvalgt på baggrund af desk research, da de viste sig at have lovende tiltag i forbindelse med social- og sundhedspersonalets arbejdstid. Følgende kommuner har deltaget som casekommune:

- Faxø
- Frederikshavn
- Helsingør
- Herning
- Ikast-Brandø
- Kerteminde
- Lejre
- Middelfart
- Aalborg

Da caseudvælgelsen som udgangspunkt er sket på baggrund af kvantitativt data, er der foretaget indledende interviews med ældrechefen el.lign. i de udvalgte kommuner for at belyse, om der reelt er foretaget tiltag eller initiativer, som giver sig udslag i de kvantitative mål. På baggrund af de indledende interviews blev to kommuner efterfølgende fravalgt, da de efter eget udsagn ikke havde arbejdet konkret med social- og sundhedspersonalets arbejdstid i denne kontekst. Der er endvidere foretaget interview med en tiende kommune, som dog ikke ønskede at deltage som egentlig navngivet casekommune.

7.4.1 Interviews

Hvert besøg indebar interviews med en række forskellige aktører, der enten strategisk eller praktisk er i berøring med feltet. Der er foretaget dybdeinterviews med kommunale ledere særskilt, institutionsledere, HR- og medarbejderrepræsentanter særskilt eller i duo-interviews (såfremt flere ønskede at deltage).

Interviewperson	Antal
Ældrechef eller lign.	5
Centerchef, afdelingsleder eller lign.	3
Ledere af plejebolig eller hjemmepleje (institutionsleder)	16
Tillidsrepræsentant eller fællestillidsrepræsentant	8
HR-leder	1
Projektledere	4
I alt	37

I fire kommuner blev det foretrukket at lave et enkelt fokusgruppeinterview fremfor enkeltinterviews. Det var der to årsager til; dels at det ifølge ledelsen var lettere at planlægge, og dels fordi drøftelserne om social- og sundhedspersonalets arbejdstid normalvis foregår i en fælles gruppe med de involverede aktører. Enkelte interviews er, af hensyn til aktørernes kalender, foretaget pr. telefon.

Der er udarbejdet særskilte interviewguides til hver type interviews. Disse har taget udgangspunkt i den forudgående desk research, hypotesegenereringen samt med hensyntagen til de resterende datakilder i undersøgelsen.

Hvert casebesøg er foretaget af en eller to konsulenter samt en studentermedhjælper fra Epinion i perioden 2. december 2019 til 8. januar 2020. Interviewene er live-transskriberet og dernæst indholdskodet.

For at håndtere og arbejde systematisk med den store mængde af kvalitativt data er kvalitativ indholdsanalyse anvendt som analysestrategi. Kort fortalt er kvalitativ indholdsanalyse en systematisk kategorisering af tekst indenfor forskellige temaer.

8. Litteraturliste

- **Danske Regioner** (2013): Fuldtidspolitik. <https://www.regioner.dk/media/1091/fuldstidspolitik.pdf>
- **Finansministeriet** (2019): Taskforce om social- og sundhedsmedarbejdere. <https://www.fm.dk/nyheder/pressemeddelelser/2019/11/taskforce-om-social-og-sundhedsmedarbejdere>
- **FOA** (2017): FOA-medlemmers ønsker til arbejdstid.
- **FOA og KL** (2018): Rekrutteringsudfordringer for social- og sundhedspersonale i kommunerne.
- **FOA Politik og Analyse** (2018): Notat: Arbejde i weekender og på helligdage
- **FOA**: Materialer – FOA Ungdom. <https://www.foa.dk/forbund/foa-ungdom/fuldtidjatak/materialer>
- **KL/KTO** (2008): Aftale om deltidsansattes adgang til et højere timetal.
- **KL Momentum** (2018): En time mere om ugen vil føles som mere end 1700 ekstra medarbejdere i sundheds- og ældresektoren.
- **Kommunaløkonomisk forum 2020**: Tal fra KRL 2018. <https://www.kl.dk/media/22698/session-4-flere-paa-fuld-tid.pdf>
- **Politiken** (2019) FOA advarer om mangel på sosu'er. <https://politiken.dk/indland/art6961897/%C2%BBHver-femte-16-%C3%A5rig-skal-s%C3%B8ge-ind-p%C3%A5-sosu-uddannelser-hvis-problemet-skal-l%C3%B8ses%C2%AB>
- **Rambøll** (for SUM, UVM og UF) (2018): Kortlægning rekruttering og fastholdelse af social- og sundhedspersonale og sygeplejersker i kommuner og regioner. (Del 2)
- **Social- og Indenrigsministeriets Benchmarkingenhed** (2018): Sygefravær blandt ansatte i kommunerne. Se: <https://simb.dk/analyser/administration-og-tvaergaende-emner/sygefravaer-blandt-ansatte-i-kommunerne/>
- **STAR** (2020): Arbejdsmarkedsbalancen. <https://arbejdsmarkedsbalancen.dk/>
- **STAR** (2018) Rekruttering. <https://star.dk/media/7409/rekrutteringspublikation-foraar-2018.pdf>
- **SUM, UVM og UF** (2018): Samlet kortlægning og rekrutteringsudfordringer (Del 1), http://sum.dk/~media/Filer%20-%20dokumenter/2018/Rekrutteringskortlaegning_og-initiativer/Samlet_kortlaegning_af_rekrutteringsudfordringer.pdf
- **SUM** (2018) Status for værdighedsmilliard og midtvejsstatus for anvendelsen af midlerne til bedre bemanding i ældreplejen. <https://sum.dk/Puljer/Pulje-til-bedre-bemanding-i-hjemmeplejen-og-paa-plejehjem-plejeentre-og-friplejeboliger.aspx>
- **Team Arbejdsliv** (2014). Kulturanalyse af årsager til deltids- og heltidsansættelser på ældre- og sundhedsområdet. Kommunalt ansatte under KL/FOA/SHK.
- **Viden til Flere** (2014) Idekatalog: Sådan får vi flere til medarbejdere på fuldtid.
- **VIVE** (2010) Social og sundhedsansattes veje på arbejdsmarkedet.
- **VIVE** (2016): Arbejdsvilkår i ældreplejen: Mere dokumentation og mindre tid til social omsorg.
- **Aarhus Universitet** (2012): Deltidsbeskæftigelse på regionale arbejdspladser (sammenfatning). https://www.forhandlingsfaellesskabet.dk/media/647001/deltidsbesk_ftigelse_regionale_arbejdspladser__aarhus_universitet.pdf

9. Bilag: Spørgeskemaer fra surveys

Bilaget indeholder de fulde spørgeskemaer for hhv. kommunesurvey, institutionssurvey og medarbejdersurvey.

9.1 Kommunesurvey

Rekrutteringsudfordringer generelt

Til at begynde med kommer der nogle spørgsmål om rekruttering af SOSU-personale.

I hvilken grad gør følgende forhold sig gældende i relation til at rekruttere det SOSU-personale, I samlet set har behov for på nuværende tidspunkt på ældreområdet i kommunen?

	I meget høj grad	I høj grad	I nogen grad	I mindre grad	Slet ikke	Ved ikke
Q1 – Vi har vanskeligt ved at rekruttere det antal SOSU-hjælpere, vi har behov for	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Q2 – Vi har vanskeligt ved at rekruttere det antal SOSU-assistentter, vi har behov for	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Q3 – Vi konkurrerer med andre arbejdsgivere om SOSU-hjælpere	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Q4 – Vi konkurrerer med andre arbejdsgivere om SOSU-assistentter	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Q5 - Vi er tvunget til at bruge vikarer, fordi vi ikke kan rekruttere nok fastansat SOSU-personale	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Q6. Er muligheden for at rekruttere nye social og sundhedshjælpere og - assistenter forskellig på hhv. plejeboligområdet og i hjemmeplejen?

- Det er lettere at rekruttere social og sundhedshjælpere og – assistenter i hjemmeplejen end på plejeboligområdet.
- Det er lettere at rekruttere social og sundhedshjælpere og – assistenter på plejeboligområdet end i hjemmeplejen
- Der er ikke forskel i muligheden for at rekruttere nye medarbejdere i hhv. hjemmeplejen eller på plejeboligområdet.
- Andet, notér venligst: _____
- Ved ikke

Overordnet ønske om fuldtid eller deltid

De næste spørgsmål handler om kommunens strategiske overvejelser om medarbejdernes timeantal.

I hvilken grad passer følgende udsagn på kommunens strategiske ønsker i relation til SOSU-personalets timeantal i hjemmeplejen?

	I meget høj grad	I høj grad	I nogen grad	I mindre grad	Slet ikke	Ved ikke
Q7 - Vi ønsker fortrinsvis deltidsansættelser	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Q8 - Vi har et ønske om at øge deltidsansat SOSU-personales ugentlige arbejdstid	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Q9. Vi ønsker at øge andelen af ansatte på deltid	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Q10. Vi ønsker flest mulige fuldtidsansættelser i kommunen	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Q11. Vi ønsker at øge andelen af ansatte på fuldtid	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Q12 - Vi ønsker fleksibilitet, så medarbejdere og potentielle medarbejdere så vidt muligt får det timeantal, de selv ønsker	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Q13. Vi har brug for den fleksibilitet som deltidsansatte giver, for at få vagtplanerne til at gå op	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Q14 - Vi lader medarbejdernes timeantal være op til de ledere i hjemmeplejen, som står for rekrutteringen	☐	☐	☐	☐	☐	☐

BETINGELSE TIL Q15: Hvis "I meget høj grad" eller "I høj grad" i Q7 (dvs. foretrækker deltidsansættelser)

Q15 - Hvad er den primære årsag til, at kommunen foretrækker deltidsansættelser i hjemmeplejen?

- Skriv venligst: _____
- Ved ikke

BETINGELSE TIL Q16: Hvis "I meget høj grad" eller "I høj grad" i Q8 (dvs. ønsker at øge timeantal)

Q16 - Hvad er den primære årsag til, at kommunen ønsker at øge deltidsansat SOSU-personales ugentlige arbejdstid i hjemmeplejen?

- Skriv venligst: _____
- Ved ikke

I hvilken grad passer følgende udsagn på kommunens strategiske ønsker i relation til SOSU-personalets timeantal på plejeboligområdet?

	I meget høj grad	I høj grad	I nogen grad	I mindre grad	Slet ikke	Ved ikke
Q17 – Vi ønsker fortrinsvis deltidsansættelser	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Q18 – Vi har et ønske om at øge deltidsansat SOSU-personales ugentlige arbejdstid	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Q19 – Vi ønsker at øge andelen af ansatte på deltid	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Q20. Vi ønsker flest mulige fuldtidsansættelser i kommunen	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Q21 – Vi ønsker at øge andelen af ansatte på fuldtid	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Q22 - Vi ønsker fleksibilitet, så medarbejdere og potentielle medarbejdere så vidt muligt får det timeantal, de selv ønsker	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Q23 – Vi har brug for den fleksibilitet som deltidsansatte giver, for at få vagtplanerne til at gå op	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Q24 - Vi lader medarbejdernes timeantal være op til de ledere på plejeboligområdet, som står for rekrutteringen	☐	☐	☐	☐	☐	☐

BETINGELSE TIL Q25: Hvis "I meget høj grad" eller "I høj grad" i Q17 (dvs. foretrækker deltidsansættelser)

Q25 - Hvad er den primære årsag til, at kommunen foretrækker deltidsansættelser på plejeboligområdet?

- Skriv venligst: _____
- Ved ikke

BETINGELSE TIL Q26: Hvis "I meget høj grad" eller "I høj grad" i Q18 (dvs. ønsker at øge timeantal)

Q26 - Hvad er den primære årsag til, at kommunen ønsker at øge deltidsansat SOSU-personales ugentlige arbejdstid på plejeboligområdet?

- Skriv venligst: _____
- Ved ikke

Q27 – Hvordan håndterer I vikardækning i ældreplejen i din kommune?

- Vi benytter primært et eksternt vikarbureau
- Vi benytter primært kommunens interne vikarbureau
- Vi benytter primært institutionens/afdelingens egne medarbejdere som vikarer
- Andet, notér venligst: _____
- Ved ikke

Konkrete initiativer mhp. at øge beskæftigelsesgraden

Hvilke tiltag eller initiativer har kommunen indenfor de seneste tre år iværksat, for at få SOSU-personale på deltid til at gå op i tid?

	Ja	Nej	Ved ikke
Q28. Vi har ikke arbejdet med konkrete tiltag eller initiativer de seneste 3 år <i>(Hvis nej, auto-udfyld nej i resten af svarmulighederne)</i>	☐	☐	☐
Q29. Nye stillinger slås op som fuldtidsstillinger (eller med højere timeantal end tidligere)	☐	☐	☐
Q30. Vi / vores institutionsledere opfordrer aktivt medarbejdere på deltid til at gå op i tid	☐	☐	☐
Q31. Vi har begrænset medarbejdernes muligheder for at gå ned i tid	☐	☐	☐
Q32. Forbedring af det fysiske arbejdsmiljø	☐	☐	☐
Q33. Forbedring af det psykiske arbejdsmiljø	☐	☐	☐
Q34. Bedre og mere effektiv arbejdstilrettelæggelse, fx omlægning af møder, minimering af ikke-borgerrettet tid o.l.	☐	☐	☐
Q35. Bedre organisering af vagtplaner, fx at man kun har én type vagter fremfor to eller flere	☐	☐	☐
Q36. Større spredning af ydelser til borgerne, så spidsbelastning, fx om formiddagen, kan spredes mere ud på dagen	☐	☐	☐

Q37. Mere medarbejderindflydelse på indholdet i arbejdsopgaver	☐	☐	☐
Q38. Mere medarbejderindflydelse på planlægningen af arbejdsopgaver	☐	☐	☐
Q39. Sociale eller kollegiale tiltag	☐	☐	☐
Q40. Andet, beskriv venligst: _____	☐	☐	☐

BETINGELSE TIL Q41-Q44: Hvis "ja" i Q28-Q40 (DVS KUN HVIS IVÆRKSAT KONKRETE TILTAG)

Q41 - Hvilken type medarbejdere har disse initiativer primært været rettet i mod?

- Nyansættelser
- Nuværende ansatte
- Både nyansættelser og nuværende ansatte
- Andre, notér venligst: _____
- Ved ikke

Q42 - Hvilket område har disse initiativer primært været rettet i mod?

- Hjemmeplejen
- Plejeboligområdet
- Både hjemmeplejen og plejeboligområdet
- Andet, notér venligst: _____
- Ved ikke

Q43 - Hvilken personalegruppe har disse initiativer primært været rettet mod?

- SOSU-hjælpere
- SOSU-assistenter
- Både SOSU-hjælpere og SOSU-assistenter
- Andre, notér venligst: _____
- Ved ikke

Q44 – I hvilken grad vil du vurdere, at det er lykket at få SOSU-ansatte på deltid til at gå op i tid på baggrund af de initiativer, I har iværksat?

- I meget høj grad
- I høj grad
- I nogen grad
- I mindre grad
- Slet ikke
- Ved ikke

BETINGELSE TIL 45: Hvis "I mindre grad" eller "slet ikke" i Q44 (dvs. ikke lykkedes at få deltidsansatte op i tid)

Q45 - Hvad er efter din vurdering de væsentligste årsager til, at det ikke eller kun i mindre grad er lykkedes at få SOSU-ansatte på deltid til at gå op i tid?

- Skriv venligst: _____
- Ved ikke

BETINGELSE SOM STARTER VED Q41 SLUTTER HER – ALLE SVARER PÅ FØLGENDE SPØRGSMÅL

Barrierer for at øge beskæftigelsesgraden (stilles til alle)

De følgende spørgsmål handler om barrierer for at øge deltidsansat SOSU-personales ugentlige arbejdstid - enten ved at konvertere deltid til fuldtid eller ved at øge det ugentlige timeantal for deltidsansat SOSU-personale i kommunen. Du bedes venligst forsøge at besvare spørgsmålene – uanset om kommunen selv ønsker at øge SOSU-ansattes timetal eller ej.

Q46 - Hvad er ifølge dig den væsentligste barriere for at øge SOSU-ansattes ugentlige timetal i jeres kommune?

- Noter venligst: _____
- Ved ikke / ikke relevant

I hvilken grad vurderer du, at følgende barrierer er relevante i forhold til at øge timetallet blandt SOSU-personale i jeres kommune?

	I meget høj grad	I høj grad	I nogen grad	I mindre grad	Slet ikke	Ved ikke
Q47 - Kommunens lokale ledere ønsker ikke flere fuldtidsansatte	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Q48 – SOSU-personalet ønsker ikke at gå op i tid	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Q49 – En opjustering af deltidsansat SOSU-personales timeantal indebærer en økonomisk byrde for kommunen	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Q50 - Kommunens lokale ledere / institutionsledere er tilbageholdende i forhold til at spørge medarbejdere om at gå op i tid, fordi de ikke ønsker at belaste medarbejderne for meget	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Q51 – Givet kommunens rekrutteringsvanskeligheder af SOSU-personale kan vi ikke stille krav til timetallet i forbindelse med nyansættelser	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Q52 - Grundet spidsbelastningsperioder i løbet af dagen, er det vanskeligt at drage nytte af en større andel medarbejdere med et øget timetal	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Q53 - De ekstra timer ville skulle placeres i ydertimerne (fx	☐	☐	☐	☐	☐	☐

aften- og nat), og det er medarbejderne ikke interesserede i						
Q54 - Overenskomster og/eller lokalaftaler står i vejen for at flere medarbejdere kan gå op i tid	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Q55 - Sygefraværet vil stige, hvis flere SOSU-medarbejdere går op i tid	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Q56 - Det er lettere at få medarbejdere med færre timer til at vikardække internt i forhold til medarbejdere med højere timetal	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Q57 - En større andel fuldtidsansatte ville kræve flere vikarer til at dække i spidsbelastningsperioder	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Q58. Har I i kommunen planlagt at igangsætte nye konkrete initiativer eller tiltag med det formål at øge timetallet for det deltidsansatte SOSU-personale?

- Ja
- Nej
- Ved ikke

Q59. Har I som kommune en nedskrevet politik eller strategi om at øge timetallet for deltidsansat SOSU-personale?

- Ja
- Nej
- Ved ikke

BETINGELSE TIL Q60: Hvis ja i Q59

Q60. Er den nedskrevne politik eller strategi politisk bestemt?

- Ja
- Nej
- Ved ikke

Rekruttering og opfølgning på interview (færdiggøres hvis/når aktuelt)

Q61 – Tak for din besvarelse!

Udover det spørgeskema, som du netop har besvaret, gennemfører vi også en spørgeskemaundersøgelse blandt hjemmeplejeledere og plejecenterledere i kommunerne.

Vi vil derfor spørge, om kommunens hjemmeplejeledere og plejecenterledere må indgå i undersøgelsen?

Det eneste, det kræver af dig er, at du skal videredistribuere en invitation med link til et spørgeskema til kommunens hjemmeplejeledere og plejecenterledere (eller et udsnit af dem). Videredistribueringen kan også foretages af en anden medarbejder end dig selv, hvis du foretrækker det.

Hvor det spørgeskema, du netop har besvaret, omhandlede det strategiske niveau, handler spørgeskemaet til institutionslederne om den konkrete praksis ude på de enkelte institutioner.

Alle svar fra undersøgelsen blandt institutionsledere behandles fortroligt. Besvarelserne deles med Social- og Indenrigsministeriets Benchmarkingenhed. I den offentliggjorte rapportering fra undersøgelsen afrapporteres kun aggregerede resultater, så de enkelte kommuner ikke kan identificeres

Vil du/kommunen hjælpe os med at videredistribuere undersøgelsen blandt jeres institutionsledere?

- Ja
- Nej

BETINGELSE TIL Q62: Hvis ja i Q61

Q62 - Indtast venligst dine kontaktoplysninger eller kontaktoplysninger på en kontaktperson, der kan hjælpe os med at videresende invitationen til undersøgelsen blandt hjemmeplejere / plejecenterledere:

- Dit navn eller navn på kontaktperson: _____
- E-mailadresse: _____
- Direkte telefonnummer: _____

Q63 – Her til sidst skal vi blot spørge, om vi må kontakte dig, hvis vi har opfølgende spørgsmål til din besvarelse?

- Ja
- Nej

BETINGELSE TIL Q64: Hvis ja i Q63

Q64 - Indtast venligst dine kontaktoplysninger:

- E-mailadresse: _____
- Direkte telefonnummer: _____

Outro: Det var det sidste spørgsmål i undersøgelsen. Mange tak for din deltagelse!

9.2 Institutionssurvey

Baggrund om respondenterne og deres institution

Q1. Hvilken institutionstype er du leder for? (multipel)

- Plejehjem / Plejebolig
- Hjemmepleje
- Midlertidige plejepladser
- Andet

Q2. Hvor mange år har du været leder på ældreområdet? (single)

- Under 2 år
- Mellem 2 og 5 år
- Mellem 6 og 10 år
- Over 10 år

Hvor mange fastansatte social- og sundhedshjælpere og -assistenter har du ledelsesansvar for? (både deltids- og fuldtidsansatte – antal hoveder)

	0 medarbejdere	1-10 medarbejdere	11-20 medarbejdere	21-50 medarbejdere	51-100 medarbejdere	Over 100 medarbejdere	Ved ikke
Q3 - Social og sundhedshjælpere	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Q4 - Social og sundhedsassistenter	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Q5. Hvor stor en procentdel (ca.) af det social- og sundhedspersonale, du har ledelsesmæssigt ansvar for, arbejder ikke på fuldtid*?

*Fuldtid for aften-/nattevagter defineres som 56 timer over to uger, mens fuldtid for dagvagter defineres som 37 timer ugentligt.

- 0%
- 1-20%
- 21-40%
- 41-60%
- 61-80%
- 81-100%
- Ved ikke

Q6. Er deltidsbeskæftigelse typisk noget, social- og sundhedshjælpere og -assistenter selv ønsker?

- Ja
- Nej
- Ved ikke

Rekruttering af nye medarbejdere

Du bedes i de følgende spørgsmål tænke på ansættelsen og ledelsen af de social- og sundhedshjælpere og -assistenter, du har ledelsesansvar for. Andet personale som eksempelvis rengøring eller administration indgår ikke i denne undersøgelse.

Du bedes samtidig svare specifikt i relation til den arbejdsplads, som du er leder for, fx et plejecenter, et hjemmeplejedistrikt eller lignende. Du skal således ikke tænke på hele kommunen eller hele ældreområdet, når du svarer.

De følgende spørgsmål handler om rekruttering af nye social- og sundhedshjælpere og -assistenter.

Er du enig eller uenig i følgende udsagn om rekruttering af nye SOSU-medarbejdere i jeres organisation/institution:

	Helt enig	Delvist enig	Hverken eller	Delvist uenig	Helt uenig	Ved ikke/Ikke relevant
Q7. Vi har vanskeligt ved at rekruttere det antal SOSU- hjælpere , vi har behov for	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Q8. Vi har vanskeligt ved at rekruttere det antal SOSU- assistenter , vi har behov for	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Q9. Vi har svært ved at rekruttere nye SOSU- hjælpere , der er tilstrækkeligt kompetente	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Q10. Vi har svært ved at rekruttere nye SOSU- assistenter , der er tilstrækkeligt kompetente	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Q11. Vi oplever, at der er større efterspørgsel efter deltidsstillinger end fuldtidsstillinger blandt jobsøgende SOSU- hjælpere	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Q12. Vi oplever, at der er større efterspørgsel efter deltidsstillinger end fuldtidsstillinger blandt jobsøgende SOSU- assistenter	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Q13. Når du eller din arbejdsplads slår SOSU-hjælper-stillinger op, slås de så fortrinsvis op som fuldtids- eller deltidsstillinger?

- Fortrinsvis som fuldtidsstillinger (37 timer for dagvagter, for aften/nattevagt 56 timer på to uger eller lignende)
- Fortrinsvis som deltidsstillinger (dvs. 36 eller mindre for dagvagter, 55 timer på to uger eller mindre for aften/nattevagter)
- Fortrinsvis som stillinger med fleksibelt ugentligt timeantal, så ønsker fra ansøgere kan imødekommes
- Andet, beskriv venligst: _____
- Ved ikke

Q14. Når du eller din arbejdsplads slår SOSU-assistent-stillinger op, slås de så fortrinsvis op som fuldtids- eller deltidsstillinger?

- Fortrinsvis som fuldtidsstillinger (37 timer for dagvagter, for aften/nattevagt 56 timer på to uger eller lignende)
- Fortrinsvis som deltidsstillinger (dvs. 36 eller mindre for dagvagter, 55 timer på to uger eller mindre for aften/nattevagter)
- Fortrinsvis som stillinger med fleksibelt ugentligt timeantal, så ønsker fra ansøgere kan imødekommes

- Andet, beskriv venligst: _____
- Ved ikke

BETINGELSE TIL Q15: Hvis "fortrinsvis som deltidsstillinger" i Q13 eller Q14 (If Q13=2 OR Q14=2)

Q15. Hvad er den primære årsag til, at jeres arbejdsplads fortrinsvis slår SOSU-hjælper og/eller SOSU-assistentstillinger op som deltidsansættelser?

- Skriv venligst: _____
- Ved ikke

Overordnet ønske om fuldtid eller deltid

De næste spørgsmål handler om jeres arbejdsplads' ønsker i forhold til SOSU-personalets ugentlige timeantal.

I hvilken grad passer følgende udsagn på arbejdspladsens ønsker til SOSU-personalets timeantal?

	I meget høj grad	I høj grad	I nogen grad	I mindre grad	Slet ikke	Ved ikke
Q16. Vi ønsker fortrinsvis deltidsansættelser	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Q17. Vi har et ønske om at øge deltidsansat SOSU-personales ugentlige arbejdstid	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Q18. Vi ønsker flest mulige på fuldtid i kommunen	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Q19. Vi ønsker fleksibilitet, så medarbejdere og potentielle medarbejdere så vidt muligt får det timeantal, de selv ønsker	☐	☐	☐	☐	☐	☐

BETINGELSE: Hvis "I meget høj grad" eller "I høj grad" i Q16 (dvs. ønsker fortrinsvis deltidsansættelser)

Q20. Hvad er den primære årsag til, at jeres arbejdsplads foretrækker deltidsansættelser?

- Skriv venligst: _____
- Ved ikke

BETINGELSE: Hvis "I meget høj grad" eller "I høj grad" i Q17 eller Q18 (dvs. ønsker at øge timeantal)

Q21. Hvad er den primære årsag til, at jeres arbejdsplads ønsker at øge deltidsansat SOSU-personales ugentlige arbejdstid?

- Skriv venligst: _____
- Ved ikke

Konkrete initiativer mhp. at øge beskæftigelsesgraden

Hvilke tiltag eller initiativer har jeres arbejdsplads indenfor de seneste tre år iværksat, for at få SOSU-personale på deltid til at gå op i tid?

	Ja	Nej
Q22. Vi har ikke arbejdet med konkrete tiltag eller initiativer de seneste 3 år <i>(Hvis nej, auto-udfyld nej i resten af svarmulighederne)</i>	☐	☐
Q23. Nye stillinger slås op som fuldtidsstillinger (eller med højere timeantal end tidligere)	☐	☐
Q24. Vi opfordrer aktivt medarbejdere på deltid til at gå op i tid	☐	☐
Q25. Vi har begrænset medarbejdernes muligheder for at gå ned i tid	☐	☐
Q26. Forbedring af det fysiske arbejdsmiljø	☐	☐
Q27. Forbedring af det psykiske arbejdsmiljø	☐	☐
Q28. Bedre og mere effektiv arbejdstilrettelæggelse, fx omlægning af møder, minimering af ikke-borgerrettet tid o.l.	☐	☐
Q29. Bedre organisering af vagtplaner, fx at man kun har én type vagter fremfor to eller flere	☐	☐
Q30. Større spredning af ydelser til borgerne, så spidsbelastning, fx om formiddagen, kan spredes mere ud på dagen	☐	☐
Q31. Mere medarbejderindflydelse på indholdet i arbejdsopgaver	☐	☐
Q32. Mere medarbejderindflydelse på planlægningen af arbejdsopgaver	☐	☐
Q33. Sociale eller kollegiale tiltag	☐	☐
Q34. Andet, beskriv venligst: _____	☐	☐
Q35. Ved ikke	☐	☐

BETINGELSE TIL Q36-Q38: Hvis "ja" i Q23-Q34 (DVS KUN HVIS IVÆRKSAT KONKRETE TILTAG).

Q36. Besluttede arbejdspladsen selv at iværksætte disse tiltag eller blev tiltagene besluttet af kommunens øverste ledelse?

- Besluttet af arbejdspladsen selv
- Besluttet af kommunens øverste ledelse
- Ved ikke

Q37. I hvilken grad vil du vurdere, at det er lykket arbejdspladsen at få SOSU-personale på deltid til at gå op i tid på baggrund af de initiativer, I har iværksat?

- I meget høj grad
- I høj grad
- I nogen grad
- I mindre grad
- Slet ikke
- Ved ikke

BETINGELSE TIL Q38: Hvis "I mindre grad" eller "slet ikke" i Q37 (dvs. ikke lykkedes at få deltidsansatte op i tid)

Q38. Hvad er efter din vurdering de væsentligste årsager til, at det ikke eller kun i mindre grad er lykkedes arbejdspladsen at få SOSU-ansatte på deltid til at gå op i tid?

- Skriv venligst: _____
- Ved ikke

BETINGELSE SOM STARTER VED Q35 SLUTTER HER – ALLE SVARER PÅ FØLGENDE SPØRGSMÅL

Q39. Har I på din arbejdsplads planlagt at igangsætte nye konkrete initiativer eller tiltag med det formål at øge timetallet for det deltidsansatte SOSU-personale?

- Ja, noter venligst, hvilke: _____
- Nej
- Ved ikke

Q40. Spørger I på jeres arbejdsplads typisk nuværende deltidsansatte, om de kunne tænke sig at gå op i tid, når der opstår ledige timer (enten ved at afdelingen tilføres flere timer, eller ved at medarbejdere har sagt op)?

- Ja
- Nej
- Ved ikke/ikke relevant

Holdning til deltidsansættelser

Er du enig eller uenig i nedenstående udsagn omkring deltidsansættelser:

	Helt enig	Delvist enig	Hverken eller	Delvist uenig	Helt uenig	Ved ikke/Ikke relevant
Q41. Hvis en medarbejder ønsker at gå <u>ned</u> i tid, imødekommer vi om muligt ønsket uden diskussion	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Q42. Jeg bestræber mig på, at det ses som fuldt acceptabelt at være på deltid på min arbejdsplads	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Q43. Hvis man kan aftale, at nogle medarbejdere går på deltid, kan det være en god måde at håndtere en besparelse på	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Q44. Hvis man kan aftale, at nogle medarbejdere går på deltid, kan det være en god måde at håndtere vagtplanlægningen på (fx ift. spidsbelastningsperioder)	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Q45. Hvis en medarbejder ønsker at gå <u>op</u> i tid, imødekommer vi om muligt ønsket uden diskussion	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Nuværende medarbejderes præferencer

Q46. Hvor ofte får du henvendelser fra fuldtidsansatte medarbejdere om, at de ønsker at gå ned i tid

- Meget ofte
- Ofte

- Sjældent
- Aldrig
- Ved ikke/ikke relevant

Q47. Hvor ofte får du henvendelser fra deltidsansatte medarbejdere om, at de ønsker at gå op i tid?

- Meget ofte
- Ofte
- Sjældent
- Aldrig
- Ved ikke/ikke relevant

Q48. Hvor ofte oplever du, at social- og sundhedspersonale skifter job, hvis deres ønsker til ugentligt timeantal ikke imødekommes?

- Meget ofte
- Ofte
- Sjældent
- Aldrig
- Ved ikke/ikke relevant

Barrierer for at øge arbejdstid

De følgende spørgsmål handler om barrierer for at øge deltidsansat SOSU-personales ugentlige timetal, enten ved at konvertere deltid til fuldtid eller ved at øge det ugentlige timeantal for deltidsansat SOSU-personale på jeres arbejdsplads. Du bedes venligst forsøge at besvare spørgsmålene – uanset om arbejdspladsen ønsker at øge medarbejdernes timeantal eller ej.

I hvilken grad virker følgende forhold som barrierer for at få medarbejdere til at øge timetallet på din arbejdsplads?

	I meget høj grad	I høj grad	I nogen grad	I lav grad	Slet ikke	Ved ikke/ikke relevant
Q49. At deltidsansatte medarbejdere går op i tid bidrager ikke nødvendigvis med et tilsvarende løft/effektivisering i opgaveløsningen	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Q50. Hvis deltidsansatte medarbejdere ønsker at gå op i tid, er den økonomiske byrde for arbejdspladsen så stor, at vi ikke altid kan tilbyde medarbejderen opjustering af timetal	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Q51. De ekstra timer ville skulle placeres i ydertimerne (fx aften og nat), og det er medarbejderne ikke interesserede i	☐	☐	☐	☐	☐	☐

	I meget høj grad	I høj grad	I nogen grad	I lav grad	Slet ikke	Ved ikke/ikke relevant
Q52. Medarbejderne på min arbejdsplads ønsker typisk ikke at øge deres ugentlige timetal	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Q53. Det er lettere at få deltidsansatte end fuldtidsansatte til at dække for hinanden ved sygefravær (intern vikardækning)	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Q54. Deltidsansættelser passer bedre end fuldtidsansættelser til arbejdsopgaverne på vores arbejdsplads (fx pga. spidsbelastninger)	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Q55. Som leder mangler jeg redskaber i forhold til at skabe rammer, der gør, at flere SOSU-medarbejdere ønsker at gå op i tid	☐	☐	☐	☐	☐	☐
QXX. Det er nemmere at planlægge weekenddækning med deltidsansatte medarbejdere	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Positive/negative aspekter ved at øge arbejdstiden – fokus på arbejdsmiljø og medarbejderønsker

De følgende spørgsmål handler om positive og negative aspekter ved, at SOSU-medarbejdere går op i tid. Spørgeskemaet er snart slut.

Angiv venligst, hvor enig eller uenig du er i nedenstående udsagn:

	Helt enig	Delvist enig	Hverken eller	Delvist uenig	Helt uenig	Ved ikke/Ikke relevant
Q56. For hovedparten af de deltidsansatte SOSU-medarbejdere er arbejdspresset for stort til, at de kan klare at gå op i tid	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Q57. Typisk ønsker deltidsansatte medarbejderne ikke at gå op i tid	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Q58. Sygefraværet vil stige, hvis flere medarbejdere går op i tid	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Q59. Fuldtidsansatte har ikke altid overskud til at yde det samme som deltidsansatte	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Q60. Fuldtidsansatte er ofte mere utilfredse sammenlignet med deltidsansatte	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Q61. Flere medarbejdere med et øget antal timer ugentligt, betyder mere tid til kollegial og social kontakt på arbejdspladsen	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Q62. At have flere fuldtidsansatte ville gøre personaleledelsen lettere	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Outro: Det var det sidste...

9.3 Medarbejdersurvey

Baggrundsspørgsmål om respondenterne

Q1. Hvilken stilling har du på din arbejdsplads?

- Social- og sundhedshjælper
- Social- og sundhedsassistent
- Sygehjælper, hjemmehjælper, plejehjemsassistent, plejer eller beskæftigelsesvejleder
- Ufaglært
- Andet, notér venligst: _____

Q2. Hvilket område arbejder du primært indenfor på ældreområdet?

- Plejehjem/plejebolig
- Hjemmepleje
- Midlertidige plejepladser
- Andet, notér venligst: _____

Q2B – Har du mere end ét job? Fx ansat som vikarbureau ved siden af din faste stilling

- Ja
- Nej
- Ved ikke/ønsker ikke at svare

Hvis "Ja" i Q3 (respondenten har mere end ét job)

I resten af spørgsmålene bedes du svare ud fra din primære arbejdsplads, dvs. der hvor du arbejder mest.

Medarbejdernes generelle motivation og arbejdsvilkår

Q3. Hvor tilfreds eller utilfreds er du overordnet set med arbejdsmiljøet på din arbejdsplads?

- Meget tilfreds
- Tilfreds
- Hverken tilfreds eller utilfreds
- Utilfreds
- Meget utilfreds
- Ved ikke/Ønsker ikke at svare

Ansættelsesforhold (deltid/fuldtid og dag/aften/nat)

Q4. På hvilket tidspunkt af døgnet arbejder du sædvanligvis?

- Primært dagarbejde (overvejende mellem kl. 06 og 18)
- Primært aftenarbejde (overvejende mellem kl. 15 og 24)
- Primært natarbejde (overvejende mellem kl. 24 og 06)
- Skiftende arbejdstider vekslende mellem dags-/aften- og/eller natarbejde

BETINGELSE TIL Q5_A: Hvis q4=1 (dagvagt)

Q5_A. Er din stilling en deltidsstilling eller en fuldtidsstilling?

- Fuldtidsstilling (37 timer om ugen eller mere)
- Deltidsstilling (36 timer om ugen eller mindre)

BETINGELSE TIL Q5_B: Hvis q4= 2, 3 (aften-/nattevagt)

Q5_B. Er din stilling en deltidsstilling eller en fuldtidsstilling?

- Fuldtidsstilling, fx aften/nattevagt med 56 timer på to uger eller lignende
- Deltidsstilling, fx aften/nattevagt med 55 timer eller mindre på to uger eller lignende

BETINGELSE TIL Q5_C: Hvis q4=4 (skiftende arbejdstider)

Q5_C – Er din stilling en deltidsstilling eller en fuldtidsstilling?

- Fuldtidsstilling
- Deltidsstilling

Ophør for betingelse – Q6 stilles til alle

Q6. Hvor mange faste ugentlige timer er du ansat til?

- Under 19 timer
- 20-22 timer
- 23-25 timer
- 25-27 timer
- 28-30 timer
- 31-33 timer
- 34-36 timer
- 37 timer eller mere
- Ved ikke

Q7. Hvor meget betalt merarbejde/overarbejde har du i gennemsnit om ugen? Dvs. arbejder flere timer end planlagt. Fx fordi en kollega blev syg.

- Jeg har aldrig/næsten aldrig merarbejde/overarbejde
- Det har jeg 1-2 timer om ugen
- Det har jeg 3-4 timer om ugen
- Det har jeg 5 eller flere timer om ugen
- Ved ikke

Q8. Vil du vurdere, at man på din arbejdsplads oftere bliver spurgt om at vikardække (fx hvis kollegaer er syge), hvis man er deltidsansat, end hvis man er fuldtidsansat?

- Ja
- Nej
- Ved ikke

Q9 – Oplever du, at der er mulighed for at gå op i tid, hvis man ønsker det på din arbejdsplads?

- Ja
- Nej
- Ved ikke

Deltidsansatte: Ønsker om at gå op i tid (Q10-Q14 stilles kun, hvis "deltidsstilling" i Q5_A eller Q5_B eller Q5_C)

Q10. Hvordan kom du på deltid i din nuværende stilling?

- Det var mit eget valg at komme på deltid
- Det var ikke mit eget valg at komme på deltid
- Ved ikke

Q11. Er du glad for at være på deltid?

- Ja
- Nej
- Ved ikke/ønsker ikke svare

Q12. Kunne du – inden for de næste to år – tænke dig at få flere faste timer om ugen end nu?

- Ja, gerne med det samme
- Ja, på sigt
- Nej, jeg vil gerne beholde det samme antal timer som nu
- Nej, jeg vil gerne yderligere ned tid
- Ved ikke

BETINGELSE TIL Q13: Hvis Q12="Ja, gerne med det samme" eller "Ja, på sigt" (Dvs. deltidsansatte, som gerne vil op i tid nu eller senere)

Q13. Hvorfor vil du gerne have flere faste timer om ugen end nu? Du må gerne svare flere ting (multiple**)**

- For at få større økonomisk råderum
- For at hjælpe min arbejdsplads
- Mit helbred er blevet bedre
- Mine arbejdsopgaver er spændende
- Mindre behov for fritid (fx fordi børn er blevet ældre)
- Andet, notér venligst: _____
- Ved ikke/ønsker ikke at svare

Q14. Er du indenfor det seneste år blevet spurgt, om du har lyst til at gå op i tid?

- Ja
- Nej
- Ved ikke

Fuldtidsansatte: Tidligere på deltid og overvejelser om ned i tid (stilles kun, hvis "fuldtidsstilling" i Q5_A eller Q5_B eller Q5_C)

Q15. Har du været på deltid (36 timer om ugen eller mindre) inden for de seneste to år?

- Ja
- Nej
- Ved ikke

BETINGELSE TIL Q16: Hvis Q15=ja

Q16. Hvorfor valgte du at gå på fuldtid efter at have været på deltid? Du må gerne svare flere ting (*multiple*)

- For at få større økonomisk råderum
- For at hjælpe min arbejdsplads
- Mit helbred er blevet bedre
- Mindre behov for fritid (fx fordi børn er blevet ældre)
- Andet, notér venligst: _____
- Ved ikke/ønsker ikke at svare

Q17. Overvejer du at gå ned i tid inden for de næste to år?

- Ja
- Nej
- Ved ikke

Årsager til valg af / ønske om deltid (Hele afsnittet stilles til alle deltidsansatte (dvs. "deltidsstilling" i Q5_A eller Q5_B eller Q5_C) og til fuldtidsansatte, som overvejer deltid)

Hvor vigtige er følgende ting i forhold til, at du er på deltid eller overvejer at gå på deltid?

	Meget vigtig	Vigtig	Hverken eller	Min-dre vigtig	Slet ikke vigtig	Ved ikke
Q18. Ønske om mere tid til familieliv	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Q19. Pasningsinstitutioners åbningstider	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Q20. Ægtefælles/partners arbejdstid	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Q21. Sygdom i nærmeste familie	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Q22. Egne helbredsmæssige årsager	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Q23. Arbejdsmiljøet på min arbejdsplads	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Q24. Ønske om at have mere overskud når jeg er på arbejdspladsen	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Q25. Nedtrapning inden pension	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Q26. Ønske om at sikre fleksibilitet til at tage ekstra arbejde/vagter, når det passer for mig	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Q27. Ønske om mere fritid	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Q28. Ønske om mere tid til at tage videreuddannelse	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Motivation og jobindhold som driver for at gå op i tid (Afsnit stilles kun til nuværende deltidsansatte, dvs. "deltidsstilling" i Q5_A eller Q5_B eller Q5_C)

I hvilken grad har nedenstående ting betydning for, at du er eller kunne blive interesseret i at øge dit faste ugentlige timetal?

	I meget høj grad	I høj grad	Hverken eller	I lav grad	I meget lav grad	Ved ikke/Ikke relevant
Q29. I hvilken grad ville mere udfordrende jobindhold i dit nuværende job , motivere dig til at øge dit ugentlige timetal?	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Q30. I hvilken grad ville bedre udviklings- og uddannelsesmuligheder i dit nuværende job , motivere dig til at øge dit ugentlige timetal?	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Q31. I hvilken grad ville indflydelse på placeringen af de ekstra timer motivere dig til at øge dit ugentlige timetal?	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Q32. I hvilken grad ville mere ansvar motivere dig til at øge dit ugentlige timetal?	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Q33. I hvilken grad ville mere i løn , som følge af øget arbejdstid, motivere dig til at øge dit ugentlige timetal?	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Q34. I hvilken grad ville mere tid til omsorg , pleje og hjælp til borgere motivere dig til at øge dit ugentlige timetal?	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Q35. I hvilken grad ville et bedre arbejdsmiljø på din arbejdsplads motivere dig til at øge dit ugentlige time-tal?	☐	☐	☐	☐	☐	☐
--	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------

Baggrund

Til sidst har vi nogle enkelte spørgsmål om dig selv. Vi minder om, at dine svar er anonyme.

Q36. Er du?

- Mand
- Kvinde

Q37. Hvor gammel er du?

- 23 år eller derunder
- 24-30 år
- 31-40 år
- 41-50 år
- 51-60 år
- 61 år eller derover

BETINGELSE TIL Q38: Hvis Q37= 61 år eller derover

Q38. Har du indenfor de næste to år planer om at gå på pension/efterløn?

- Ja
- Nej
- Ved ikke

Q39. Hvor mange hjemmeboende børn er der i din husstand?

- 0 børn
- 1 barn
- 2 børn
- 3 børn
- 4 børn eller derover

Q40. Hvad er din civilstand?

- Gift/samlevende
- Enlig
- Andet

Outro: Mange tak for din besvarelse!

